

สารบัญ/Contents

หน้า

บทความวิจัย

การพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุสำหรับอาสาสมัครฉุกเฉิน
การแพทย์ 4

Development of tool and guidelines for Emergency Medical Response On scene Triage

กฤษณา สังขมุณีจินดา, รุ่งนภา จันทรา, ภักดิ์รัฐ วีระจร, พงศ์ธร จันทเดมิย์, ยินดี ชูจันทร์, วรรณดี ศุภวงสานนท์

การประเมินผลโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่น
เทศบาลตำบลสีสอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด 10

The Evaluation of Training Project and Competency Development of Planning and Project
of Local Leaders, Municipality of Chilong Sub-District Moug Chaiyaphum Chaiyaphum
Province and Organization of Namkhum Sub-District Administrative Suvarnabhumi District
Roi-Et Province

อนันต์ รัศมี

การบริหารจัดการการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี 21

Learning Management for STEM Education in Phetchaburi STEM School Network

ณัฐญา คนคสอง, กาญจนา บุญส่ง

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ 32

The linguistics strategies of responding to cancellation in Thai and
native speakers' motivational concerns

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์

การบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี 43

Administration of School Ethics and Moral Development Project in Phetchaburi Province

โรมรักษ์ หรั่งระวี, กาญจนา บุญส่ง

บทความวิจัย

การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 53

**Administration of World Class Standard School in Samutsongkhram under the Office
of Secondary Educational Service Area 10**

อัครวรรณ เพ็ญผ่อง, กาญจนา บุญส่ง

การพัฒนาธุรกิจชุมชนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอจังหวัดตาก 61
**Business development of sustainable Highland Community : A case study of The Muser Ethnic
Group Hill Tribe, Tak Province**

กุสุมา ผลาพรหม, สิริวิชช วงศ์ปรัชญา

รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี 72
School Administrative Model in Bilingual Program Project of Schools in Phetchaburi Province
อรวรรณ รังสัย, อภิชาติ เสนะนันท์

ความคาดหวังของคณาจารย์ นักศึกษา มหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาที่มีต่อคณะรัฐศาสตร์ 81
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
**Expectations of the Faculty Members, Post-graduate Students, Post-graduates Alumni
and Superiors for the Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University**
วรรษชา สิริวัฒน์, รวิภา ธรรมโชติ

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 88
**Organizing Activities for the Development of Learners according to the Principles of Good
Governance in Basic Education Institutions**
อรทัย บุญเที่ยง

การพัฒนาชุดแบบฝึกและประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ 96
**Development of Training and Measurement Set of Systems Sufficiency Economy Conscience
for Under graduate Student in Phetchaburi Rajabhat University**
ภัทรียา สุวรรณบุรณ์, เฉลียว บุรีภักดิ์, สมนึก ชูปานกลีบ

บทความวิจัย

- ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจประกันภัยสินค้าการขนส่งสินค้าทางบก : กรณีศึกษาสมาคม
การค้าโลจิสติกส์ไทยแห่งอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 105
**The Impact Factor to Insurance Business of Commodity land transportation : Case Study
The Thai logistics for Great Mekong sub region Trade Association**
เชาว์ ชูรัมย์, วิศรุต กระบวนสืบ

- การใช้แอปพลิเคชัน PhotoMath ในระบบปฏิบัติการ Android สำหรับทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 112
Using Android's PhotoMath Application for skills of learners in the 21st century
สุบิน ยมบ้านกวย

บทความวิชาการ

- แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การคิดเชิงระบบกับความสามารถในการแก้ปัญหาทาง
คณิตศาสตร์ 119
Instructional Approach Using Systematic Thinking and Mathematics Problem Solving Ability
กฤษฎา วรพิน, ยุพิน ยืนยง

- การจัดการเรียนรู้โดยการใช้คำถามตามแนวทางการคิดในระดับสูงของบลูม 130
Learning Management within the Framework of Bloom's Taxonomy Questioning Method
ณัฐกร ดวงพระเกษ

- คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

การพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ สำหรับอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์

Development of tool and guidelines for Emergency Medical Response On scene Triage

กฤษณา สังข์มุณีจินดา^{1*}
Kritsana Sungkamuneejinda^{1*}
รุ่งนภา จันทรา²
Rungnapa Juntra²
ภักดิ์ฐ วีรขจร³
Phakkhanat Weerakhachon³
พงศ์ธร จันทเคมีย์⁴
Pongthorn Jantatame⁴
ยินดี ชูจันทร์⁵
Yindee Chuchan⁵
วรรณดี สุภวงสานนท์⁶
Wandee Suppawongsanond⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์โดยการศึกษาประกอบด้วย การปฏิบัติ 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาข้อมูลจากหลักฐานงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item objective congruence : IOC) พบว่า เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นทุกข้อมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์มากกว่า 0.62 3) ประเมินความเหมาะสมของเนื้อหา และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ โดยการนำไปทดลองใช้งานจริงเพื่อหาค่า sensitivity และ specificity ที่งานอุบัติเหตุฉุกเฉินโรงพยาบาลพูนพิณ จำนวน 30 ราย 4) จัดทำเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า จากการทำเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ ไปทดลองใช้งานที่งานอุบัติเหตุฉุกเฉินโรงพยาบาลพูนพิณ จำนวน 30 ราย พบว่ามีค่าความสามารถ

^{1*} อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84100
² วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี สุราษฎร์ธานี อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84100
³ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จ.ยะลา อ.เมือง จ.ยะลา 95000
^{4,5} โรงพยาบาลมหาราช นครศรีธรรมราช อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000
⁶ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสุราษฎร์ธานี อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84100

ในการคัดแยกผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตจริงอยู่ในระดับกลาง คือ 38.42 % (sensitivity = 38.42 %), และมีความสามารถในการคัดแยกผู้ป่วยฉุกเฉินที่ไม่วิกฤตจริงได้ค่อนข้างสูง คือ 97 % (specificity = 97 %) ซึ่งเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ สำหรับอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ได้

คำสำคัญ : เครื่องมือ แนวปฏิบัติ การคัดแยก ที่เกิดเหตุอาสาสมัครฉุกเฉินทางการแพทย์

Abstract

The objectives of this research were to develop a tool and guidelines for emergency medical response on-scene triage in the southern region. The study was divided into 4 steps, including : 1) studying relevant research and literature ; 2) developing a tool and guidelines for emergency medical response on-scene triage, which were submitted to a panel of five experts to check for content validity and experts give consistency scores between questions and objectives (item objective congruence : IOC) found that all developed tools are consistent between questions and objectives over 0.62 ; 3) assessing the appropriateness and the practicality of the content, the tool and guidelines were then used in 30 cases of the emergency unit at Phunphin Hospital for evaluation of sensitivity and specificity ; and 4) developing a complete version of the tool and guidelines for emergency medical response on-scene triage.

Results, having been checked for content validity by five experts, the tool and guidelines were then used in 30 cases of the emergency unit at Phunphin Hospital. Evaluation of these cases showed a moderate level of critical emergency triage performance (sensitivity = 38.42%) and a high level of non-critical emergency triage performance (specificity = 97%). The tool and guidelines for emergency medical response on-scene triage developed in this research can be used for on-scene triage by emergency medical response units.

Keywords : tool, guidelines, triage, on scene, emergency medical response

บทนำ

การเจ็บป่วยฉุกเฉินเป็นสาเหตุการตายในลำดับต้น ๆ ของประเทศไทยและเป็นภาวะวิกฤตของชีวิตแต่ละบุคคลหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม ทันทีที่อาจทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต อวัยวะหรือเกิดความบกพร่องในการทำงานของอวัยวะสำคัญ รวมทั้งทำให้การบาดเจ็บหรืออาการป่วยรุนแรงขึ้นโดยไม่สมควร หรือการตายก่อนวัยอันควร หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 ระบบการแพทย์ฉุกเฉินได้รับการพัฒนาให้มีความครอบคลุมทุกพื้นที่ สามารถให้บริการ 24 ชั่วโมง [1] ตามแผนหลักการแพทย์ฉุกเฉิน

แห่งชาติ ฉบับที่ 3 ปี พ.ศ. 2560-2564 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินไว้ 5 ยุทธศาสตร์ คือ 1) พัฒนาคุณภาพระบบการแพทย์ฉุกเฉิน 2) พัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรในระบบ 3) พัฒนากลไกการอภิบาลระบบการแพทย์ฉุกเฉิน 4) พัฒนาศักยภาพและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ และ 5) การสื่อสารสาธารณะในระบบการแพทย์ฉุกเฉินสู่ประชาชน โดยทุกยุทธศาสตร์จะมีเป้าหมายและตัวชี้วัด พร้อมทั้งกลไกการทำงานเพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้ [2] สำหรับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ปฏิบัติการในระบบการแพทย์ฉุกเฉินคือ ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพระบบ

การแพทย์ฉุกเฉินและยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

จากรายงานการสั่งการของชุดปฏิบัติการฉุกเฉิน (2558) พบว่าผู้ป่วยที่มาจากด้วยระบบการแพทย์ฉุกเฉินมีแนวโน้มเป็นผู้ป่วยฉุกเฉินเร่งด่วนและผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตเพิ่มมากขึ้น แต่ในกลุ่มผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่มารับบริการที่ห้องฉุกเฉินนั้น ยังมีปัญหาในเรื่องเกณฑ์ของการคัดแยกที่ยังไม่ได้ใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ การประเมินคุณภาพบริการ โดยประเมินจากการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉิน 4 ด้าน ได้แก่ การดูแลทางเดินหายใจ, การให้สารน้ำ, การห้ามเลือด และการคาน พบว่า คุณภาพการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินที่ประเมินโดยพยาบาลและแพทย์ของโรงพยาบาลทั้ง 4 ด้านระหว่างปี 2555-2558 [3] แนวโน้มคุณภาพบริการดีขึ้น พบว่า การให้สารน้ำทำได้และเหมาะสมมากกว่าร้อยละ 95 รองลงมาเป็นการดูแลทางเดินหายใจทำได้และเหมาะสม ร้อยละ 85-95 การห้ามเลือดทำได้และเหมาะสม ร้อยละ 76-93 และการคานกระดูกทำได้และเหมาะสม 68-97

โดยเมื่อพิจารณาชุดปฏิบัติการฉุกเฉินที่ไม่ได้ทำหรือดูแลไม่เหมาะสม ส่วนใหญ่เป็นชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น (FR) [2] ซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วยมีความสอดคล้องกับการคัดแยกผู้ป่วย ถ้าระบบการคัดแยกผู้ป่วยดีจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยฉุกเฉินช่วยให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลช่วยเหลือหรือได้รับการรักษาอย่างเหมาะสม ตรงตามประเภทความรุนแรงและยังช่วยให้ผู้ป่วยที่อาการรุนแรงได้รับการรักษาก่อนลดความสูญเสียต่อชีวิตหรือความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างมาก นอกจากนั้นการคัดแยกผู้ป่วยยังช่วยป้องกันการแพร่เชื้อโรคไปสู่คนป่วยรายอื่น ๆ [4] [5] คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เลขที่ SRU. 2560/018 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยได้รับการพิทักษ์สิทธิ โดยการได้รับข้อมูลจากผู้วิจัยก่อนเห็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งไม่มีการเปิดเผยชื่อ สกุลของผู้เข้าร่วมวิจัย และผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากรในฐานะอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง อาสาสมัครฉุกเฉินจำนวน 30 คน ที่นำส่งผู้ป่วย ณ ห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลพุนพิน

กรอบแนวคิด การศึกษานี้ได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาแนวปฏิบัติระบบการแพทย์ฉุกเฉิน โดยแบ่งการปฏิบัติเป็น 4 ระยะ ดังรายละเอียด ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลจากหลักฐานงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศโดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องมือและแนวปฏิบัติ, การคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ และสมรรถนะของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์

2) ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item objective congruence : IOC) พบว่า เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นทุกข้อมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์มากกว่า 0.62

3) ประเมินความเหมาะสมของเนื้อหา และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ผู้วิจัยนำแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ให้กลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คนอ่านข้อคำถามเพื่อสอบถามความเข้าใจ และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

4) จัดทำเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลจากการนำเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ นำไปทดลองใช้งานที่งานอุบัติเหตุฉุกเฉินโรงพยาบาลพูนพิณจำนวน30รายพบว่ามีความสามารถในการคัดแยกผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตจริงอยู่ในระดับกลาง คือ 38.42 % (sensitivity = 38.42 %), และมีความสามารถในการคัดแยกผู้ป่วยฉุกเฉินที่ไม่วิกฤตจริง ได้ค่อนข้างสูง คือ 97 % (specificity = 97 %)

2. ผลจากการทดสอบเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ มีความสามารถในการคัดแยกผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตจริงยังอยู่ในระดับกลาง จึงนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ และได้ปรับเครื่องมือโดยเพิ่มข้อบ่งชี้กลุ่มผู้ป่วยที่สามารถคัดแยกได้เป็นกลุ่มผู้ป่วยสีแดง คือ กลุ่มผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต ดังภาพที่ 2

ชื่อ _____ ปี _____ เดือน _____

คะแนน	1	2	3	4
ระดับความรู้สึกตัว	U	P	V	A
การหายใจ	ไม่หายใจ	หายใจเสียง	หายใจปกติ	-
การไหลเวียน	> 2 นิ้วสี	-	< 2 นิ้วสี	-
รวม				

3-4 คะแนน สีแดง   5-6 คะแนน สีเหลือง
 7-8 คะแนน สีเขียว   9-10 คะแนน สีขาว

คำชี้แจง

ระดับความรู้สึกตัว	A = มีสติ V = ตอบสนองต่อสิ่งเร้า P = ตอบสนองต่อความรู้สึกตัว U = ไม่รู้สึกตัว
การหายใจ	หายใจปกติ = อัตราการหายใจ 20-24 ครั้ง/นาที ระดับเสียงลมหายใจปกติ หายใจเสียง = จังหวะการหายใจเร็วหรือช้าผิดปกติ ไม่หายใจ = หยุดหายใจ
การไหลเวียน	< 2 นิ้วสี = กดปลายนิ้วที่เล็บ กลับมาเป็นสีชมพู น้อยกว่า 2 วินาที > 2 นิ้วสี = กดปลายนิ้วที่เล็บ กลับมาเป็นสีชมพู มากกว่า 2 วินาที

การบาดเจ็บ ณ จุดเกิดเหตุฉุกเฉิน (E.Triple) Trauma Non-Trauma
 ไม่มีอาวุธ มีอาวุธ ใช้น้ำยาพิษ ควันพิษ

ผู้ประเมิน _____ PR Paramedic DM74

ภาพที่ 1 เครื่องมือการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ

ชื่อ-สกุล ผู้ป่วย _____ ปี _____ เดือน _____

คะแนน	4	3	2	1
ระดับความรู้สึกตัว	A	V	P	U
การหายใจ	-	หายใจปกติ	หายใจผิดปกติ	ไม่หายใจ
ชีพจร	-	60-100 ครั้ง/นาที	ชีพจรเร็ว ไม่สม่ำเสมอ	ชีพจรช้า ไม่ดี
รวม				

3-6 คะแนน สีแดง   7-8 คะแนน สีเหลือง   9-10 คะแนน สีเขียว

คำชี้แจง

ระดับความรู้สึกตัว	A = มีสติ V = ตอบสนองต่อสิ่งเร้า P = ตอบสนองต่อความรู้สึกตัว U = ไม่รู้สึกตัว
การหายใจ	หายใจปกติ = อัตราการหายใจ 20-24 ครั้ง/นาที ระดับเสียงลมหายใจปกติ หายใจผิดปกติ = จังหวะการหายใจเร็วหรือช้าผิดปกติ ไม่หายใจ = หยุดหายใจ
ชีพจร	60-100 ครั้ง/นาที = ชีพจรปกติ 60-100 ครั้ง/นาที ชีพจรเร็ว ไม่สม่ำเสมอ = ชีพจรเร็ว (เร็ว มากกว่า 100 ครั้ง/นาที) ชีพจรผิดปกติ (ชีพจรช้า ไม่ดี) ไม่สม่ำเสมอ

ผู้ป่วยมีอาการบาดเจ็บ _____ ไม่มี มี มีอาวุธ ใช้น้ำยาพิษ

การบาดเจ็บ ณ จุดเกิดเหตุฉุกเฉิน (E.Triple) Trauma Non-Trauma
 ไม่มีอาวุธ มีอาวุธ ใช้น้ำยาพิษ ควันพิษ

ภาพที่ 2 เครื่องมือการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุหลังปรับ

อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินการนำเครื่องมือไปใช้ในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุไปทดลองใช้ ณ แผนกอุบัติเหตุ-ฉุกเฉินโรงพยาบาลพูนพิณ พบว่า เครื่องมือคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุที่พัฒนานี้ (New triage) มีความสามารถในการคัดแยกผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตจริงอยู่ในระดับกลางร้อยละ 38.42 (sensitivity = 38.42 %) และมีความสามารถในการคัดแยกผู้ป่วยฉุกเฉินที่ไม่วิกฤตจริง ได้ค่อนข้างสูงร้อยละ

97 (specificity = 97%) จึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์จึงได้ปรับเครื่องมือโดยเพิ่มข้อบ่งชี้ [6] [7] [8] กลุ่มผู้ป่วยที่สามารถคัดแยกได้เป็นกลุ่มผู้ป่วยสีแดง คือ กลุ่มผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต [9] [10] โดยเพิ่มอาการฉุกเฉินเข้าไปเป็นเกณฑ์หนึ่งในการคัดแยกผู้ป่วย

สรุปผลการวิจัย

เครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ สำหรับอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ได้ [11]

สรุป

จากการศึกษาพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์โดยในการศึกษาครั้งนี้เป็นรายงานครั้งแรกที่มีรายงานการศึกษาการจัดทำเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ สำหรับอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ขึ้น

ข้อจำกัด

การศึกษาพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ในครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของพื้นที่ที่ทำการศึกษา เป็นการศึกษาแค่พื้นที่เดียวจึงไม่มีความหลากหลายของพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1. จากการนำเครื่องมือการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุไปทดสอบ พบว่าความสามารถในการคัดแยกยังอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาและนำไปทดสอบก่อนการนำไปใช้จริง

2. ควรนำเครื่องมือและแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ไปทดลองใช้ในเขตพื้นที่อื่นเพื่อประเมินผลความแม่นยำและเปรียบเทียบผลเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Angthong C, Kumjornkijjakarn P, Pangma A, Khorram-Manesh A. Disaster Medicine in Thailand : A Current Update. Are We Prepared?. JMedAssoc Thai 2012 ; 95 ; S42-50.
- [2] รัชฉัตรจิรา ธนาศิริวิชช์นันท์, นฤมล พาพิลา, สินีนุช ชัยสิทธิ์, ชุตติมฉานท์ ยาใจ, สุพัตรา กาญจนลออ, ศิวพล อนันตสิทธิ์, กองบรรณาธิการแผนหลักการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560-2564 กรุงเทพมหานคร : ยูเนียนครีเอชั่น ; 2559.
- [3] Leonard JC, Scharff DP, Koors V, Lerner B, Adalgais KM, Anders J, et al. A Qualitative Assessment of Factors That Influence Emergency Medical Services Partnerships in Prehospital Research. Academic Emergency Medicine 2012 ; 1 ; 61-73.
- [4] พรทิพย์ วชิรดิถก, ทิระ ศิริสมุด, สินีนุช ชัยสิทธิ์, อนุชา เศรษฐเสถียร การคัดแยกผู้ป่วยของแผนกอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน ในประเทศไทย วารสารสภาการพยาบาล 2559 ; 2 ; 96-108.
- [5] กัลยารัตน์ หล้าธรรม, ชักกณณ์ แพรชว การศึกษาคุณภาพการคัดแยกประเภทผู้ป่วยฉุกเฉินโรงพยาบาลศรีนครินทร์ การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2560 ; 10 ; 5-46.
- [6] Maleki M, Fallah R, Riahi L, Delavari A & Rezaei S. Effectiveness of Five-Level Severity Index Triage System Compared with Three-Level Spot Check : An Iranian Experience. Arch Trauma Res.2015 ; 4 ; 4 ; 1-6.
- [7] Rrttew DC, Lynch AD, Achenbach TM, Dumenci L, Ivanova MY. Meta-analyses of agreement between diagnoses made from clinical evaluation and standardized diagnostic interview. Int J Methods Psychiatr Res 2009 ; 18 ; 1 ; 69-84.

- [8] Kottner J, Audige L, Brorson S, Donner A, Gajewski BJ, Hrobjartsson A, et al. Guidelines for reporting reliability and agreement studies (GRRAS) were proposed. *J Clin Epidemiol* 2011 ; 48 ; 6 ; 61-71.
- [9] เอื้อมพร พิมพ์สุภาพิมพ์ พรหมพิณีจ รูปนวงศ์ มิตรสูงเนิน และปรีวัฒน์ ภูเงิน การศึกษาความสอดคล้องในการคัดแยกประเภทผู้ป่วยฉุกเฉินระหว่างพยาบาลแผนกผู้ป่วยนอกพยาบาลแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน และแพทย์เวชศาสตร์ฉุกเฉิน โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ศรีนครินทร์เวชสาร 2558 ; 30 ; 6 ; 587-591.
- [10] Lisa A. W, Altair M, Cydne P, Michael D. M, Kathleen E Z., *Triaging the Emergency Department, Not the patient : United States Emergency Nurses' Experience of the Triage Process.* *Journal of Emergency Nursing.* 2017 ; 99 ; 1-9.
- [11] Lorelle M, Alison W, Robert S., *The Emergency Triage Education Kit : Improving paediatric triage.* *Australasian Emergency Nursing Journal.* 2014 ; 17 ; 5 ; 1.

**การประเมินผลโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผน
และโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**

**The Evaluation of Training Project and Competency Development of Planning
and Project of Local Leaders, Municipality of Chilong Sub-District Moug
Chaiyaphum Chaiyaphum Province and Organization of Namkhum Sub-District
Administrative Suvarnabhumi District Roi-Et Province**

อนันต์ รัศมี^{1*}
Ananta Rusmee^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินผลโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นสมาชิกสภาเทศบาล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร บุคลากร และผู้นำท้องถิ่นในเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่น โครงการดังกล่าว มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีดังนี้ 1) ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยภาพรวมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 2) ด้านวิทยากรผู้ให้การอบรม จำนวน 10 ข้อย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยภาพรวมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 3) ด้านการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จำนวน 5 ข้อย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยภาพรวมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 4) ด้านคุณภาพการให้บริการ จำนวน 5 ข้อย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยภาพรวมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นโครงการที่ให้ข้อคิด ให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ มีความรู้ความคิดในแนวทางที่ดี การอบรมฟังเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนระยะเวลาเหมาะสม ไม่ตึงเครียด การใช้ภาษาเข้าใจง่าย

คำสำคัญ : การประเมิน โครงการ สมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการผู้นำท้องถิ่น

^{1*} ศาสตราจารย์ (เกียรติคุณ) พนักงานสายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ อ.เมือง จ.ชัยภูมิ

Abstract

This research was aimed to evaluate training project and to develop capacity of plan creating and the project of local leaders, held in municipality of ChiLong Sub-District Muang, Chaiyaphum and Organization of Namkham Sub-District Administrative Suvarnabhumi District Roi Et. The population in this study included those members of the municipal council and those in the Sub-District Administrative Organizations, administrator team members, staff, along with the local municipal leaders worked in the 2 locations, in total of 180 people. A questionnaire was employed as a tool used to collect and manage the data. The statistics used for data analysis were Percentage, Mean, and Standard Deviation through the use of SPSS. As seen in the findings,

Taken as a whole, the satisfaction level was stand out with the Mean and the Standard Deviation of 3.99 and 0.82. When we consideration of each item founded the following : 1) In terms of processes of service offerings that were broken down into 5 subparts, the overall satisfaction among the trainees was high, the Mean and the Standard Deviation were at 3.95 and 0.81. 2) In respect of trainer evaluation which was divided into 10 sub-parts, the overall satisfaction level was outstanding, the Mean and the Standard Deviation were at 4.00 and 0.82. 3) With regard to facilities evaluation that was broken down into 5 sub-parts, the overall satisfaction level was great in the rank, the Mean and the Standard Deviation were at 4.03 and 0.81. 4) In connection with quality of service providing which was categorized into 5 sub-parts, the overall satisfaction level was notable, the Mean and the Standard Deviation were at 3.97 and 0.83. According to the comment as well as other suggestions, this project was beneficial and elevated the people's creative ideas and knowledge. The training and the development course led to real successful practices on a day-to-day basis. The course taught in comprehensible manners, so trainees understood the contents easily, the time taken in the course was appropriate, not too long, no stress during the training, which promoted greatest training result to trainees and the trainer.

Keywords : evaluate training project, efficiency of plan, local leader

บทนำ

การปกครองท้องถิ่น คือ การที่รัฐบาลให้อำนาจแก่การปกครองส่วนท้องถิ่นในการตัดสินใจและบริหารงานได้อย่างอิสระ แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยที่รัฐบาลจะคอยติดตามผลงานความคืบหน้าอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งขึ้นมาเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด โดยให้ประชาชนปกครองกันเอง

การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญดังนี้ถือเป็นรากฐานของการปกครองในระบบประชาธิปไตย เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทำให้ประชาชนรู้จัก

ปกครองตนเอง สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและผู้บริหารประเทศในอนาคต และที่สำคัญคือ สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) คือหน่วยงานของรัฐที่มีการดำเนินงานเป็นอิสระจากส่วนกลาง ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตน โดยผู้บริหาร อปท. ก็เป็นคนในท้องถิ่นที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งการที่รัฐยอมให้อปท. ดำเนินงานได้อย่างมีอิสระ หมายความว่ารัฐกระจายอำนาจลงมาสู่ระดับท้องถิ่น จะช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการใช้อำนาจรัฐดูแลตนเองมากขึ้น และถือเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่ายของรัฐ เนื่องจากผู้บริหารเป็นคนในท้องถิ่นที่รู้ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ มากกว่ารัฐบาลกลาง จึงสามารถตัดสินใจใช้งบประมาณได้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากกว่า นอกจากนี้ งบประมาณท้องถิ่นที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้ อปท. จะขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งวิธีจัดสรรงบประมาณลักษณะนี้ จะช่วยให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างท้องถิ่น และจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของ อปท. และเกิดนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ มากขึ้น เนื่องจากประชาชนจะเลือกย้ายไปอาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่เสนอบริการสาธารณะที่ตนต้องการมากกว่า

การพัฒนาชุมชนหมายถึงการเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่นชนบททุกแห่งทุกส่วน โดยการดำเนินการและการริเริ่มจากประชาชนเองการพัฒนาชุมชนต้องอาศัยความสามารถของรัฐบาลที่เป็นผู้แทนเข้าไปบริหารในด้านเครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนกระตุ้นและเร่งเร้าให้ประชาชนมองเห็นปัญหาของตนเอง

การพัฒนาชุมชนเป็นขบวนการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยประชาชนเข้าร่วมมือหรือริเริ่มเองถ้าประชาชนไม่รู้จักริเริ่มการใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดการริเริ่ม เมื่อประชาชนเข้าร่วมมือกับรัฐจึงทำให้เกิดบทบาทและกรรมวิธีขึ้นอีกเพราะประชาชนต้องปรึกษาหารือกันเอง กำหนดความต้องการ วางโครงการเองแล้วก็ร่วมมือกันเองแล้วร่วมมือกันปฏิบัติตามโครงการนั้น ๆ เพราะว่าวิธีที่ประชาชนคิดทำเอง มีความสำคัญยิ่งกว่าผลงานเสียอีกตลอดจนความเชื่อมั่นในตนเอง การพัฒนาชุมชน หมายถึง ขบวนการที่กำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงภาวะต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการกระทำร่วมกันของผู้คนในท้องถิ่นนั่นเอง

โดยทั่วไปผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการบริหารองค์กร เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำ เป็นผู้กำหนดนโยบายกำหนดจุดมุ่งหมายวางแผนและกำหนด

เป้าหมายตลอดจนวิธีการดำเนินงาน เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางเพื่อให้การบริหารองค์การบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐ และจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานกิจการต่าง ๆ มีส่วนรับผิดชอบ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามผลการปฏิบัติงาน การปรับปรุงคุณภาพ ผู้บริหารมีอาชีพต้องสร้างวัฒนธรรม โดยการให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำงานประสบผลสำเร็จและนำไปสู่การพัฒนาตนเองคิดได้เอง ตัดสินใจได้เอง พัฒนาได้เอง ของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้บริหารต้องแสดงออกอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์การเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติจนสามารถเลือกการกระทำที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ผู้บริหารจึงต้องสร้างความรู้สึกระหว่างความสำเร็จให้แก่บุคลากร แต่ละคนและทุกคน จนเกิดภาพความเป็นผู้นำในทุกระดับ

การจัดทำแผนชุมชนนั้นเป็นวิธีการที่ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (Participation) ในการจัดทำให้มากที่สุดโดยใช้วิธีการจัดทำประชาคม หรือ ประชาสังคม (Civil Society) ซึ่งเป็นเวทีของชุมชน เพื่อชุมชน และเป็นเวทีประชาธิปไตยแบบตรง (Direct Democracy) ที่ทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนหรือการแก้ปัญหาของชุมชน โดยเริ่มจากชุมชนจะต้องทบทวนและค้นหาตนเองในด้านศักยภาพของชุมชน ข้อมูลด้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น ทรัพยากร สังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และร่วมกันกำหนดทิศทาง ของการพัฒนาชุมชน ตลอดจนการกำหนดการจัดการชุมชนด้วยตนเอง

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีการใช้รูปแบบการฝึกอบรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา ฝึกฝน เพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรในหน่วยงาน สำหรับความหมายของการฝึกอบรมนั้นมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้อย่างหลากหลาย ดังเสนอพอสังเขป ดังนี้

การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคล เพื่อที่จะปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันเหมาะสม จนก่อให้เกิด

เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น [1]

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ช่วยเพิ่มพูนความถนัด ความรู้ทางธรรมชาติ ทักษะ หรือความชำนาญ ความสามารถของบุคคลให้มีเทคนิควิชาการ ในการทำงาน เพื่อให้บุคคลากรเกิดพฤติกรรมใหม่ หรือเพื่อให้เกิดทักษะในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง คือการพัฒนาหรือฝึกฝนอบรมบุคคลให้เหมาะสมหรือเข้ากันงานหรือการทำงาน [2]

จากการที่มีนักวิชาการได้ให้ความหมายการฝึกอบรมไว้หลากหลายนั้น สรุปได้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคลที่มุ่งเน้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อพัฒนาทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติของบุคคล ให้ไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดอบรม โครงการ อบรมและพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีการจัดการอบรมมาแล้ว 6 ครั้ง ซึ่งในการจัดอบรมทั้ง 6 ครั้งที่ผ่านมาผู้วิจัยได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายตลอดมา แต่ยังไม่เคยมีการประเมินโครงการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของการจัดโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่น ว่ามีข้อบกพร่อง และปัญหาต่าง ๆ ในด้านใดบ้าง เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้การจัดอบรมในครั้งต่อไปมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของกรวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประเมินผล โครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลสีลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับ

การอบรมต่อโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลสีลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลสีลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตการวิจัยด้านประชากร

เป็นสมาชิกสภาเทศบาล สภากองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร บุคลากร และผู้นำท้องถิ่นในเทศบาลตำบลสีลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่น โครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลสีลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา

เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่น 4 ด้าน คือ

1. ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ
2. ด้านวิทยากรผู้ให้การอบรม
3. ด้านการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
4. ด้านคุณภาพการให้บริการ

ขอบเขตการวิจัยด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษา 4) ตำแหน่ง

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ความพึงพอใจ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ 2) ด้านวิทยากรผู้ให้การอบรม 3) ด้านการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ และ 4) ด้านคุณภาพในการให้บริการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

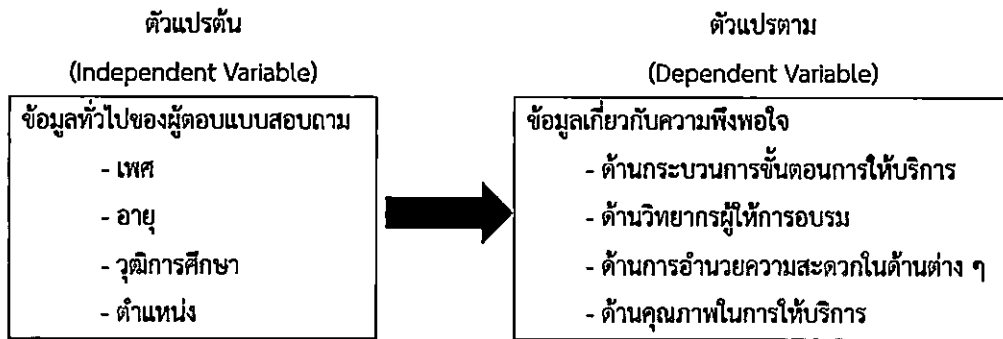
1. ทำให้ทราบการประเมินผลโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลสีล่อง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ทำให้ทราบระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลสีล่อง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหาร

ส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลสีล่อง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นให้มีคุณภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเพื่อประเมินผลโครงการพัฒนาเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนโดยใช้ CIPP Model พบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน กับนโยบายของกลุ่มภารกิจด้านบริการวิชาการและกิจการนักศึกษา นโยบายการบริหาร พันธกิจกลยุทธ์ ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี และความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ที่จะได้รับการบริการในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและวิธีการออกกำลังกายแบบไทเก๊กและรำไทย และสามารถนำไปถ่ายทอดแก่ชุมชน ประชาชนที่สนใจต่อไป มีความสอดคล้องกัน [3]

จากการศึกษาาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาในการเข้ารับบริการงานพยาบาลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการให้บริการงานพยาบาลมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการงานพยาบาลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในภาพรวมมีความพึงพอใจระดับมากเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านยาและเวชภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการให้บริการงานพยาบาลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า นักศึกษาที่มีเพศและชั้นปีที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของงานพยาบาลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีคณะต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของงานพยาบาลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครแตกต่างกัน [4]

การศึกษากการประเมินผลโครงการความร่วมมือ

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตระหว่างวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาทและมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พบว่า การตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท ในระดับมากการประเมินปัจจัยนำเข้าพบว่า ในภาพรวมปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมในระดับมาก การประเมินกระบวนการพบว่าในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก การประเมินผลลัพธ์ของโครงการในภาพรวมบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการในระดับมาก การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษารายวิชาจำนวน 7 รายวิชา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับคะแนนตั้งแต่ระดับ C ขึ้นไป การประเมินสมรรถนะของนักศึกษาจำนวน 11 ด้าน สมรรถนะที่นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 6 ด้าน และอยู่ในเกณฑ์พอใช้จำนวน 5 ด้าน สำหรับการเปรียบเทียบต้นทุนในการดำเนินงานพบว่า วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท จัดการเรียนการสอนเองใช้ต้นทุนการดำเนินงานน้อยกว่ากรณีจัดการเรียนการสอนร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี [5]

จากการศึกษาประเมินผลนักศึกษานูเรียนดี วิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยด้านวิชาการ ด้านความคิดเห็น และด้านความพึงพอใจ โดยสำรวจจากประชากร 3 กลุ่ม คือ นักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครองของนักศึกษาสำหรับกลุ่มนักศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี ส่วนความพึงพอใจต่อโครงการทุนเรียนดีวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาพึงพอใจมากที่สุดในด้านทุนเรียนดีวิทยาศาสตร์ทำให้นักเรียนที่เรียนดีและสนใจวิทยาศาสตร์ได้เข้าเรียนในคณะวิทยาศาสตร์ สำหรับกลุ่มผู้ปกครองของนักศึกษา มีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็น นโยบายการดำเนินงานของโครงการ วิธีการคัดเลือกทุน ความพร้อมของสถาบันศึกษา [6]

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองและการรับรู้ของครูและนักเรียน ต่อการมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองในการศึกษาเพื่อพัฒนาผลการวิจัย พบว่าการสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนจะได้ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วม เช่น การมีส่วนร่วมในสมาคมผู้ปกครองและครู นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังพบอีกว่าหากผู้ปกครองต้องการรับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนผู้ปกครองต้องสร้างความรู้สึกให้ได้ว่าตนเป็นเจ้าของโรงเรียน [7]

จากงานวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่เลือกโรงเรียนชั้นประถมศึกษาของรัฐ ระหว่าง 2 รัฐ โดยกลุ่มผู้ปกครอง 2 กลุ่ม ของโรงเรียนเซนต์เบเนดิกต์พลับพลึงศฤศ ในรัฐโอไฮโอและเซนต์พลับพลึงศฤศ ในรัฐมินนิโซตา สรุปความคิดเห็นในการเลือกโรงเรียนมีดังนี้ คุณภาพของครู ระเบียบของโรงเรียน วินัยของโรงเรียน หลักสูตรพิเศษจริยธรรมครู การประเมินความสามารถครู ความรับผิดชอบของโรงเรียน และมีแนวการสอนที่หลากหลาย สำหรับเหตุผลที่มีความสำคัญน้อยที่สุดของผู้ปกครอง คือรายได้ของครอบครัวและพื้นฐานทางคุณธรรม ความเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการบริหารและการจัดองค์กรภายในโรงเรียน คือ เป็นระบบ กระจายอำนาจ มีอิสระแบบเอกชน ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามที่ต้องการมีลักษณะเป็นผู้นำ มีอิทธิพลต่อการแข่งขันสูง ความสัมพันธ์กับชุมชนดีและมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม [8]

จากการศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้ทฤษฎีของเฮอริชเบอร์กพบว่า องค์ประกอบของปัจจัยกระตุ้นส่วนมากทำให้ผู้บริหารเกิดความพึงพอใจในการทำงานและผู้บริหารจะมีความพึงพอใจในการทำงานสูงในด้านความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ และความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน แต่ไม่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับเงินเดือน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานและนโยบายและการบริการงาน [9]

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร รายงานและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม

โครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำ
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับ
การสร้างเครื่องมือ การทดสอบเครื่องมือการเก็บรวบรวม
ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย สมาชิก
สภาเทศบาล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร
บุคลากร และผู้นำท้องถิ่นในเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอ
เมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และมีการสุ่มเลือกกลุ่ม
ตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)
รวมทั้งสิ้น 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นแบบสอบถาม
ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม โครงการอบรมและ
พัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบล
ชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหาร
ส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
มี 4 ข้อ คือ 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษา 4) ตำแหน่ง
และสังกัด

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการอบรม มี 4 ด้าน คือ
1) ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ จำนวน
5 ข้อ ได้แก่ 1.1) การประชาสัมพันธ์โครงการอบรม 1.2)
ความเหมาะสมของสถานที่ 1.3) ความเหมาะสมของระยะเวลา 1.4)
ความเหมาะสมของเวลาที่จัด 1.5) การจัดลำดับ
ขั้นตอนของกิจกรรม

2) ด้านวิทยากรผู้ให้การอบรม จำนวน 10 ข้อ คือ
ได้แก่ 2.1) การตรงต่อเวลาและความรับผิดชอบ 2.2) มี
ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ตรงกับหัวข้อที่
บรรยาย 2.3) จัดลำดับเนื้อหาการบรรยายเข้าใจง่ายและ
มีความต่อเนื่อง 2.4) สร้างบรรยากาศในการบรรยายให้

น่าเรียนรู้ 2.5) ภาษาที่ใช้ในการบรรยายมีความเหมาะสม
ชัดเจน 2.6) มีเทคนิคการถ่ายทอดเนื้อหาทำให้เข้าใจง่าย
2.7) ยกตัวอย่างประกอบในการบรรยายได้ชัดเจน 2.8)
กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในการโต้ตอบ
และซักถาม 2.9) เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถาม
2.10) ตอบคำถามตรงประเด็นและเข้าใจง่าย

3) ด้านการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ
จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 3.1) เอกสารประกอบการบรรยาย
3.2) โสตทัศนูปกรณ์ 3.3) เจ้าหน้าที่สนับสนุน 3.4) อาหาร
และเครื่องดื่ม 3.5) การบริการ/อำนวยความสะดวก
ด้านอาคารสถานที่

4) ด้านคุณภาพการให้บริการ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่
4.1) ท่านได้รับความรู้แนวคิด ทักษะและประสบการณ์
ใหม่ ๆ 4.2) ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากโครงการไป
ใช้ในการทำงาน 4.3) โครงการ/กิจกรรมตรงตามความ
คาดหวัง 4.4) ทฤษฎีกับภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม 4.5)
โครงการเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถ

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ
ที่ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสาร แนวคิดทฤษฎี
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาประมวลเป็นแนวคิด
ในสร้างคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ

2. กำหนดขอบเขตของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์
ของการศึกษาในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุม
ทั้งตัวแปรต้นและตัวแปรตามแล้วนำไปปรึกษาผู้รู้เพื่อขอ
คำแนะนำแล้วทำการแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้
กับประชากรจำนวน 20 คน ซึ่งเป็นสมาชิกองค์บริหาร
ส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ แล้วนำมา
ปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
ด้วยตนเองในขณะที่มีการจัดอบรมโครงการอบรมและ
พัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่น ตั้งแต่ เดือน

กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2560 รวมทั้งสิ้น 210 คน และได้แบบสอบถามคืน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บและรวบรวมข้อมูลได้จำนวน 180 ฉบับ แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) ตามลำดับต่อไปนี้ (1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำไปหาร้อยละ (2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ 4 ด้าน นำไปคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อ โครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ปรากฏผลดังนี้

1. ความพึงพอใจด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ ข้อที่ 1.3 ความเหมาะสมของระยะเวลา มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 รองลงมา คือ ข้อที่ 1.5 การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรม มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 ข้อที่ 1.1 การประชาสัมพันธ์โครงการอบรม มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 ส่วนข้อที่มีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 1.4 ความเหมาะสมของเวลาที่จัด มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจด้านวิทยากรผู้ให้การอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ ข้อที่ 2.4 สร้างบรรยากาศในการบรรยายให้น่าเรียนรู้ มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83 รองลงมา คือ ข้อที่ 2.2 มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ตรงกับหัวข้อที่บรรยาย มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83 ข้อที่ 2.3 จัดลำดับเนื้อหาการบรรยายเข้าใจง่ายและมีความต่อเนื่อง มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83 ส่วนข้อที่มีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 2.7 ยกตัวอย่างประกอบในการบรรยายได้ชัดเจน มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 ตามลำดับ

3. ความพึงพอใจด้านการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ ข้อที่ 3.1 เอกสารประกอบการบรรยาย มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 รองลงมา คือ ข้อที่ 3.4 อาหารและเครื่องดื่ม มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 ข้อที่ 3.3 เจ้าหน้าที่สนับสนุน มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 ส่วนข้อที่มีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 3.1 โสตทัศนูปกรณ์ มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 ตามลำดับ

4. ความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ ข้อที่ 4.4 ทัศนคติกับภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน เท่ากับ 0.85 รองลงมา คือ ข้อที่ 4.2 ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากโครงการ ไปใช้ในการทำงาน มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 ข้อที่ 4.1 ท่านได้รับความรู้ แนวคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 ส่วนข้อที่มีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 4.3 โครงการ/กิจกรรมตรงตามความคาดหวัง มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.84 ตามลำดับ

5. ความพึงพอใจ โครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ ข้อที่ 3 ด้านการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ด้านวิทยากรผู้ให้การอบรม มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 ข้อที่ 4 ด้านคุณภาพการให้บริการ มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83 ส่วนข้อที่มีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 1 ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 ตามลำดับ

ความคิดเห็น

1. เป็นโครงการที่ให้ข้อคิด ให้ความรู้ แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทำให้ประชาชนที่เข้าอบรมได้ไปปฏิบัติและลงมือทำหากมีโอกาสและสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก สามารถนำไปพัฒนาของหมู่บ้านตนเองและบอกต่อโครงการที่ได้รับ

ฟังไปแนะนำให้คนในหมู่บ้านได้เพิ่มความรู้ความเข้าใจ

2. การอบรมเป็นที่พึงพอใจและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ สามารถมีความรู้ความคิดในแนวทาง (อาหารและเครื่องดื่มอร่อยมาก ๆ ครับ)

3. สรุปรูปอาหารและเครื่องดื่มอร่อยมาก เรื่องที่อบรมฟังเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน

4. อาหารว่าง เครื่องดื่ม อาหารเที่ยง

5. เรื่องที่อบรมเข้าใจง่าย และอาหาร เครื่องดื่มอร่อย เวลาเหมาะสม

6. บรรยากาศดี วิทยากรบรรยายดี จัดเวลาได้ดี อาหารอร่อย อบรมดีเข้าใจง่าย

7. ระยะเวลาเหมาะสม ไม่ตึงเครียด การใช้ภาษาเข้าใจง่าย

8. อาหาร ให้การบริการดี เพียงพอและอร่อย สะอาด บุคลากรทุกคนสนใจและกระตือรือร้นในการรับฟังคำบรรยายทุกเรื่อง พิธีกรเป็นเลิศ มีความครบถ้วนพอใจทุก ๆ อย่าง ทำงานได้ดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. เป็นโครงการอบรมที่ดี และทำให้ทุกคนที่เข้าร่วมประชุมโครงการได้เพิ่มความรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ ขอให้ดำเนินการโครงการแบบนี้ต่อไป

2. ควรเน้นให้ตรงกับเนื้อหามากขึ้น ลดระยะเวลาให้สั้นลง

3. ต้องมีการอบรมที่เพิ่มเติมเรื่องคลกเป็นช่วง ๆ เพื่อไม่ให้ผู้ฟังง่วงนอน

4. การต่อยอดการอบรมให้เป็นรูปธรรม จัดฝึกอบรมเพิ่มเติมเรื่อย ๆ

5. ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้สนใจได้เข้าร่วมอบรมมาก ๆ เอกสารประกอบการอบรมให้มีรายละเอียดมากกว่านี้ ภาพวิดีโอมีน้อย ควรมีกิจกรรมลดการง่วงบ้าง ผู้บรรยายน่าจะสอดแทรกมุขบ้างจะได้ไม่น่าเบื่อ ผู้เข้าร่วมประชุมควรเน้นผู้นำชุมชนให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้ถ่ายทอดให้สมาชิกและคนอื่น ๆ ได้ต่อไป ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในเวลาเข้าฟังการประชุมเพราะไม่ค่อยต่อเนื่องต้องปลีกตัวมาทำงานด้วย

6. เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่ควรเอาเป็นตัวอย่างอย่างยิ่ง สังเกตได้โดยทุกคนมีความพร้อมเพรียงและมีความเต็มใจในการมาร่วมประชุม/อบรม

7. ควรประสานงานให้เป็นระบบ และกลุ่มเป้าหมายให้ตรงกว่านี้ เพราะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปขยายความได้มากกว่า ควรเน้นคุณภาพไม่ใช่ปริมาณ

8. เอกสารประกอบการบรรยายให้มียาวกว่านี้ และประชาสัมพันธ์ให้ผู้นำชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมมากกว่านี้

สรุปผล

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการอบรมโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด, 2560 ผู้วิจัยได้เสนอผลและสรุปผลดังนี้

1. ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ จำนวน 5 ข้อย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยภาพรวมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 ตามลำดับ

2. ด้านวิทยากรผู้ให้การอบรม จำนวน 10 ข้อย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยภาพรวมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 ตามลำดับ

3. ด้านการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ จำนวน 5 ข้อย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยภาพรวมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 ตามลำดับ

4. ด้านคุณภาพการให้บริการ จำนวน 5 ข้อย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยภาพรวมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83 ตามลำดับ

5. ความพึงพอใจในภาพรวมทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการอบรมโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด, 2560 ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะดังนี้

จากการตอบแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมการอบรมโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านวิทยากรผู้ให้การอบรม ด้านการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ และด้านคุณภาพการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้จัดโครงการควรรักษามาตรฐานในการจัดด้านที่มีผลการประเมินคืออยู่แล้วให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ และควรปรับปรุงในด้านที่มีผลการประเมินต่ำให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ข้อเสนอแนะที่จะทำการวิจัยต่อไป

1. เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ควรจัดทำการประเมินผลโครงการอบรมและพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดทำแผนและโครงการของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ เพื่อนำผลการประเมินไปพิจารณาและปรับปรุงการจัดโครงการต่อไป

2. เทศบาลตำบลชิลอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคำ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดทำการประเมินโครงการอื่น ๆ เพื่อนำผลการประเมินไปพิจารณาและปรับปรุงการจัดโครงการต่อไป

3. ควรทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอบรม/สัมมนาในเรื่องต่าง ๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาลตำบล เพื่อจะได้นำข้อบกพร่องต่าง ๆ ไปปรับปรุงแก้ไขให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] พงศ์ หรดาล. การวางแผนการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานอุตสาหกรรม คณะอุตสาหกรรมศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร ; 2539.
- [2] วิจิตร อวระกุล. การฝึกอบรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2540.
- [3] ดวงดาว อุบลเยี่ยม. การประเมินผลโครงการพัฒนาเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน : รายงานการวิจัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ; 2551.
- [4] ทศวรรณ อู้อย่าง. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการงานพยาบาลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร : รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ; 2557.
- [5] พิมพ์พรณ รัตนโกมล และมณฑาทิพย์ สุรินทร์-อากรณ์. การประเมินผลโครงการความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตระหว่างวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาทและมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี : รายงานการวิจัย สถาบันพระบรมราชชนก. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท ; 2552.
- [6] สุรีย์ ชูประทีป. การประเมินผลโครงการทุนเรียนดี วิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยในเขตภาคเหนือ : รายงานวิจัย คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ; 2549.
- [7] Freeman, M. A., & Karr-Kidwell. Parental opinion and teacher student perception regarding parents' involvement in their children's education and development. Eric database search. Available. <http://www.Ericfacility.net>
- [8] Joyce, H. L. Parental choice in public elementary school : Who chooses and Why (School Choice). Dissertation Abstracts International, 2310-A, 1992.
- [9] Schmidt, G.L. Job-satisfaction among Secondary School Administration, Dissertation Abstracts International. 36, 5: 7583-A. August 1975.

การบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย สะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี

Learning Management for STEM Education in Phetchaburi STEM School Network

ณัฐญา คนคล่อง^{1*}

Nutthaya Konklong^{1*}

กาญจนา บุญส่ง²

Kanchana Boonsong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทของการบริหารจัดการการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 2) ตรวจสอบปัจจัยนำเข้าของการบริหารจัดการการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 3) กระบวนการของการบริหารจัดการการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา และ 4) ตรวจสอบผลผลิตของการบริหารจัดการการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 98 คน และนักเรียน จำนวน 362 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 464 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) บริบทของการบริหารจัดการการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี มีความสอดคล้องกับนโยบายสะเต็มศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในการเน้นให้ผู้เรียนใช้ความรู้เชิงสะเต็มศึกษา เป็นกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาจริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ซึ่ง โรงเรียนกำหนดเป้าหมายให้นักเรียนแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริง เสริมสร้างประสบการณ์ และทักษะชีวิต 2) ปัจจัยนำเข้าของการบริหารจัดการการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงไปคือ เนื้อหาของหลักสูตรมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และโรงเรียนมีการจัดเตรียมห้องเรียนและบรรยากาศที่เหมาะสมเพียงพอ ตามลำดับ 3) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบมีกระบวนการของการบริหาร โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงไป คือ การ โอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มและในชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนของนักเรียน และโรงเรียนมีการจัดประชุมคณะกรรมการทำงานเพื่อวางแผนและสรุปงาน ตามลำดับ 4) ผลผลิตของการบริหารจัดการเรียนรู้แบบ

^{1*} นักศึกษามัธยมศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

สะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสหภาพ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดลงไป คือ ด้านประสิทธิภาพ โดยนักเรียนสามารถทำงานเป็นทีม มีภาวะการณเป็นผู้นำได้ รองลงมาคือ ด้านผลกระทบ โดยนักเรียนมีทักษะชีวิตและการทำงานได้อย่างเหมาะสม และด้านความยั่งยืน โดยนักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบริหารการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โรงเรียนเครือข่าย

Abstract

This research were aims to study ; 1) determine the context of STEM education management, 2) examine the input of STEM learning management, 3) determine the process of STEM learning management ; and 4) measure the output of the learning management for STEM education of schools in Phetchaburi STEM School Network. The sample were 464 participants that consisted of 4 administrators, 98 teachers, and 362 students drawn with a simple random sampling method from the school in Phetchaburi. The instruments used in the study were the interview recordings and a 5-level rating scale questionnaire with the reliability of 0.99. Quantitative data were analyzed with statistics for frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research found that : 1) The context of learning management for STEM education in Phetchaburi STEM School Network was conformed with the STEM education policy of the Ministry of Education, which is a strategy for learning activities related to real life problem solving and also adequate to the schools' context of area with its goal set for the students to solve real life problems to enhance their experience and life skills. 2) The input of learning management for STEM education in Phetchaburi STEM School Network in both overall individual items was at a high level ; ranging down from the highest score as the item of curriculum content that had difficulty suitable for levels of the students, the school administrators' emphasis and encouragement using the STEM learning approach, the administrators' commitment to the STEM learning guideline management, and the adequate preparation of schools for classroom and atmosphere respectively. 3) The learning management for STEM education in Phetchaburi STEM School Network was employed by the administrators at a high level as both overall and individual items, ranging from the aspect of giving student's opportunity to exchange ideas with their peers and in the classroom, using a variety of learning media to organize learning activities and school having regularly working group meetings to plan and summarize work respectively. 4) The product of the learning management for STEM education in Phetchaburi STEM School Network was at a high level both in overall and individual aspect, ranging from the highest mean score as the effectiveness that students were able to work as a team and have leadership characters, followed by the impact that showed the student's life skills and ability to work properly, and the sustainability that the students were happy in learning with the STEM approach respectively.

Keywords : learning management, STEM educational management, school network

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 สังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจ และสภาพสังคมจากการปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรม 4.0 ทำให้หุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่กำลังคนที่ไร้ฝีมือและทักษะต่ำ การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีมาตรฐานและแบบแผนเดียวกันเพื่อสร้างนวัตกรรมให้มีลักษณะการผลิตชิ้นงานแบบชิ้นส่วน เรื่องของคุณภาพและราคาต้นทุนจึงเป็นปัจจัยของการผลิตที่ทำให้เกิดการแข่งขันขึ้น เพื่อให้สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศทั่วโลก จึงได้ตั้งเป้าหมายให้ประชากรมีทักษะ สมรรถนะ และความสามารถเฉพาะทางในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง โครงสร้างทางเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคมโลก จึงทำให้มีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้า เนื่องจากการยกระดับการเพิ่มมูลค่าการผลิตด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการสู่การใช้องค์ความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรมยังดำเนินการได้น้อยทำให้ฐานการผลิตเกษตร อุตสาหกรรมและบริการมีภาพผลิตต่ำ ประกอบกับประเทศยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้านที่สำคัญ ได้แก่ คุณภาพคน คุณภาพการศึกษา รัฐบาลไทยจึงกำหนดนโยบายการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ยุคประเทศไทย 4.0 [1] ซึ่งคุณภาพของคนสะท้อนให้เห็นจากคุณภาพของนักเรียน โดยเฉพาะกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่สามารถรองรับการแข่งขันในอนาคต เนื่องจากปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีกำลังแรงงาน 39 ล้านคน แต่มีเพียง 3 ล้านคน หรือต่ำกว่าร้อยละ 10 ของแรงงานทั้งหมดที่เป็นกำลังคนที่ทำงาน โดยอาศัยความรู้ และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือกำลังคนด้านสะเต็ม (STEM Workforce) และในจำนวนนี้ร้อยละ 89 สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี [2]

ยุทธศาสตร์ชาติ ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาไว้ว่า “ภายใน 20 ปี จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว” ดังนั้น

การจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ด้วยกิจกรรมสะเต็มศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สำหรับอนาคตของประเทศไทย [3] ดังนั้นสะเต็มศึกษาจึงเป็นทางออกที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพราะสะเต็มศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรมและคณิตศาสตร์ในการเชื่อมโยงหรือแก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยวางรากฐานในการพัฒนากำลังคน นวัตกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมิติต่าง ๆ

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาจะมีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ค้นคว้า เชื่อมโยงและบูรณาการองค์ความรู้ทุกศาสตร์เพื่ออธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตและส่งเสริมการทำโครงการวิทยาศาสตร์จริงในนวัตกรรมเพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ตลอดจนจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักต่อสภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้นำการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามาเผยแพร่ให้กับสถานศึกษา หน่วยงานทางด้านการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เยาวชนไทยได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา รวมทั้งเห็นความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีต่อไป โดยจัดตั้งเครือข่ายการดำเนินงานสะเต็มศึกษาออกเป็นศูนย์สะเต็มศึกษาภาค 13 แห่งทั่วประเทศไทย มีการดำเนินงาน โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง 13 แห่ง และมหาวิทยาลัยเครือข่ายสะเต็มศึกษา 25 แห่ง สำหรับการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาในภาคกลางตอนล่าง มีการจัดตั้งศูนย์สะเต็มศึกษาที่โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐมและได้ขยายเครือข่ายสะเต็มศึกษามาถึง

จังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ในภาคกลางตอนล่างรวมถึงในจังหวัด เพชรบุรีด้วย ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับคัดเลือก ให้เป็นโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบของศูนย์สะเต็ม ศึกษาภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรีและโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัด เพชรบุรี ซึ่งทั้งสองโรงเรียนนั้นเป็นโรงเรียนที่ประสบ ปัญหาในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีผล การทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์ อีกทั้งจากการสำรวจ พบว่า มีเพียงนักเรียนบางกลุ่มเท่านั้นที่มีทักษะในการเรียนรู้และ สร้างนวัตกรรมใหม่ อันเป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงได้นำการบริหารจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา มาดำเนินการในโรงเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 และ ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและ สังคมโลกเพื่อพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 ให้มีทักษะที่ เพียงพอในการดำเนินชีวิตในยุคนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้แบบสะ เต็มศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้เป็นสารสนเทศในการ คัดเลือกของผู้บริหารเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขให้การบริหารจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึง เห็นว่าควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบใน จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปปี มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อทราบถึงสภาพ การบริหารจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาใน ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและ ด้านผลผลิต นำมาซึ่งข้อมูลสารสนเทศอันจะเป็น ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาด้านบริบทของการบริหารจัดการ การเรียนรู้ของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัด เพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาด้านปัจจัยนำเข้าของการบริหาร

การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย สะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี

3. เพื่อศึกษาด้านกระบวนการการบริหาร การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย สะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี

4. เพื่อศึกษาด้านผลผลิตของการบริหาร การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย สะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการจัดการเรียนรู้แบบ สะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบใน จังหวัดเพชรบุรี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการบริหาร การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน ของโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัด เพชรบุรี และโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบของเครือ ข่าย ภาคกลางตอนล่างในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 126 คน และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2560 จำนวน 5,988 คน รวมทั้งสิ้น 6,118 คน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอน กำหนด โดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน ที่ระดับความคลาด เคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % และระดับความเชื่อมั่น 95 % จำนวน 97 คน และนักเรียนกำหนดโดยใช้ตารางเครซี และมอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % และระดับความเชื่อมั่น 95 % จำนวน 361 คน รวมทั้งสิ้น 462 คน จากนั้นใช้การเทียบสัดส่วนตามผู้บริหาร ครูและ นักเรียนจริงในโรงเรียนและใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกำหนดผู้ให้ข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี

2. กำหนดรูปแบบการประเมิน ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการประเมินโดยใช้ CIPP Model

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือการวิจัย 2 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เมื่อสร้างเสร็จได้นำเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ประเภทไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความชัดเจนในการสื่อสาร และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับแก้แบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มอย่าง จำนวน 30 คนที่โรงเรียนสิงห์บุรีเพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.994

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้
1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนสะเต็มศึกษาสมทบ จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี และโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพและได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติ

คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาด้านบริบทของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า

1.1 บริบทของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสมทบในจังหวัดเพชรบุรีมีความสอดคล้องกับนโยบายสะเต็มศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เชิงสะเต็มศึกษาเป็นกลยุทธ์ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) จึงได้ดำเนินโครงการสะเต็มศึกษา และขับเคลื่อนสะเต็มศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อยกระดับการศึกษา และตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมธุรกิจใหม่ ในปี พ.ศ. 2557 โดยได้มอบหมายให้คณะกรรมการการสื่อสารมวลชน การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสารสนเทศ สถาบันบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2557 เพื่อให้ปฏิบัติภารกิจในการดำเนินการพิจารณา เรื่อง สะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยสะเต็มศึกษาเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ที่เน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการทำงานโดยดำเนินงานทั้งระบบตั้งแต่อนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา สำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้มีการจัดตั้งศูนย์ สะเต็มศึกษาภาค ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี และโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี ได้รับคัดเลือกให้เป็น โรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบของจังหวัดเพชรบุรี

1.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูเกี่ยวกับด้านบริบทของการบริหารจัดการ เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของ โรงเรียนเครือข่ายสะเต็ม สมทบในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ในภาพรวมของด้าน บริบทอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ วัตถุประสงค์ของการบริหารการเรียนรู้ตามแนวทาง สะเต็มศึกษาเป็นนโยบายที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการ พัฒนาอย่างมีคุณภาพ รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ ของการบริหารการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เสริมสร้างด้านการผลิตและการพัฒนากำลังคนด้าน วิทยาศาสตร์เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน และ ลำดับสุดท้าย คือ การเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษามี ความสอดคล้องกับสภาพปัญหา สภาพความต้องการของ สังคมและสภาพปัจจุบันของโรงเรียน

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามี วัตถุประสงค์ชัดเจน ทำให้โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนเครือข่าย เน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้มาบูรณาการสร้าง ชิ้นงานหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ได้และสามารถนำไปปรับใช้ กับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต ดังคำกล่าวของวสุวรรณ์น้อยภักชี [4]และจรูญศรี เขียวชูพันธ์ [5] ที่ว่า “การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของ โรงเรียนที่จะมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก”

2. ผลการศึกษาด้านปัจจัยนำเข้าของการบริหาร การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย สะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้การ สนับสนุนและพร้อมรับในการนำนโยบายด้านการ จัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาไปสู่การจัดการเรียนรู้ใน สถานศึกษา โดยมีการพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรทั้ง ในรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม มีความเหมาะสมและ ช่วยส่งเสริมครูให้จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ สามารถพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพได้ [4] ซึ่งได้มุ่งเน้น

ให้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้จริงใน ชีวิตประจำวัน [5]

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้าของการบริหารจัดการ เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของ โรงเรียนเครือข่ายสะเต็ม สมทบในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ เนื้อหาของหลักสูตรมี ความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและส่งเสริม การเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และผู้บริหารมีความ มุ่งมั่นในการบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็ม ศึกษาตามลำดับ และอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการจัด เตรียมห้องเรียนและบรรยากาศที่เหมาะสมเพียงพอ

3. ผลการศึกษาด้านกระบวนการของการบริหาร การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย สะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า

3.1 ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการของการ บริหารจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ได้แก่ผู้บริหาร สถานศึกษาและครู โดยผู้บริหารมีหน้าที่ในการกำหนด วิสัยทัศน์ บริหารอย่างมีส่วนร่วมและนำหลักสูตรสู่ การเรียนรู้ โดยการมอบหมายงานให้แก่บุคลากร จัดประชุม วางแผนและสรุปการทำงาน กำกับ ดูแลและให้คำปรึกษา ส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอน ตลอดจนประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เรื่องสะเต็มศึกษาแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

3.2 การจัดกิจกรรมตามแนวทางสะเต็ม ศึกษาใช้กลยุทธ์ส่งเสริมกระบวนการคิดแบบมีขั้นตอน เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยผ่านกิจกรรม โครงการ เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ โดยใช้กระบวนการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์ปัญหา 2) รวบรวมข้อมูล 3) ลงมือปฏิบัติ 4) สรุปผล 5) นำเสนอผลงาน และ 6) ปรับปรุงคุณภาพ

3.3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของ โรงเรียนเครือข่ายสะเต็มศึกษาสมทบในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มและในชั้นเรียน รองลงมา คือ ครูใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน ตามลำดับ และอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนและสรุปงาน

4. ผลการศึกษาด้านผลผลิตของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า

4.1 ผลผลิตของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ด้านประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ด้านผลกระทบ และความยั่งยืน ตามลำดับ

4.2 ผลผลิตด้านประสิทธิผลของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ นักเรียนสามารถทำงานเป็นทีม มีภาวะการเป็นผู้นำได้ รองลงมา คือ นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติตามความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมได้ และนักเรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามลำดับ และอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนสามารถออกแบบชิ้นงาน STEM โดยใช้ความรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ได้

4.3 ผลผลิตด้านผลกระทบของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ นักเรียนมีทักษะชีวิตและการทำงานได้อย่างเหมาะสม รองลงมา คือ นักเรียนสามารถใช้ความรู้สะเต็มศึกษาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิด

ขึ้นในชีวิตประจำวันได้ และนักเรียนสามารถออกแบบชิ้นงานได้อย่างเหมาะสม ส่วนอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ด้านสะเต็มศึกษาไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ

4.4 ผลผลิตด้านความยั่งยืนของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา รองลงมา คือ โรงเรียนมีความเป็นผู้นำด้านการบริหารการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และนักเรียนมีความภาคภูมิใจที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านสะเต็มศึกษาในชีวิตประจำวันได้ ตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การดำเนินการบริหารการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาของโรงเรียนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้

4.5 ผลการศึกษาทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน พบว่า ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ฉันทว่าสิ่งที่ตนคิดนั้นมีประโยชน์อย่างไร รองลงมา คือ ฉันทักจะใช้วิธีการที่หลากหลายในการหาแนวคิดหรือมุมมองใหม่ ๆ และฉันทสามารถคิดวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ ตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ฉันทคิดหาคำตอบได้อย่างหลากหลายในเวลาจำกัด

4.6 ผลการศึกษาทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ฉันทบอกได้ว่า ปัญหาที่เผชิญอยู่คืออะไร รองลงมา คือ ฉันทเข้าใจสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น และฉันทจะคิดถึงผลกระทบที่จะตามมาอย่างรอบคอบก่อนจะตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ฉันทจะเตรียมแผนสำรองในการแก้

ปัญหาไว้เสมอ

4.7 ผลการศึกษาทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ฉันมักจะหาข้อมูลที่ต้องการ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย รองลงมา คือ ฉันสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องที่ต้องการได้ และฉันเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมโดยคำนึงถึงความถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ฉันจะตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนจะเชื่อ

4.8 ผลการศึกษาทักษะด้านการสื่อสาร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ฉันบอกสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายจากการอ่านได้ รองลงมา คือ ฉันรู้ว่าจะต้องสื่อสารอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และฉันบอกสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อความหมายจากการฟังได้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ฉันสามารถสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศได้

4.9 ผลการศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก คือ ฉันเต็มใจให้ความร่วมมือกับกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จ รองลงมา คือ ฉันรู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และฉันพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะหรือพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ฉันสามารถทำงานเป็นทีมทั้งกับบุคคลที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านบริบทของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มสมทบในจังหวัดเพชรบุรี มีความ

สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาอันนำไปสู่ความจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาจะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการทำงานที่เกิดจากการบูรณาการศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน ทั้งยังช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีทักษะการคิดประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [6] ที่ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านสะเต็มศึกษาของประเทศไทย พบว่า สะเต็มศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนากำลังคน นวัตกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมิติต่าง ๆ กัน ซึ่งจะเป็นทางออกที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามีวัตถุประสงค์ชัดเจนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียน และการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามีความชัดเจนในเรื่องของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถใช้ความรู้บูรณาการสร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ และสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพต่อไป อันเนื่องมาจาก แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การคิดแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ในชีวิตประจำวันและการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รณณี เหลี่ยมแสง [7] ที่ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า บริบทของการบริหารการจัดการเรียนรู้

ตามแนวทางสะเต็มศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น และการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามีวัตถุประสงค์ชัดเจนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียน และพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา มีความชัดเจนในเรื่องของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ที่จะพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถใช้ความรู้มาบูรณาการสร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ และสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพในอนาคตได้

3. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยนำเข้าของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มศึกษาสมทบในจังหวัดเพชรบุรีโดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก อันเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา จึงส่งผลให้ปัจจัยนำเข้าทุกด้านมีความเพียงพอ เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รณณี เหลี่ยมแสง [7] ที่ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลยุทธ์ที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ การบริหารทรัพยากรและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

4. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านกระบวนการของการบริหารการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายสมทบในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน 3 อันดับแรก คือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มและในชั้นเรียน รองลงมา คือ ครูใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนของนักเรียน ตามลำดับ อันเนื่องมาจากครูเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการบริหารการจัดการเรียนรู้ และครูมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการออกแบบ

การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัส อินทลาภาพร [8] ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนว สะเต็มศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ครูต้องสามารถออกแบบการจัดการเรียนแบบสะเต็มศึกษาจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนถ่ายโอนการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ ต่าง ๆ และยังส่งผลให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและสร้างนวัตกรรมได้

5. ผลการวิจัย พบว่า ด้านผลผลิตเกี่ยวกับผลการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับวัยและชั้นเรียนของนักเรียน จะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัตสร ติดมา [9] ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เรื่องระบบของร่างกายมนุษย์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และนักเรียนมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเรียนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เพิ่มสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีการจัดเตรียมห้องเรียนและบรรยากาศที่เหมาะสมเพียงพอในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรร่วมกันพัฒนาห้องเรียนและบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาให้มีความเหมาะสม และเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อ

ให้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีการจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนและสรุปงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูในแต่ละระดับชั้นเรียนได้มีโอกาสในการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาร่วมกัน และสรุปงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดองค์การแห่งเรียนรู้ และชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ร่วมกันจะได้มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายคือ นักเรียนหาคำตอบได้อย่างหลากหลายในเวลาจำกัด ดังนั้น ครูควรมีการพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการบริหารเวลาในการทำงานเกี่ยวกับการค้นคว้าข้อมูลในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายภายในเวลาที่กำหนด เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกทำงานอย่างรวดเร็ว เป็นอัตโนมัติ

1.4 จากผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาทักษะความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายคือ นักเรียนจะเตรียมแผนสำรองในการแก้ปัญหาไว้เสมอ ดังนั้น ครูควรมีการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยการฝึกซ้อมเรื่องการเตรียมแผนสำรองในการแก้ปัญหาได้อย่างรอบคอบ และรวดเร็ว

1.5 จากผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายคือ เมื่อต้องทำรายงาน นักเรียนรู้ว่าข้อมูลที่ต้องการมีขอบเขตเท่าใด ดังนั้น ครูจึงควรมีการฝึกให้นักเรียนได้วางขอบเขตของเนื้อหาในเรื่องที่ต้องการค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนจะได้มีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีที่สูงขึ้นต่อไป

1.6 จากผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายคือ นักเรียนสามารถสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้มีครูกลุ่มสาระ

ภาษาต่างประเทศได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน

1.7 จากผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายคือ นักเรียนสามารถทำงานเป็นทีมทั้งกับบุคคลที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยได้ ดังนั้น ครูควรมีจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคคลที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยอย่างต่อเนื่อง จะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถทำงานเป็นทีมกับบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายสะเต็มศึกษาของผู้เรียนตามแนวทางสะเต็มศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนเครือข่ายสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านสะเต็มศึกษาของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : พรินทรวานกราฟฟิค ; 2559.
- [2] มนตรี จุฬาวัดนทล. สะเต็มศึกษาประเทศไทยและทูตสะเต็ม. นิตยสาร สสวท. 2559 ; 42 ; 18 ; 5 ; 14-18.
- [3] โกศล เพ็ชรสุวรรณ. ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM EDUCATION) ต่ออนาคตของประเทศไทย. ประชุมทางวิชาการคุรุสภาประจำปี 2559.
- [4] วรธรรม น้อยภานี. (2561, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 6) ณ โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี.
- [5] จริญญา ศรีเชียวชูพันธ์. (2560, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 15) ณ โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี.

- [6] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัย
เพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายการส่งเสริมการจัดการ
ศึกษาด้านสะเต็มศึกษาของประเทศไทย. กรุงเทพฯ
: พริกหวานกราฟฟิค : 2559.
- [7] รมณี เหลี่ยมแสง. กลยุทธ์การบริหารการจัดการเรียน
รู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
[คู่มือนิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต] พิษณุโลก:
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ; 2561.
- [8] จำรัส อินทลาภาพร. การศึกษาแนวทางการจัดการ
เรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับ
ประถมศึกษา[ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : 2558.
- [9] ภัสสร ดิคมมา. การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง
STEM Education เรื่อง ระบบของร่างกายมนุษย์
เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารราชพฤกษ์ : 2558 ;
13 ; 3 ; 71-76.

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาในภาษาไทย และข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ

The linguistics strategies of responding to cancellation in Thai and native speakers' motivational concerns

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัดน์^{1*}

Sittitam Ongwuttawat^{1*}

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนาและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนาตามแนวคิดวิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) โดยใช้แบบสอบถามประเภท Discourse Completion Test (DCT) จากกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปีจำนวน 100 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาส่วนข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา มี 2 ส่วน คือ 1) ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2) ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาเป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา พฤติกรรมทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 4 ประการ ได้แก่ (1) การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) (2) ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) (3) ความเป็นสังคมแบบไม่ตรีสัมพันธ์ (affiliative society) และ (4) ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

คำสำคัญ : กลวิธีทางภาษา การตอบรับการบอกเลิกสัญญาในภาษาไทย ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ ภาษากับวัฒนธรรม วิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย

Abstract

This research article aims to study linguistic strategies that Thai people adopt in adopted to respond to cancellation, as well as studying native speakers' motivational concerns in performing the act, using Emancipatory Pragmatics (EP) through Discourse Completion Test (DCT) for the Thai speakers sample survey, The 100 informants include Bachelor's students from faculties of sciences and humanities and various years. Also, in-depth interviews conducted for 30 students out of the informants.

^{1*} อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

The results indicate that Thai speakers adopted mitigating strategies more frequently than bold-on record strategies, and an analysis of native speaker' motivational concerns reveals that there are two types of motivational concerns: (1) motivational concerns relating to the purpose of conversation and (2) motivational concerns relating to the context of conversation. It found that Thai speakers place a priority on keeping relationship with the interlocutor. This linguistics strategies might be motivated by four sociocultural factors : (1) an interdependent view of self ; (2) Collectivism ; (3)Affiliative society ; and (4) High context culture

Keywords : linguistic strategy, the responding to cancellation in Thai, native speakers' motivational concern, language and culture, Emancipatory Pragmatics

บทนำ

ในวัฒนธรรมไทยคนไทยมักไม่ตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมาเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า และคนไทยมักตอบรับการบอกเลิกสัญญาด้วยการประนีประนอม (Klusner) [1] สังเกตได้จากการที่เรามีสำนวน “น้ำขุนไว้ นน้ำใสไว้ นอก” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้เราจะรู้ว่าคู่สนทนาคิดสัญญาที่ให้ไว้กับเรา เราก็ไม่อาจแสดงออกมาให้ใครรู้ นอกจากนี้คนไทยยังมีวิธีการจัดการกับการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนาโดยวิธีประนีประนอมเพื่อไม่ให้กระทบจิตใจของผู้ฟัง ดังในสำนวน “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าคนไทยจะเห็นว่าการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนาด้วยวิธีรุนแรงหรือทำลายความสัมพันธ์คู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมาเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่การตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนายังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจว่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่คนไทยต้องตอบรับการบอกเลิกสัญญา คนไทยจะเลือกใช้กลยุทธ์ทางภาษาอย่างไรในการปฏิสัมพันธ์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา ได้แก่ งานวิจัยของเพชรรัตน์ เอมอักษร[2]ที่ศึกษาทฤษฎีการบอกเลิกสัญญาตามกรอบแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown, and Levinson, 1987) [3] และยังไม่มียานวิจัยใดที่ศึกษาการตอบรับการบอกเลิกสัญญา

ดังนั้นในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการตอบรับการบอกเลิกสัญญาในภาษาไทยโดยมุ่งพิจารณาที่มุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งมีค่าตามการวิจัยว่า ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลยุทธ์ทางภาษาอย่างไรในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาและเมื่ออยู่ในสถานการณ์การตอบรับการบอกเลิกสัญญา ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใดบ้างในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาตามแนวทางที่วันปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดวันปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เกิดขึ้นโดยHanks, Ide, and Katagiri [5] เป็นแนวคิดที่เกิดมาจากความร่วมมือของนักวิชาการหลากหลายแขนงสาขาทั้งนักภาษาศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักสังคมวิทยา ตลอดจนนักวิทยาศาสตร์ปริชาณที่มีความมุ่งมั่นและยึดอุดมการณ์เดียวกัน คือการวิเคราะห์ภาษาโดยไม่ละเลยสามัญสำนึก (common sense) ของเจ้าของภาษาในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ

แนวคิดดังกล่าวพยายามเสนอและตั้งคำถามว่า ทฤษฎีทางวันปฏิบัติศาสตร์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (Established framework) สามารถอธิบายการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมที่มีโครงสร้างและระบบวิธีคิดแตกต่างจากสังคมตะวันตกซึ่งเป็นสังคมของเจ้าของทฤษฎีได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และการพรรณนา

ปรากฏการณ์ทางภาษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นควรพิจารณาจากมุมมองเจ้าของภาษาหรือปัจจัยทางวัฒนธรรมในสังคมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนให้มีการสร้างกรอบการวิเคราะห์วิธีการปฏิสัมพันธ์ที่กลั่นกรองมาจากความคิดหรือค่านิยมของสังคมนั้น ๆ เอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา
2. เพื่อศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงเมื่อเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา

ขอบเขตของการวิจัย

การตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา / การตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนาในบทความวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาบางประการเพื่อตอบรับกลุ่มสนทนาในกรณีที่กลุ่มสนทนาผิดสัญญาที่ให้ไว้กับผู้พูด

เนื่องจากบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนาใน 2 ประเด็น คือ 1) เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา และ 2) เพื่อศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา ดังนั้นขอบเขตของข้อมูลจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่เป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test (DCT) เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากนักศึกษาหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปีในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน

2. ส่วนที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบ

รับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนาจากกลุ่มตัวอย่างหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปีจากนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน (กลุ่มเดียวกับส่วนที่ 1) และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. เครื่องมือที่ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา และ 2. เครื่องมือที่ศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test (DCT) เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจากหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งสถานการณ์การตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนาในแบบสอบถามออกเป็น 3 สถานการณ์เพื่อให้มีความหลากหลาย ได้แก่ 1) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านบอกเลิกสัญญาในเรื่องที่สัญญาว่าจะให้ท่านยืมเงิน 2) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านบอกเลิกสัญญาในเรื่องที่สัญญาว่าจะช่วยท่านจัดงานเลี้ยงปีใหม่ และ 3) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านบอกเลิกสัญญาในเรื่องที่สัญญาว่าจะไปเที่ยวต่างประเทศกับท่าน

ตัวอย่างแบบสอบถาม

สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านบอกลีเกิสัญญาในเรื่องที่สัญญาว่าจะให้ท่านยืมเงิน

- หากเพื่อนของท่านบอกลีเกิสัญญาในเรื่องที่สัญญาว่าจะให้ท่านยืมเงิน ท่านจะทำอย่างไร

ตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนา โดยพูดว่า.....

ไม่ตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนา เพราะ .....

ตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนา โดยใช้วิธีอื่น คือ .....

2. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกลีเกิสัญญาของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา

ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจำนวน 100 คน (กลุ่มเดียวกับส่วนที่ 1) และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนา

ในขณะที่ท่านกล่าวตอบรับการบอกลีเกิสัญญาในสถานการณ์ต่าง ๆ ท่านคำนึงถึงปัจจัยใดบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ปัจจัย .....

การรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจำแนกขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการความเข้าใจผิดคู่สนทนา

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนาโดยใช้แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test (DCT) เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจากหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจำนวน 100 คน

2. การรวบรวมข้อมูลข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนา

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนาโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจำนวน 100 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจำแนกขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนา

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เป็นกลวิธีทางภาษาเท่านั้น ไม่รวมถึงการศึกษาคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกตอบในช่องคำตอบ “ไม่ตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนา” และ “ตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนาโดยใช้วิธีอื่น”

การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการบอกลีเกิสัญญาคู่สนทนาของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่เป็น “ถ้อยคำ” มาวิเคราะห์ เริ่มจากการนำคำตอบมาจำแนกเป็นถ้อยคำโดยพิจารณาจาก 1. การเว้นวรรคของผู้ตอบแบบสอบถามแทนจังหวะหยุดระหว่างถ้อยคำและ 2. เนื้อความที่สมบูรณ์ของแต่ละถ้อยคำ และเมื่อผู้วิจัยแบ่งคำตอบที่ได้เป็นถ้อยคำแล้ว จึงนำถ้อยคำดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่าเป็นกลวิธีทางภาษาแบบใด โดยพิจารณาทั้งรูปภาษาและเนื้อความของถ้อยคำนั้น และอาศัยแนวคิดด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์

เป็นเกณฑ์

2. การวิเคราะห์ข้อคำนึงที่เป็นเหตุฉุกเฉินหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1.1 กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา และ 1.2 ข้อคำนึงที่เป็นเหตุฉุกเฉินหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา

จากการศึกษาข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1.1 กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ในที่นี้ หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดตอบรับการบอกเลิกสัญญาผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการตกแต่งถ้อยคำหรือใช้ถ้อยคำที่ไม่สามารถตีความเป็นเจตนาอื่นได้

กลวิธีตรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.1.1.1 การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิ

การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิ หมายถึง การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิอย่างตรงไปตรงมาเนื่องจากผู้ฟังผิดสัญญาทำให้ไว้กับผู้พูด มักปรากฏค่าแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิ

-แกจี้โกหกอะ (1) -เธอทำไม่ถูกนะ สัญญาแล้วไม่เป็นสัญญา (2) จากตัวอย่างที่ (1)-(2) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการตอบรับการบอกเลิกสัญญาโดยใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิโดยปรากฏคำ “จี้โกหก” และ “ทำไม่ถูก” ในตัวอย่างที่ (1) และ(2) ตามลำดับ

1.1.1.2 การสั่งให้ชดใช้

การสั่งให้ชดใช้ หมายถึง การที่ผู้พูดตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาโดยการสั่งให้ผู้ฟังชดใช้บางสิ่งบางอย่างจากการที่ผิดสัญญากับผู้พูด -แกต้องออกค่าอุปกรณ์ทั้งหมดที่จะจัดงานนี้ใหม่ (3) -แกต้องชดใช้ค่าตัวเครื่องบินให้ฉันด้วย (4)

จากตัวอย่างที่ (3)-(4) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ กลวิธี การตอบรับการบอกเลิกสัญญาอย่างตรงไปตรงมาโดยสั่งให้คู่สนทนาชดใช้ที่ผิดสัญญา

1.1.1.3 การแสดงการขู่

การแสดงการขู่ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการขู่ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนา มักปรากฏคำเชื่อม “ถ้า” หรือ “หาก” ในถ้อยคำ - ถ้าแกยังทำแบบนี้อีก ฉันจะไม่ให้แกทำงานด้วยแล้ว... (5)

- หากแกยังเทแบบนี้ ฉันจะไม่ชวนแกไปไหนอีกแล้ว (6) จากตัวอย่างที่ (5)-(6) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมาโดยใช้ถ้อยคำแสดงการขู่ โดยปรากฏคำเชื่อม “ถ้า” และ “หาก” ในตัวอย่างที่ (5) และ (6) ตามลำดับ

1.1.2 กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในที่นี้ หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดไม่ได้แสดงการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาด้วยวิธีรุนแรงหรือทำลายความสัมพันธ์คู่สนทนาตรงไปตรงมา แต่ใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงของการตอบรับการบอกเลิกสัญญาหรือใช้ถ้อยคำที่ต้องอาศัยการตีความ

กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จาก

มากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.1.2.1 การแสดงการถาม

การแสดงการถาม หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการถามเพื่อตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนา มักปรากฏคำแสดงการถามในถ้อยคำ

- แกก็ว่างไม่ใช่หรือ ทำไมถึงไปไม่ได้ (7)

- ทำไมแกถึงเลิกนัดแบบนี้ล่ะวะ (8)

จากตัวอย่างที่ (7)-(18) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการถามในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาผู้ฟังโดยปรากฏคำแสดงการถาม “ไม่ใช่หรือ” และ “ทำไม” ในตัวอย่างที่ (7) และ (8) ตามลำดับ

1.1.2.2 การขอให้ทบทวน

การขอให้ทบทวน หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อขอให้ผู้ฟังทบทวนในกรณีผิดสัญญา มักปรากฏคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” ในถ้อยคำ

- เธออยากให้แกลองดูอีกทีว่าแกไปได้มั๊ย (9)

- ลองคิดดูอีกทีนะแก ชั้นอยากให้แกมาช่วยงานนี้จริง ๆ (10)

จากตัวอย่างที่ (9)-(10) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการขอให้คู่สนทนาทบทวนในกรณีที่ผิดสัญญาโดยปรากฏคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” ในถ้อยคำ

1.1.2.3 การปลอมใจให้กังวล

การปลอมใจให้กังวล หมายถึง การที่ผู้พูดปลอมใจให้ผู้ฟังคลาคลายความกังวลที่ผิดสัญญา

- ไม่เป็นไรนะแก ไว้โอกาสหน้าก็ได้ (11)

- อย่าคิดมากนะเพื่อน ยังมีอีกหลายงานที่แกต้องช่วยชั้น (12)

จากตัวอย่างที่ (11)-(12) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการปลอมใจให้ผู้ฟังคลาคลายความกังวลจากการที่ผิดสัญญากับผู้พูด

1.1.2.4 การแสดงให้เห็นว่าการผิดสัญญานั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย

การแสดงให้เห็นว่าการผิดสัญญานั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อชี้ให้ผู้ฟังเห็นว่าการที่ผู้ฟังผิดสัญญากับผู้พูดนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย มักปรากฏคำบอกปริมาณ “นิดหน่อย” “นิดเดียว” “เล็กน้อย” ในถ้อยคำ

- เรื่องนิดหน่อยเองแก ไว้ช่วยชั้นอย่างอื่นก็ได้ (13)

- นิดเดียวเองแก อย่าคิดมาก วันค่อยไปเที่ยวกัน(14)

จากตัวอย่างที่ (13)-(14) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงให้เห็นว่าการผิดสัญญานั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยโดยปรากฏคำว่า “นิดหน่อย” และ “นิดเดียว” ในตัวอย่างที่ (13) และ (14) ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปอัตราส่วนความถี่ของกลวิธีทางภาษาทั้งกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและกลวิธีทางภาษาแบบลัดนำหน้าหน้าหน้าความรุนแรงที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาได้ดังนี้

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา (ครั้ง/ร้อยละ)	กลวิธีทางภาษาแบบลัดนำหน้าหน้าหน้าความรุนแรง (ครั้ง/ร้อยละ)
1. การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิ (61 ครั้ง/ร้อยละ 7.97)	1. การแสดงการถาม (365ครั้ง/ร้อยละ 47.71)
2. การสั่งให้ชดใช้ (32 ครั้ง/ร้อยละ 4.18)	2. การขอให้ทบทวน (99 ครั้ง/ร้อยละ 12.94)
3. การแสดงการขู่ (29 ครั้ง/ร้อยละ 3.79)	3. การปลอมใจให้กังวล (93 ครั้ง/ร้อยละ 12.15)
	4. การแสดงว่าการผิดสัญญานั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย (86 ครั้ง/ร้อยละ 11.24)
(122 ครั้ง/ร้อยละ 15.94)	(643 ครั้ง/ร้อยละ 84.05)
765 ครั้ง/ร้อยละ 100	

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญา

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้พูดภาษาไทยอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนา ผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ดังจะเห็นได้จากกรเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในอัตราส่วนถึงร้อยละ 84.05 ขณะที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไป ตรงมาในอัตราส่วนเพียงร้อยละ 15.94 ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หลีกเลี่ยงการทำทนายโดยตรง หลีกเลี่ยงการแสดงออกให้เห็นความโกรธ ความไม่พอใจ และความรำคาญ คนไทยมักแก้ไขความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม ระวังอารมณ์และการมีใจสงบ (Klusner) [1]

1.2 ข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยที่ผู้พูด

ภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนา

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ผลการศึกษาพบว่าข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาพบทั้งข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของคู่สนทนาและข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาในภาษาไทย

1. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	2. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา	
	2.1 บริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	2.2 บริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)
1) การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา (171 ครั้ง/ร้อยละ 15.86) 2) การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา (25 ครั้ง/ร้อยละ 2.32)	1) สถานภาพและ/หรือบทบาท ของผู้พูดและคู่สนทนา (110 ครั้ง/ร้อยละ 10.20) 2) ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา (96 ครั้ง/ร้อยละ 8.90) 3) ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา (91 ครั้ง/ร้อยละ 8.44) 4) ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา (86 ครั้ง/ร้อยละ 7.97) 5) ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา (71 ครั้ง/ร้อยละ 6.58) 6) ที่ทำของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา (65 ครั้ง/ร้อยละ 6.02)	1) การมีหรือ ไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา (91 ครั้ง/ร้อยละ 8.44) 2) ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่อง (80 ครั้ง/ร้อยละ 7.42) 3) ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลการสนทนาก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา (73 ครั้ง/ร้อยละ 6.77) 4) โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่ตอบรับการแสดงความไม่พอใจ (65 ครั้ง/ร้อยละ 6.02) 5) ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา (54 ครั้ง/ร้อยละ 5.00)
196 ครั้ง/ร้อยละ 18.18	519 ครั้ง/ร้อยละ 48.14	363 ครั้ง/ร้อยละ 33.67
	882 ครั้ง/ร้อยละ 81.81	
	1,078 ครั้ง/ร้อยละ 100.00	

จากตารางจะเห็นว่าข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนามีทั้งในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาและส่วนที่เป็นปริบทของการสนทนาโดยการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงมากที่สุด

2. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและการคำนึงถึงข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาโดยคำนึงถึงปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสื่อสารใกล้เคียงกับปัจจัยที่เป็นปริบทของการสนทนาดังผลการวิจัยในหัวข้อข้างต้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 4 ประการ ดังนี้

(1) การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)

Markus, and Kitayama (1991) [7] กล่าวไว้ว่าในแต่ละสังคมย่อมมีแนวคิดเรื่องตัวตน (self) แตกต่างกัน เช่น สังคมอเมริกันจะมีมุมมองตัวตนแบบอิสระ (an independent view of self) ส่วนสังคมญี่ปุ่นจะมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) และอธิบายว่าคนที่มุมมองตัวตนแบบอิสระจะมองว่าตนเองมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างและเป็นอิสระจากบุคคลอื่น ในขณะที่คนที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางสังคมและตัวตนของเราที่บุคคลอื่นมีความเกี่ยวข้องกันนอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าคนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะได้รับการปลูกฝังให้ประพฤติตนตามที่สังคมหรือกลุ่มกำหนดและคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นสำคัญ ลักษณะดังกล่าวจึงส่งผลให้คนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพามีความสุภาพอ่อนน้อม ไม่กระทำให้คู่สนทนามีความรู้สึกที่ไม่ดีอย่างตรงไปตรงมาเพื่อรักษาความเป็นกลุ่มหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้

ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข [8] ได้เสนอทศนะไว้อย่างน่าสนใจว่า มุมมองตัวตนแบบพึ่งพาของคนไทยมีความสัมพันธ์กับแนวคิดพุทธศาสนาเรื่อง “ปัจจุจสมุปบาท” (หลักการที่เน้นเรื่องความเกี่ยวเนื่องและเป็นเหตุปัจจัยกันและกัน) กล่าวคือ คู่สนทนาที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะปฏิสัมพันธ์ด้วยลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าความขัดแย้ง สอดคล้องกับที่ Klausner [1] Bilmes [9] Podhisita [10] สนิท สมักรการ [11] อकिनพีพัฒน์ [12] และฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ [13] ได้อธิบายว่าคนไทยมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในสังคมและปัจจัยประการสำคัญที่กำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนไทยให้เป็นเช่นนั้น คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะกำหนดให้คนหลีกเลี่ยงการแสดงอารมณ์รุนแรง หลบหลีกเลี่ยงการเข้าไปผูกพัน และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามที่จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำหรือการทำลายความสัมพันธ์ของคู่สนทนาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาจึงสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาเนื่องจากถ้าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงกับผู้ฟังที่ก็ย่อมจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของสังคมดังกล่าว

(2) ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism)

Hofstede [14] เสนอว่าสังคมที่ดำรงอยู่ในแต่ละวัฒนธรรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ 1) สังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมต่างให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันเป็นพวกพ้องและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และ 2) สังคมแบบอิงบุคคล (individualism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมักให้ความสำคัญกับการอยู่อย่างเป็นปัจเจก และให้ความสำคัญการอยู่แบบตัวคนเดียวมากกว่าการรวมกลุ่มเป็นพวกพ้อง

ทั้งนี้ Hofstede [15] และนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Triandis [15] Mulder [16] Pongsapich [17] Roongrengsuke, and Chansuthus [18]

Jandt [19] ชาติยา สุวรรณะชญ และคณะ [20] สุพิศรา สุภาพ [21] และเมตตา วิวัฒนาบุญกุล [22] จัดให้สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม กล่าวคือ คนที่อยู่ในสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้จะให้ความสำคัญกับกลุ่มและต้องการการยอมรับจากกลุ่ม เนื่องจากเห็นว่าการอยู่ร่วมกันและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมของคนในสังคมแบบอิงกลุ่มจึงมักจำค่านิ่งถึงความรู้สึกของคนอื่นเป็นสิ่งสำคัญ

ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามเลือกใช้วิถีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำหรือการทำลายความสัมพันธ์คู่สนทนาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาจึงสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่มเนื่องจากสังคมอิงกลุ่มเป็นสังคมที่ผู้พูดจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพราะฉะนั้นการเลือกใช้วิถีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาจึงสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีให้สมาชิกภายในกลุ่ม

(3) ความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society)

Blachard [23] เสนอว่าในแต่ละสังคมจะมีวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน โดยเขาแบ่งประเภทของสังคมตามวิธีการปฏิสัมพันธ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ สังคมแบบสัมฤทธิ์สัมพันธ์ (achieving society) หรือสังคมที่คนในสังคมมีวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายในการสื่อสารมากกว่าการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา และสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) หรือสังคมที่คนในสังคมมีวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา มากกว่าจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร

อย่างไรก็ตามนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Triandis [15] Mulder [16] Pongsapich [17] Jandt [19] ชาติยา สุวรรณะชญและคณะ [20] จัดให้สังคมไทยเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ที่สมาชิกในสังคมให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา มากกว่าจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการสื่อสาร

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) นำมาใช้อธิบายข้อค่านิ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ค่านิ่งถึงเมื่อต้องตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา

(4) ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

Hall [24] เป็นผู้นำเสนอแนวคิดเรื่อง วัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) และวัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) ทั้งนี้วัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) เป็นวัฒนธรรมที่เชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวสามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด โดยไม่ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมด้วย การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดตรงไปตรงมาและไม่ค่อยค่านิ่งถึงบริบทแวดล้อมเท่าใดนัก

ทั้งนี้นักวิชาการทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Hall [24] Mulder [16] Pongsapich [17] Roongrengsuke, and Chansuthus [18] สุพิศรา สุภาพ [21] พักตร์วิภา เอื้ออมรวณิช [25] จัดให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) กล่าวคือในการแสดงความไม่พอใจ คนไทยไม่ได้ค่านิ่งถึงเฉพาะจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการปฏิสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังค่านิ่งถึงบริบทของการปฏิสัมพันธ์ด้วย และเชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมกัน การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดอ้อมค้อม ไม่ตรงประเด็น และจะรักษาความสัมพันธ์ โดยดูความเหมาะสมกับบริบทบุคคล กาลเทศะ และโอกาสในการสนทนา

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) สามารถนำมาใช้อธิบายข้อค่านิ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใน

กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าปัจจัยในเรื่องบริบทของการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาทั้งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาหรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนาเป็นปัจจัยที่ค้ำึงถึงเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยจะเห็นว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาแตกต่างกัน อีกทั้งยังมีข้อค้ำึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวแตกต่างกันด้วยเช่นกัน ดังนั้นในการปฏิสัมพันธ์หลายๆ การปฏิสัมพันธ์ในภาษาไทย เช่น การตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา ฯลฯ ผู้พูดซึ่งอยู่ในฐานะผู้ส่งสารจึงควรพิจารณาเลือกใช้กลวิธีทางภาษาให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ของคู่สนทนาซึ่งเป็นผู้รับสาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะนิสิตนักศึกษาเท่านั้น และอาจไม่ได้เป็นตัวแทนของผู้ใช้ภาษาไทยทั้งหมด ซึ่งหากได้มีการศึกษาต่อไปก็จะทำให้เข้าใจแง่มุมของการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาในภาษาไทยในแง่มุมที่ละเอียดและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

[1] Klausner, W, J. **Reflections on Thai culture.** Bangkok : Suksit Siam ; 1981.
[2] เพชรรัตน์ เอ็มอักษร. กลวิธีการบอกเลิกสัญญาของผู้ฟังที่มีสถานภาพต่างกัน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2550.
[3] Brown, P. and S. Levinson. **Politeness : Someuniversal in language usage.** London : Cambridge University Press ; 1987.

[4] อนุรักษ์ พานโพธิ์ทอง. เอกสารคำสอนรายวิชาการวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2555.
[5] Hanks, W, Ide, S, and Katagiri, Y.. Introduction towardsan Emancipatorypragmatics. **Journal of Pragmatics**, 41 : 1-9 ; 2009.
[6] ชาญวิทย์เขาวฤทธา. วจนกรรม 3 ชนิด กับแนวคิดเรื่องบุญคุณในสังคมไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2554.
[7] Markus, H. R., and Kitayama, S. Culture and the self : Implications for cognition, emotion, and motivation **Psychological Review**, 98(2) : 224-253 ; 1991.
[8] อนุรักษ์ พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข. ผู้พูดภาษาไทยปฏิสัมพันธ์อย่างไร ในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ : การศึกษาข้อมูล Mister O ตามแนว Emancipatory Pragmatics. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการภาษาและภาษาศาสตร์ ประจำปี 2557 ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ; 2557
[9] Bilmes, J. Dividing the rice : A microanalysis of mediator's role in a Northern Thai negotiation". **Language in society**, 21: 569-602 ; 1992.
[10] Podhisita, C. (1998). Buddhism and Thai world view. In Ponsapich, A. (Eds). **Tradittionnal and changing Thai world view.** (pp. 29-62). Bangkok : Chulalongkorn University Press.
[11] สนิท สัมครการ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ; 2529.
[12] อคินรพีพัฒน์. มองสังคมผ่านชีวิตในชุมชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ; 2539.
[13] จวีวรรณ ประจวบเหมาะ. ผู้ใหญ่-ผู้น้อย ในสุวรรณผา สถาอานันท์ และเนื่องน้อย บุญเนตร (บรรณาธิการ), คำ : ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย (หน้า 234-243) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2542.

- [14] Hofstede, G. **Culture's consequences : International differences in work-related values.** Beverly Hills : Sage Pub ; 1987.
- [15] Triandis, H, C. **Individualism and collectivism.** Boulder : Westview Press ; 1995.
- [16] Mulder, N. **Inside Thai society : An interpretations of everyday life.** Amsterdam : Pepin Press ; 1996.
- [17] Ponsapich, A. (Eds). **Traditionnaland changing Thai world view.** Bangkok: Chulalongkorn University ; 1998.
- [18] Roongrengsuke, S., and D. Chansuthus. Conflict management in Thailand. In K. Leung and D. Tjosvold (Eds.), **Conflict management in the Asia Pacific assumptions and approaches in diverse culture,** Singapore : Wiley ; 2001.
- [19] Jandt, F. E., and Pederson, P.B. **Constructive conflict management : Asia-Pacific cases.** Thousand Oaks ; CA : Sage Publications ; 1996.
- [20] ศศิญา สุวรรณะชฎ และคณะ. **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ข้อสังเกตในการเปลี่ยนแปลง กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ; 2527.**
- [21] สุพัศตราสุภาพ. **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยมครอบครัว ศาสนาและประเพณี.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช ; 2529.
- [22] เมตตา วิวัฒนานุกูล. **การสื่อสารต่างวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2549.
- [23] Blanchard, W. **Thailand : Its people, its society, its culture.** New York:Harf Press ; 1969.
- [24] Hall, S. **Visual culture: The reader.** London : Thousand Oaks : SAGE Publicationsin association with the Open University ; 1976.
- [25] พัทธรัวีภา เอื้ออมรวณิช **ปัจจัยที่มีผลต่อความเสียบในห้องเรียนของนักศึกษาไทยใน ระดับอุดมศึกษา . [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต] กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร : 2547.**

การบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี

Administration of School Ethics and Moral Development Project in Phetchaburi Province

โรมรักษ์ หริงระเรี^{1*}
Romrak Ringraee^{1*}
กาญจนา บุญสง²
Kanchana Boonsong²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินบริบทของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน 2) ประเมินปัจจัยนำเข้าของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน 3) ประเมินกระบวนการของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน และ 4) ประเมินผลผลิตของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 11 คน ครู 180 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 145 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 71 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างแบบสอบถามและแบบบันทึกเอกสาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า 1) บริบทที่สำคัญที่สุดของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรีเกิดจากพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในปี พ.ศ. 2555 ให้สร้างโรงเรียนต้นแบบสร้างคนดีคนดีคนดีคนดี ทำให้มีการจัดตั้งโครงการกองทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลในการพัฒนาเด็กนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม โดยมีโรงเรียนได้รับคัดเลือก รุ่นที่ 1 จำนวน 3 โรงเรียน และรุ่นที่ 2 จำนวน 8 โรงเรียน อยู่ภายใต้การดูแลและติดตามของสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ 2) ปัจจัยนำเข้าของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี 3 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยต่างๆ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติจากผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเหมาะสมของอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติงานในการดำเนินกิจกรรม การจัดครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามโครงการ และด้านการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ 3) กระบวนการของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนมี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (1) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ให้มีคุณธรรมอัตลักษณ์อย่างน้อย 3 คุณธรรม และมากที่สุด 6 คุณธรรม (2) การกำหนดวิธีการบรรลุเป้าหมาย และ (3) การขับเคลื่อนสู่เป้าหมายโดยใช้โครงการคุณธรรมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในโรงเรียน 4) ผลผลิตของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ได้แก่ นักเรียนมีคุณลักษณะตามคุณธรรมอัตลักษณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมสูงขึ้น

คำสำคัญ : การบริหารโครงการ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คุณธรรมอัตลักษณ์

^{1*} นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000
² รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

Abstract

The research conducted a study aiming to ; 1) determine the context of the school ethics and moral development project, 2) examine the input factors taken into the ethics development project administration, 3) determine the process of school ethics and moral development project management, and 4) determine the output of the project. The target informants included 11 school administrators, 180 teachers, 145 students in elementary schools, and 71 students in junior high schools. The research instruments were a structured interview, a questionnaire and a documentation form. Statistics were used for analysis by mean and standard deviation. The qualitative data were analyzed with content analysis.

The research found that : 1) The most important context of the school ethic development project in Phetchaburi Province was established from the initiation of His Majesty King Bhumibol Adulyadej in 2012 A.D. to produce good people for Thai society, which caused formation of the model schools that received the Educational Fund for the schools in the remote area. Three schools in Phetchaburi were selected in the first cohort and 8 schools in the second cohort. All were under assistance of the Secretariat of the Privy Council. 2) The input factors of the school ethics and moral development project was the overall at a high level. There were 3 aspects evaluated as the highest mean scores ; ranging from the first aspect of educational administrators who provide support and facilities and the another factors ready, secondly the aspect of making appropriate places and rooms ready for doing activities as well as designating teachers who had knowledge and understanding to operate the project, and lastly the aspect of budget allocation. 3) The process of the project was operated in the three main steps ; (1) setting up the moral goals for development with the minimum of 3 identities and maximum of 6 identities, (2) determining the way to reach the goals, and (3) driving toward the goals using the moral projects and participation of all sectors in the school. 4) The output of the school ethics development project showed that the students had the moral as the identity goals at a high level. Generally, they had higher academic achievement as well.

Keywords : project management, ethics and moral development, moral identity

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็วมีส่วนทำให้คุณธรรม จริยธรรม และสิ่งดีงามถูกละเลยหรือเสื่อมลงไปจนถึงขั้นที่ทำให้คนจำนวนมากไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมและสิ่งดีงามที่เคยปฏิบัติมาเนื่องจากคุณธรรมไม่ส่งเสริมความเจริญทางวัตถุ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน การที่จะพัฒนาประเทศชาติให้บังเกิดความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศในทุก ๆ ด้านนั้นจำเป็นต้องอาศัยปัจจัย

หลายด้านมาเป็นองค์ประกอบเกื้อหนุน เช่น ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพ ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ความมั่นคงทางการเมือง การปกครอง ความเจริญมั่นคงทางวัฒนธรรม และศีลธรรม รวมถึงประชาชนมีสุขภาพอนามัย ที่ดีอย่างถ้วนหน้า ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต จะต้องได้รับการดูแลอย่างมีระบบในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาที่เป็นองค์ความรู้ที่สำคัญหรือด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน [1]

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-

2559 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานตามแผนเป็น 2 ระยะ คือ 1. ระยะแรก (พ.ศ. 2552-2554) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และ 2. ระยะที่สอง (พ.ศ. 2555-2559) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 โดยมีกำหนดเป้าหมายการนำแผนสู่การปฏิบัติ คือ การพัฒนาการศึกษาของประเทศบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้แก่ คนไทยเป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสุข มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นเป้าหมายและฐานหลักของการพัฒนาประเทศ สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้มีการสร้างองค์ความรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน มีสุขภาพ ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเอื้ออาทร ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการศึกษาและเรียนรู้มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งความร่วมมือในภูมิภาคและกับนานาชาติมากขึ้นอันจะนำไปสู่ความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันของประเทศ และการอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุขมีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน [2]

โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนเป็น โครงการกองทุนการศึกษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้ประธานองคมนตรีและคณะองคมนตรี ดำเนินงานเพื่อพัฒนาการศึกษาและคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียน โดยได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์ เพื่อนำไปช่วยเหลือสถานศึกษา โดยสนับสนุนเด็กนักเรียนที่ยากจน แต่มีความประพฤติดี

ให้ได้รับทุนพระราชทาน ได้มีโอกาสทางการศึกษาจนประกอบอาชีพได้ และสร้างความพร้อมด้านกายภาพให้แก่โรงเรียน สร้างจิตสำนึกให้ครูรักนักเรียน ให้นักเรียนรักครู พร้อมทั้งพระราชทานชื่อโครงการนี้ว่า โครงการกองทุนการศึกษา และการดำเนินงานของโครงการกองทุนการศึกษา เริ่มดำเนินงานสนองพระราชดำริ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2555 ให้สถานศึกษาสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่สถานศึกษาในถิ่นทุรกันดารทั้งสายสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาให้มีความพร้อมในการดำเนินงาน ครูช่วยเหลือดูแลและพัฒนาครูให้ครูมีฐานะทางสังคมดีพอสมควร โดยสนับสนุนซ่อมสร้างบ้านพักครู ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่เรียนครู โดยมีภูมิสำเนาในท้องถิ่นและได้สมัครใจที่จะเป็นครูในโรงเรียนนั้น ให้ครูรักเด็ก รักครู โดยสอนนักเรียนให้มีน้ำใจกับเพื่อน คนเรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนอ่อน จัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี รักเรียน ช่วยเหลือให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียน พระราชทานทุนการศึกษาแก่นักเรียนยากจนที่มีความประพฤติดี จนสามารถประกอบอาชีพได้ จัดสร้างหอพัก-นอนให้แก่นักเรียนในที่ทุรกันดาร ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านโภชนาการตลอดจนความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมให้เป็นโรงเรียนคุณธรรม โดยการขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งโรงเรียนสอดคล้องการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ในการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ได้ถอดบทเรียนจากโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ปรับปรุงบรรยากาศด้านการเรียนการสอน ผู้การมีงานทำ พัฒนา นักศึกษาให้มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี มีจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมอย่างต่อเนื่อง

โครงการกองทุนการศึกษานี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ที่จะทำให้โรงเรียนเป็นต้นแบบในการสร้างคนดีคืนสู่สังคมและเป็นการดำเนินงานในลักษณะปิดทองหลังพระ จังหวัดเพชรบุรีมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว 11 โรงเรียน ประกอบด้วย

1) โรงเรียนบ้านหุบกะพง 2) โรงเรียนบ้านป่าเต็ง
 3) โรงเรียนป่าเต็งวิทยา 4) โรงเรียนบ้านหนองเขื่อน
 5) โรงเรียนห้วยทรายประชาสรรค์ 6) โรงเรียนบ้านดอน
 ขุนห้วย 7) โรงเรียนบ้านหนองปิ่นแตก 8) โรงเรียน
 บ้านแม่คะเมย 9) โรงเรียนบ้านด่านโจ 10) โรงเรียนบ้านพุก
 และ 11) โรงเรียนบ้านท่าตะคร้อมิตรภาพที่ 192 โดยมี
 โรงเรียนบ้านหุบกะพง โรงเรียนบ้านป่าเต็ง และโรงเรียน
 ป่าเต็งวิทยา ได้เข้าร่วมโครงการในรุ่นที่ 1 ตั้งแต่ปีการ
 ศึกษา 2555 ส่วนโรงเรียนที่เหลือเข้าร่วมในรุ่นที่ 2
 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2556

การประเมินโครงการนั้นมีความสำคัญอย่างมาก
 เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโครงการที่ดำเนินงาน
 ในสถานศึกษาเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลและ
 สารสนเทศที่จำเป็นอันจะนำไปสู่การตัดสินใจความสำเร็จ
 รวมทั้งแก้ไขปรับปรุง พัฒนา ตลอดจนการสร้างและ
 การกำหนดทางเลือกใหม่ในการดำเนินโครงการดังนั้น
 กิจกรรมการประเมินโครงการจึงเป็นกระบวนการ
 รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นเกี่ยวกับปัจจัย
 ขั้นพื้นฐานของโครงการ ตลอดจนกระบวนการที่ปฏิบัติ
 ระหว่างดำเนินโครงการ และผลผลิตของโครงการ ภายใต้
 กิจกรรมและช่วงเวลาที่ได้กำหนดหรือวางแผนไว้ [3]

ในการประเมินการบริหารโครงการพัฒนา
 คุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนในโครงการกองทุน
 การศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี
 และแนวคิดการประเมินโครงการโดยใช้รูปแบบที่ช่วย
 ในการตัดสินใจของสตีเฟลบีมาเป็นแนวทางเพราะ
 เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการอธิบายและขยาย
 รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลมาประกอบ
 การตัดสินใจการประเมินเกี่ยวกับการวางแผน การตัดสินใจ
 เกี่ยวกับโครงสร้าง การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน
 และการตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดโครงการ และมีวัตถุประสงค์
 เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของการใช้หลักสูตรครอบคลุม
 ทุกด้าน นำไปสู่คำตอบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมเพียง
 ไດ การดำเนินงานเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือ
 ไม่มีปัญหา อุปสรรค หรือข้อผิดพลาดประการใด เพื่อ
 สามารถตัดสินใจ ได้ว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
 2551 ในด้านใด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร
 ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้ใช้รูปแบบการ
 ประเมินของ CIPP Model เป็นแนวทางในการประเมิน
 เพื่อต้องการทราบถึงผล ปัญหา อุปสรรคในการดำเนิน
 งาน การบริหารจัดการและประสิทธิภาพประสิทธิผลของ
 การดำเนินงาน โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ
 โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี
 ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะได้นำมาใช้ประโยชน์ใน
 การปรับปรุงแก้ไขพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
 ให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ตลอดจนใช้เป็นแนวทาง
 การศึกษา การปรับปรุงระบบ รูปแบบการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน
 โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียน กองทุน
 การศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ประเมินบริบทของโครงการพัฒนาคุณธรรม
 จริยธรรมโรงเรียน กองทุนการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี
2. ประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนา
 คุณธรรมจริยธรรมโรงเรียน กองทุนการศึกษาในจังหวัด
 เพชรบุรี
3. ประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนา
 คุณธรรมจริยธรรมโรงเรียน กองทุนการศึกษาในจังหวัด
 เพชรบุรี
4. ประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณธรรม
 จริยธรรมของโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรม
 จริยธรรมของโรงเรียนใน จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัย
 เชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินโครงการ
 พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนกองทุนการศึกษาใน
 จังหวัดเพชรบุรี ใน 4 ประเด็น คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัย
 นำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิต

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ วิธีการและขั้นตอนของการวิจัย ขอบเขตในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนกองทุนการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 จำนวน 11 โรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน

1.2 ครูผู้สอน

1.3 นักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6-ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. กลุ่มเป้าหมาย จำนวนทั้งหมด ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนกองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี 11 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 11 คน เลือกแบบเจาะจง

2.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการของโรงเรียนกองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี 11 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 11 คน สุ่มแบบเจาะจง

2.3 นักเรียนของโรงเรียนกองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนละ 3 คน รวม 33 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การประเมินบริบท

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบทโดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านคุณธรรมที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนาในโรงเรียน สาเหตุที่เกิดปัญหา และคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยการประเมินบริบทจำแนกตามโรงเรียนกองทุนการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ที่ดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นดังนี้

1.1 สภาพปัญหาด้านคุณธรรมที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนาในโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเห็นว่าสภาพปัญหาด้านคุณธรรมที่ต้องการแก้ไขของโรงเรียนกองทุนการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีต้องการแก้ไขส่วนใหญ่ คือ เรื่องเกี่ยวกับด้านการมีจิตสำนึกดี การประพฤติดีความซื่อสัตย์อดทนมานะอดสาหะในการเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ต้องการส่งเสริมความรู้คู่กับการปลูกฝังคุณธรรม โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบใช้ในการบริหารจัดการการจัดการศึกษา โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมให้กับนักเรียน ให้มีระเบียบวินัยและมีจิตสาธารณะ

1.2 สาเหตุที่เกิดปัญหา พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเห็นว่าสาเหตุในการเกิดปัญหาด้านคุณธรรมของนักเรียน เกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ขาดความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ขาดจิตสำนึกที่ดี นักเรียนยังไม่เข้าใจถึงด้านคุณธรรม สาเหตุการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนจากครอบครัวที่แตกต่างกัน จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแตกต่างกันไป

1.3 คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนกองทุนการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า มี 3 ด้าน ได้แก่ ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และจิตสาธารณะ

2. ผลการวิเคราะห์การประเมินปัจจัยนำเข้า

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ตามประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ โครงการคุณธรรมของโรงเรียน และการเตรียมการสำหรับการดำเนินโครงการ เป็นดังนี้

2.1 โครงการคุณธรรมของโรงเรียน พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้ข้อมูลว่า โครงการคุณธรรมจะสอดคล้องกับคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียน ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ

2.2 การเตรียมการสำหรับการดำเนิน โครงการ พบว่าผู้อำนวยการ โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้ข้อมูลว่าการเตรียมการ ในการดำเนินโครงการเริ่มจากการตั้งชื่อโครงการ การเตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรม ได้แก่ การเขียนโครงการ มีแผนการดำเนินโครงการ มีงบประมาณ หลักธรรมที่นำมาใช้โดยมีความเชื่อมโยงสู่คุณธรรมอัตลักษณ์ มีวิธีการวัดและประเมินผล และมีผู้รับผิดชอบโครงการ

3. ผลการวิเคราะห์การประเมินด้านกระบวนการ การวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ โดยมีผู้อำนวยการ โรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการแต่ละโครงการมีการกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ผลการดำเนินงาน และนักเรียน มีคุณลักษณะตามคุณธรรมอัตลักษณ์ เป็นดังนี้

3.1 การดำเนินงานโครงการแต่ละโครงการมีการกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือไม่พบว่า การดำเนินงานโครงการแต่ละโครงการมีการกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ในกิจกรรมในโครงการที่สอดคล้องกับและเหมาะสม ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียนอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป็นร้อยละของจำนวนโครงการและโครงการที่ปฏิบัติได้ตามแผนที่กำหนด

3.2 การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ มีภาคส่วนใดบ้าง และมีส่วนร่วม พบว่าการดำเนินงานโครงการ และมีส่วนร่วมในการทำโครงการจากครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และนักเรียน การมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ อำเภอบริการบริหารส่วนตำบล โดยมีส่วนร่วมในการให้งบประมาณสนับสนุนโครงการพัฒนาคุณธรรม

3.3 ผลการดำเนินงาน พบว่า นักเรียนมีความเป็นระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น มีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะในการช่วยเหลือผู้อื่น และช่วยเหลือสังคม

3.4 นักเรียนมีคุณลักษณะตามคุณธรรมอัตลักษณ์ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะตามคุณธรรมอัตลักษณ์ตามที่กำหนดไว้ โดยมีความประพฤติดี มีความเป็นระเบียบ มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ

4. ผลการวิเคราะห์การประเมินด้านผลผลิต

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิต โดยนักเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียน ความคิดเห็นต่อโครงการคุณธรรมที่รับผิดชอบ และนักเรียนในโรงเรียนมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ของคุณธรรมอัตลักษณ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้เป็นดังนี้

4.1 นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการนำคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อนำมากำหนดโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน

4.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียน พบว่า มีส่วนร่วมในการปฏิบัติของโครงการพัฒนาคุณธรรมทุกโครงการที่โรงเรียนดำเนินการ

4.3 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการพัฒนาคุณธรรมที่รับผิดชอบ พบว่า โครงการพัฒนาคุณธรรมที่รับผิดชอบทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตามกำหนดไว้ในแต่ละโครงการ

4.4 นักเรียนในโรงเรียนมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ของคุณธรรมอัตลักษณ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ พบว่า นักเรียนในโรงเรียนมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ของคุณธรรมอัตลักษณ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ เพราะว่านักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการคุณธรรมที่โรงเรียนกำหนดทุกโครงการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการประเมินการบริหารโครงการ

พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนในโครงการ
กองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี นำมาอภิปรายผลตาม
วัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทของการบริหาร
โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนใน
โครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่า
สภาพปัญหาด้านคุณธรรมที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนา
ในโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบ
โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเห็นว่าสภาพปัญหา
ด้านคุณธรรมที่ต้องการแก้ไขของโรงเรียนกองทุนการ
ศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีต้องการแก้ไขส่วนใหญ่ คือ เรื่อง
เกี่ยวกับด้านการมีจิตสำนึกดี การประพฤติดี ความขยัน
อดทน มานะ อุตสาหะในการเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ
ภายในโรงเรียน ต้องการส่งเสริมความรู้คู่กับการปลูกฝัง
คุณธรรม โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบใช้ใน
การบริหารจัดการการจัดการศึกษา โดยการส่งเสริมการ
เรียนรู้ด้านคุณธรรมให้กับนักเรียน ให้มีระเบียบวินัยและ
มีจิตสาธารณะ โดยสาเหตุที่เกิดปัญหาพบว่า ผู้อำนวยการ
โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมเห็นว่าสาเหตุในการเกิดปัญหาด้านคุณธรรม
ของนักเรียน เกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ขาด
ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ขาดจิตสำนึกที่ดี นักเรียน
ยังไม่เข้าใจถึงด้านคุณธรรม สาเหตุการอบรมเลี้ยงดู
นักเรียนจากครอบครัวที่แตกต่างกัน จึงทำให้นักเรียนมี
พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแตกต่างกันไป และคุณธรรม
อัตลักษณ์ของโรงเรียนกองทุนการศึกษาในจังหวัด
เพชรบุรีพบว่ามี 3 ด้าน ได้แก่ ระเบียบวินัยความรับผิดชอบ
และจิตสาธารณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย
บุญมี [4] ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม
และสร้างสำนึกความเป็นไทยเพื่อพัฒนาเด็กไทยอย่าง
ยั่งยืนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงการ
พัฒนาคุณธรรมและสร้างสำนึกความเป็นไทยเพื่อพัฒนา
เด็กไทยอย่างยั่งยืนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพ
รวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีผลการ

ประเมินอยู่ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม
รองลงมาคือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการดำเนินงาน
และด้านความพร้อมด้านปัจจัยตามลำดับ 2) แนวทางการ
ดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรมและสร้างสำนึกความเป็น
ไทย เพื่อพัฒนาเด็กไทยอย่างยั่งยืนของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
ที่สำคัญประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ การพัฒนาความพร้อม
ด้านปัจจัยและการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของการบริหาร
โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนใน
โครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่า
ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรมให้ข้อมูลว่า โครงการคุณธรรมจะ
สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ได้แก่
ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ
และมีการเตรียมการสำหรับการดำเนินโครงการ พบว่า
ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรมให้ข้อมูลว่าการเตรียมการในการ
ดำเนินโครงการเริ่มจากการตั้งชื่อโครงการ การเตรียม
ความพร้อมในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรม
ได้แก่ การเขียนโครงการ มีแผนการดำเนินโครงการ มี
งบประมาณ หลักธรรมที่นำมาใช้โดยมีความเชื่อมโยง
สู่คุณธรรมอัตลักษณ์ มีวิธีการวัดและประเมินผล และมี
ผู้รับผิดชอบโครงการทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารส่วนใหญ่
มีความคิดเห็นตรงกันว่าโรงเรียนมีความงบประมาณ สื่อ
วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งหลักสูตรและบทเรียน และบุคลากร
และครูผู้สอนที่เข้าร่วมดำเนินโครงการ เพียงพอต่อการ
ดำเนินงาน และมีความพร้อมในการในกระบวนการ
ดำเนินงาน โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ
โรงเรียน โดยปัจจัยด้านบุคลากรจะต้องได้รับการส่งเสริม
ให้เข้าอบรมรับความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรม เพื่อโรงเรียนจะได้มีนักเรียนและครู
ของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะกระบวนการ
สร้างคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนและสามารถนำลงสู่
ชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลนภา การ์กัณ
[5] ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมเด็กดีมีคุณธรรม

เข้าศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโครงการด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ โดยมีผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) กลุ่มประธานหลักสูตร 3) กลุ่มคณะกรรมการดำเนินงาน 4) กลุ่มนิสิตปัจจุบัน 5) กลุ่มบัณฑิต และ 6) กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ในการประเมินโครงการครั้งนี้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ กลุ่มนิสิตปัจจุบันมีความคิดเห็นในระดับมาก รองลงมาคือกลุ่มบัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับมากและกลุ่มประธานหลักสูตรมีความคิดเห็นในระดับมาก

3. ผลการประเมินกระบวนการของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่าการดำเนินงานโครงการแต่ละโครงการมีการกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จกิจกรรมในโครงการที่สอดคล้องกับและเหมาะสมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียน มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียนอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป็นร้อยละของจำนวนโครงการและโครงการที่ปฏิบัติได้ตามแผนที่กำหนด การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ มีภาคส่วนใดบ้าง และมีส่วนร่วมอย่างไร พบว่าการดำเนินงานโครงการและมีส่วนร่วมในการทำโครงการจากครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และนักเรียน การมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ อำนวยการบริหารส่วนตำบล โดยมีส่วนร่วมในการให้งบประมาณสนับสนุนโครงการพัฒนาคุณธรรม นักเรียนมีความเป็นระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น มีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะในการช่วยเหลือผู้อื่น และช่วยเหลือสังคม และนักเรียนมีคุณลักษณะตามคุณธรรมอัตลักษณ์ตามที่กำหนดไว้โดยมีความประพฤติดี มีความเป็นระเบียบ มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมี

จิตสาธารณะ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า กระบวนการของการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีการวางแผนกิจกรรมการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน รวมไปถึงการกำหนดอัตลักษณ์ร่วมกันของทั้งครู นักเรียน ปัจจัยนี้เองส่งผลต่อการสร้างความร่วมมือในการทำงานและส่งผลต่อความสำเร็จของการทำงาน และในการทำงานและขับเคลื่อนการทำงานในโรงเรียนนี้ มีสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับ ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน ปัจจัยนี้เองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างความยั่งยืนของการทำงาน และการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญญา อุณหกานต์ [1] ได้ศึกษาการประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีของโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีของโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดี การประเมินด้านกระบวนการ พบว่า โรงเรียนดำเนินการโครงการตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้มีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในวางแผนการดำเนินงาน ครบทุกกิจกรรมและเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินผลผลิตของการบริหารโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการนำคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อนำมากำหนดโครงการคุณธรรมมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของโครงการพัฒนาคุณธรรมทุกโครงการที่โรงเรียนดำเนินการโครงการคุณธรรมที่รับผิดชอบทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย

และตามกำหนดไว้ในแต่ละ โครงการ และนักเรียนใน โรงเรียนมีคุณลักษณะตามตัวบ่งชี้ของคุณธรรมอัตลักษณ์ ที่โรงเรียนกำหนดไว้ เพราะว่ามีนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติตามโครงการคุณธรรมที่โรงเรียนกำหนด ทุกโครงการ เป็นเพราะว่านักเรียนมีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ นักเรียนมีความพอเพียง นักเรียนมีความอ่อนน้อมถ่อมตนและนักเรียนเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ชุมชนและสังคม ส่งผลทำให้นักเรียน มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนมากขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญณา อุณหกานต์ [1] ได้ ศึกษาการประเมิน โครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดี ของโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การประเมิน โครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความ ดีของ โรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีด้าน ผลผลิต ประกอบด้วยการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้าน ผลการดำเนินงาน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตามหลัก คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ด้านผลกระทบ พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่เกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เพิ่มขึ้น และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง โดยด้านผลการดำเนินงาน พบว่า นักเรียนมี การพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น และ ด้านผลกระทบ พบว่า ชุมชนมีความตระหนักและ เห็นความสำคัญของการดำเนินการกิจกรรมตาม โครงการ ให้การยอมรับ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ ต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการประเมินการบริหาร โครงการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ โรงเรียนใน จังหวัดเพชรบุรี

ทุกโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ควรตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรม การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่กล่าวว่า “เด็ก ๆ นอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้ว ยังต้องหัด ทำการงานและทำความดีด้วย เพราะการทำงานจะช่วยให้ มีความสามารถ มีความขยันอดทน พึ่งตนเองได้ และ การทำดีนั้นจะช่วยให้มีความสุขความเจริญ ทั้งป้องกัน คนไว้ไม่ให้ตกต่ำ” โดยมีการจัดทำกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อปลูกฝังเด็กให้กระทำความดี อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องมีการติดตามประเมินผลตัวชี้วัด ความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำทุกกิจกรรมเพื่อ นำข้อมูลมา ปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนเสริมให้กับนักเรียน ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มากขึ้น

1.2 จากข้อมูลผลการวิจัยพบว่า หลังการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความพอเพียง เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโครงการ คุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน จากการที่ครูและนักเรียน ได้ร่วมกิจกรรมหลัก ได้แก่ เสริมสร้างระเบียบวินัย เสริม สร้างความดี เสริมสร้างความกตัญญูกตเวที การพัฒนา จริยธรรม ส่งเสริมจิตอาสา พัฒนาโรงเรียนสีขาว ส่งผล ทำให้นักเรียนมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน มากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักให้ความสำคัญ ในการส่งเสริมให้ครู นักเรียนของโรงเรียนในโครงการ กองทุนการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติตนเองในเรื่องคุณธรรม การทำความดีอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจ ที่ดีงามและพฤติกรรมที่ดี และเป็นแนวทางในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาเด็กให้เติบโตมีพัฒนาการ ทุกด้านอย่างสมดุล เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นคนดี เก่ง และสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นพื้นฐาน ที่ดีของเด็กในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนา
 คุณธรรมจริยธรรมให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา
 เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความรับรู้เชิงบวก และเพื่อให้เป็น
 แบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาและรูปแบบ
 และแนวทางการบริหารจัดการ โครงการพัฒนาคุณธรรม
 จริยธรรมของโรงเรียนใน โครงการกองทุนการศึกษา
 จังหวัดเพชรบุรีให้ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] ขวัญนภา อุณหานต์. การประเมินโครงการ
 คุณธรรมนำความรู้สู่ความดีของโรงเรียนต้นแบบ
 คุณธรรมนำความรู้สู่ความดี สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต] กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏกาญจนบุรี ; 2553
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ข้อเสนอการ
 ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ สอง (พ.ศ. 2552-
 2561). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด. 2553.
- [3] เชาวน์ อินโย. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ :
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ ; 2555
- [4] อุทัย บุญมี. การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม
 และสร้างสำนึกความเป็นไทยเพื่อพัฒนาเด็กไทย
 อย่างยั่งยืนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณบุรีเขต 2. [วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต] นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏนครสวรรค์ ; 2555
- [5] ดลนภา การักษ์. (2556). การประเมินโครงการ
 ส่งเสริมเด็กดีมีคุณธรรม เข้าศึกษามหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. [วิทยานิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต] นครปฐม : มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร ; 2556

การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

Administration of World Class Standard School in Samut Songkhram under the Office of Secondary Educational Service Area 10

อัครวรรณ เผือกผ่อง^{1*}

Akkarawan Phueakphong^{1*}

กาญจนา บุญสง²

Kanchana Boonsong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล 2) ตรวจสอบปัจจัยนำเข้าของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล 3) กระบวนการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล และ 4) ตรวจสอบผลผลิตของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหาร 10 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอน 166 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 337 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย รวมทั้งสิ้น 513 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ มีวัตถุประสงค์ในการบริหารเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศไทย นักเรียนมีความเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก และเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ตามลำดับ 2) ปัจจัยนำเข้าในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงไป คือ ครูใช้การวิจัย สื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และสามารถนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากล และโรงเรียนมีครูที่มีความรู้ตรงสาขาวิชาที่สอนเพียงพอ ตามลำดับ โดยจำเป็นอย่างยิ่งว่าครูผู้สอนต้องมีคุณภาพ 3) กระบวนการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงไป ได้แก่ การจัดการศึกษาที่ยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศแสดงผลงานด้านการพัฒนาครู และการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรในแต่ละช่วงชั้นอย่างเหมาะสม ตามลำดับ โรงเรียนต้องปฏิบัติตามแนวนโยบายการพัฒนาโรงเรียน และวางแผนจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียนเป็นหลัก 4) ผลผลิตของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงไป ได้แก่ นักเรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

^{1*} นักศึกษามัธยมศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

² รองศาสตราจารย์ ดร.อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

ในอัตราสูง นักเรียนใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในการสื่อสารได้ดี และนักเรียนสามารถสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำโครงการที่เสนอแนวคิดเพื่อสาธารณประโยชน์ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคุณลักษณะเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารได้ 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

คำสำคัญ : การประเมิน การบริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

The researcher was, therefore, interested in conducting this study aiming to ; 1) determine the contextual assessment of the administration world-class standard schools, 2) examine the input of the administration world-class standard schools, 3) determine the process of the administration world-class standard schools, and 4) examine the output of the administration world-class standard schools. The samples for the interview were 10 administrators purposively selected. The 166 teachers and 337 Mathayom-6 students, total of 513, selected with a simple random sampling were asked to answer a questionnaire that had 0.98 reliability. The data were analyzed with statistics for frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test, and content analysis.

The research results were as follows : 1)The context of the world-class standard school administration in Phetchaburi maintained that the objectives of the administration were appropriate conforming to the Thai educational policy. Students were excellent in academic, able to communicate at least 2 languages, advanced thinkers, innovators, and global citizenship. The emphasis was placed on moral and ethical issues, as well as promoting learning skills outside classroom to create new learning skills respectively. 2) The input of the world-class standard school administration of the schools was overall at a high level : ranging down from the highest mean score as ; the teachers' using research and innovative media to continuously improve students, administrators' vision and ability in leading the schools to the international standards, and the school teachers' possessing proper adequate academic qualification respectively. The schools needed qualified and quality teachers. 3) The process of the administration of the schools was overall at a high level : ranging down from the highest mean score as ; educational management that emphasized the importance of students' learning, management of information technology for teachers' performance and development, and properly structuring the curriculum for each grade level respectively. The schools had to follow the development plan and manage to make the education plan in accordance with the structure and resources of the school. 4) The output of the world-class standard schools in Phetchaburi was found to be at a high level both in overall and all individual aspects : ranging down from the highest mean score as ; the higher rate of student number in advancing to higher levels, ability in good communication in Thai and English or other languages performed by the students, and students' creativity in undertaking exchange learning activities and projects presenting ideas for public benefit respectively. The school performance in the program showed that the students possessed the characteristics of academic excellence, ability in bilingual communication, advanced thinking, being innovators, and being global citizenship.

Keywords : evaluation of administration, world class standard school

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในประเทศไทยมีการพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในหลายรูปแบบโดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายสำคัญเพื่อตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันและทัดเทียมนานาชาติในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการ โครงการ โรงเรียนสู่มาตรฐานสากล เพื่อยกระดับโรงเรียนให้มีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารระบบคุณภาพ (Quality System) มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Learner Profile) เทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class Standard) ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)

ปัญหาของการจัดการศึกษาของประเทศไทยยังต้องปรับและต้องพัฒนาในอีกหลายด้านซึ่งในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยกำลังจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มประชาคมอาเซียนเมื่อวิเคราะห์ถึงศักยภาพของเด็กไทยและคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยปัญหาที่ยังต้องให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงเพื่อพัฒนาอย่างเช่นด้านคุณภาพผู้เรียนที่ยังไม่มีศักยภาพเข้มแข็งพอหรือมาตรฐานที่ยังไม่อยู่ในระดับทัดเทียมกับนานาชาติและเมื่อมองไปถึงความสามารถทางด้านภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียนก็ยังคงความพร้อมเป็นอย่างมากเช่นกันเพราะภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ต้องใช้สื่อสารเพื่อการแข่งขันหรือการร่วมมือในการพัฒนาและแก้ปัญหาาร่วมกันจึงมีความน่าเป็นห่วงอย่างยิ่งของการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ [1] ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการประเมินโครงการคือการหาแนวทางตัดสินใจ (Decision Making) และการประเมินผล โครงการไม่มีเป้าหมายเพื่อการค้นหาสะสมความรู้อย่างการวิจัยต่อไปแต่จะมุ่งไปสู่การค้นหาสิ่งที่โครงการได้ดำเนินการไปแล้วสิ่งใดที่ควรจะต้องดำเนินการต่อไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและศึกษาระหว่างดำเนินโครงการนั้นไม่มีปัญหาใดบ้างที่ควรปรับปรุงเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประโยชน์สำหรับการอธิบายผลสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารตลอดจนระดับปัจจัยของโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงเกิดความตระหนักและสนใจที่จะทำการประเมินผลโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ตามรูปแบบการประเมิน CIPP (context-input-process-product) ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาของสตีฟเฟิลด์บีมซึ่งเป็นรูปแบบวิธีที่เหมาะสมสำหรับการประเมินโครงการที่ดำเนินการไปแล้วระยะหนึ่ง เพราะเป็นการประเมินที่มีการวางแผนการประเมินและวิธีดำเนินการอย่างชัดเจนรัดกุมและเป็นระบบสนับสนุนการใช้เครื่องมือได้มาตรฐานในการรวบรวมข้อมูลมีการควบคุมสถานการณ์และตัวแปรแทรกซ้อนที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการประเมินทำการวิเคราะห์ข้อมูลและมีการสรุปผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศและแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการบริหารโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับรวมถึงเป็นประโยชน์ในการวางแผนการศึกษาปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนให้สามารถดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาเกิดประสิทธิผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลทุกคน และนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารงานการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำไปพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสนองต่อการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. การประเมินบริบทของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10
2. การประเมินปัจจัยนำเข้าของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

3. การประเมินกระบวนการบริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

4. การประเมินผลผลิตของการบริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 219 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 681 คน ของโรงเรียนถาวรานุกูล และโรงเรียนศรีทธาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น จำนวน 847 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 166 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 337 คน ของโรงเรียนถาวรานุกูลและโรงเรียนศรีทธาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น จำนวน 513 คน โดยใช้ในการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Samples) ให้ผู้บริหารทุกคนตอบแบบสอบถาม และใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกำหนดผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตอนที่ 2 รายการที่สัมภาษณ์และแบบสอบถามบริบทการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตอนที่ 3 รายการที่สัมภาษณ์และแบบสอบถามปัจจัยนำเข้าในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ตอนที่ 4 รายการที่สัมภาษณ์และแบบสอบถามกระบวนการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ตอนที่ 5 รายการที่สัมภาษณ์และ

แบบสอบถามผลผลิตของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล

การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามและร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและของนิยามศัพท์เฉพาะตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไขและปรับปรุงตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด (Index of Item-objective congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารครูผู้สอนและนักเรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำนวน 2 โรงเรียน ๆ ละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้เท่ากับ 0.98 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามดังนี้ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นของครูผู้สอนเป็นเพศหญิงจำนวน 122 คนคิดเป็นร้อยละ 77.7 ด้านอายุอายุน้อยกว่า 45 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 ด้านอายุราชการ อายุราชการต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 119

คน คิดเป็นร้อยละ 75.7 ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 53.7

2. ด้านบริบทของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 สรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้ผู้บริหารเห็นว่าวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศไทย ในระดับมากเวทีแลกเปลี่ยนระดับนานาชาติยังไม่มี มีเฉพาะระดับภาคและประเทศ ด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ เวทีการแข่งขันในระดับชาตินานาชาติมีน้อย ควรจัดให้มีการแข่งขันมากขึ้น ตลอดทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจังมากขึ้น

3. ด้านปัจจัยนำเข้าของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านคุณภาพของปัจจัยพื้นฐานรองลงมา ด้านคุณภาพของผู้บริหาร โรงเรียนและด้านคุณภาพของครูผู้สอนตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านปัจจัยนำเข้าของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมและรายด้าน

ด้านปัจจัยนำเข้าของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านคุณภาพของครูผู้สอน	3.74	0.63	มาก	3
2. ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน	3.91	0.62	มาก	2
3. ด้านคุณภาพของปัจจัยพื้นฐาน	3.94	0.64	มาก	1
เฉลี่ย	3.86	0.63	มาก	

4. ด้านกระบวนการของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการปฏิบัติตามแนวนโยบายการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล รองลงมาด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และด้านการปฏิบัติตามองค์ประกอบการบริหารคุณภาพ 7 หมวดตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านกระบวนการของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมและรายด้าน

ด้านกระบวนการของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการปฏิบัติตามแนวนโยบายการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล	4.09	0.53	มาก	1
2. ด้านการปฏิบัติตามองค์ประกอบการบริหารคุณภาพ 7 หมวด	3.95	0.59	มาก	3
3. การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล	3.96	0.69	มาก	2
เฉลี่ย	4.00	0.60	มาก	

5. ด้านผลผลิตของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ เป็นเลิศวิชาการสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษาถ้าหน้าทางความคิดผลิตงานอย่างสร้างสรรค์และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลกตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านผลผลิตของการบริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมและรายด้าน

ด้านผลผลิตของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. เป็นเลิศวิชาการ	3.99	0.69	มาก	1
2. สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา	3.99	0.69	มาก	1
3. ล้ำหน้าทางความคิด	3.99	0.69	มาก	1
4. ผลงานอย่างสร้างสรรค์	3.99	0.69	มาก	1
5. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก	3.89	0.76	มาก	5
เฉลี่ย	3.97	0.70	มาก	

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่นำมาอภิปรายผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านบริบท โดยภาพรวม พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีความคาดหวังให้นักเรียนมีความเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวนโยบายทางการศึกษาที่มุ่งสู่มาตรฐานสากล สาเหตุอาจเนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [1] ได้แสดงเจตนารมณ์มุ่งมั่นที่จะบรรลุความคาดหวังสำคัญ เพื่อสนองการพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อันหมายถึง เป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยภายใต้บริบทสังคมโลกใหม่ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความสามารถในระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร เพื่อการพึ่งตนเองเพื่อสมรรถนะในการแข่งขัน และเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยค่าที่สุด คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถสอบผ่านการวัดระดับ

ความสามารถทางภาษาจากสถาบันภาษานานาชาติ แต่ก็ยังมีความเหมาะสมในระดับมาก ผลจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบสาเหตุ ดังที่ผู้บริหารแสดงความเห็นว่าการทดสอบกับทีมสถาบันภาษานานาชาติที่ได้รับการรับรอง มีน้อยและทาง สพฐ. ควรจัดหาสถาบันภาษานานาชาติเพื่อให้นักเรียนได้ทดสอบและควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนให้นักเรียนสอบฟรี

2. ด้านปัจจัยนำเข้าด้านคุณภาพครู โดยภาพรวมพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลมีคุณภาพในระดับมากสาเหตุอาจเนื่องมาจากหน่วยงานทางการศึกษาได้มีการขนรับถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์เน้นการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยค่าที่สุด คือ ครูสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนกับนานาชาติ ด้านคุณภาพผู้บริหาร โดยภาพรวม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และสามารถนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากลและผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) ที่มีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับ สาเหตุอาจเนื่องมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดศักยภาพหรือคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ว่าควรเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และสามารถนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากล มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและบริหารจัดการ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร มีประสบการณ์อบรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษานานาชาติและบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อพาองค์กรไปสู่เป้าหมายขององค์กรภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาธีระ รุญเจริญ [2] ให้ทัศนะว่าการบริหารการจัดการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา ย่อมต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร นั่นคือ จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรมเป็นที่ยอมรับทั้งมีความฉลาดทั้งทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และความฉลาดทางคุณธรรม จึงจะนำไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา

สอดคล้อง กับนิทฤษฎา ล้นเหลือ [3] ศึกษาโมเดลสมการ
โครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถาน-
ศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถใช้ภาษา
อังกฤษในการสื่อสาร ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร
ครูผู้สอน และนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องตรงกัน
ว่าผู้บริหารยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ได้
ดีขาดความมั่นใจ สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์
[4] ที่พบว่า การสอนภาษาต่างประเทศยังไม่มีคุณภาพเท่า
ที่ควร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษแม้ปัจจุบันจะตื่นตัวมาก
ขึ้น แต่ยังไม่ก้าวหน้าไปมากเท่าที่ควร เพราะทรัพยากร
ด้านบุคลากรสอนภาษาต่างประเทศนี้ขาดแคลนมาก ซึ่ง
ควรได้รับการพัฒนา การพัฒนาสมรรถนะที่เป็นส่วนของ
ความรู้และทักษะของแต่ละคน ด้านคุณภาพของปัจจัย
พื้นฐาน โดยภาพรวมพบว่า มีความพร้อมทันสมัยเพียงพอ
และเหมาะสม อยู่ในระดับมาก สาเหตุอาจเนื่องมาจาก
การคัดเลือกโรงเรียนเพื่อเข้าโครงการโรงเรียนมาตรฐาน
สากลใช้เกณฑ์ การคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมที่จะ
พัฒนาสู่ความเป็นมาตรฐานสากล เป็นโรงเรียนขนาด
ใหญ่ถึงใหญ่พิเศษ ดังนั้น โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจึง
มีความพร้อมค่อนข้างมาก ในด้านความเพียงพอของสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้
ศูนย์วิทยบริการ รวมถึงมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านการ
เรียนรู้และค้นคว้าอย่างหลากหลาย ทรัพยากรเป็นปัจจัย
แห่งความสำเร็จของการบริหารงานสอดคล้องกับผลจาก
การวิจัยของจตุรงค์ ณ สีสัน [5] ที่พบว่า ทรัพยากรเป็น
ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ
การปฏิบัติของภาวะผู้นำสถานศึกษาของผู้อำนวยการ
โรงเรียน โดยหน่วยงานต้นสังกัดควรให้การสนับสนุน
ปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการบริหารงาน

3.ด้านกระบวนการ ด้านการปฏิบัติตามแผนนโยบาย
การพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล โดยภาพรวม
พบว่าการปฏิบัติตามแผนนโยบายอยู่ในระดับมาก
สาเหตุอาจเนื่องมาจากโครงการนี้ มีการจัดเตรียมสื่อ
เอกสาร คู่มือในการดำเนินงานที่ ครอบคลุมทุกภารกิจ มี

การอบรมเตรียมบุคลากรก่อนการดำเนินงาน และพัฒนา
บุคลากรในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่เนื่อง ๆ รวมถึง
โรงเรียน ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือศึกษาดูงาน
โรงเรียนต้นแบบ เป็นเครือข่ายด้วยตัวเอง มีการกำหนด
บทบาทหน้าที่ระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา
และระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษานิเทศก์ และ
มีการจัดเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกวดผลงานที่
เกิดจากโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษา จึงทำให้ง่ายต่อการ
ดำเนินงาน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่
พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและ
แหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริหาร
จัดการใหม่ โดยยึดหลักการสำคัญคือมุ่งสนับสนุน
การทำงานลงสู่ระดับห้องเรียนและโรงเรียนให้มากที่สุด

4.ด้านผลผลิตโดยภาพรวมพบว่า โรงเรียนมาตรฐาน
สากลมีผลสำเร็จตามความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก
สาเหตุอาจเนื่องมาจากวัตถุประสงค์ของโครงการ
โรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีความคาดหวังให้นักเรียนมี
ความเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้า
ทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกัน
รับผิดชอบต่อสังคมโลก มีความเหมาะสมในระดับมาก
สอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพ
มาตรฐานสากล ด้านกระบวนการ พบว่า การปฏิบัติตาม
แนวนโยบายการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล การ
ปฏิบัติตามองค์ประกอบการบริหารคุณภาพ 7 หมวดโดย
อยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติตามแนวการจัดการเรียน
การสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ส่งผลให้ ด้านผลผลิต
อยู่ในระดับ มาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Drucker [6]
ที่ให้ทัศนะว่า หลักการประเมินผลที่เน้นวัตถุประสงค์
และผลงาน (result-centered method) เป็นเรื่องของการ
กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้บริหารระดับ
ต่าง ๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการกระทำกิจกรรมให้บังเกิด
ผลงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ครูถือเป็นปัจจัย
นำเข้าที่สำคัญในการบริหาร โรงเรียนมาตรฐานสากล
ให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควร

กำหนดนโยบายในการควบคุม ส่งเสริมพัฒนาตลอดจนติดตามการปฏิบัติงานของครูให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำไปใช้

1.1 ด้านบริบท จากผลการวิจัยที่พบว่า เวทีแลกเปลี่ยนระดับนานาชาติยังไม่มี มีเฉพาะระดับภาคและประเทศ ด้านผลงานอย่างสร้างสรรค์ เวทีการแข่งขันในระดับชาตินานาชาติมีน้อยควรจัดให้มีการแข่งขันมากขึ้น ตลอดทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจังมากขึ้น

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร จึงควรพัฒนาขีดความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของครู โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการกับสถาบันสอนภาษา การทำงานร่วมกันกับเจ้าของภาษา และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าของภาษาในระดับนานาชาติ โดยการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยเหนือทำข้อตกลงกับประเทศในกลุ่มอาเซียนและนานาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในทุกเรื่องควรใช้ยุทธศาสตร์เรียนมากขึ้นสอนน้อยลง ให้ครูปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนเป็นใช้สื่อเทคโนโลยีให้มากขึ้น เพราะโรงเรียนมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเพียงพอ

1.3 ด้านกระบวนการจากผลการวิจัยที่พบว่า ควรวางแผนจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียนเป็นหลัก สนับสนุนและส่งเสริมพร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจให้ครูกล้ารับสิ่งใหม่ ๆ มีการติดตามนิเทศอย่างควรมีแผนการรับนักเรียนและการจัดชั้นเรียนซึ่งมีจำนวนที่ไม่มากเกินไป ควรมีการนำข้อมูลสารสนเทศสู่การปฏิบัติ และจัดเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน สร้างบรรยากาศการอยู่ร่วมกัน เปิดใจกว้างยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ไม่เห็นเป็นภาระหนักที่เพิ่มขึ้นลดงาน

พิเศษแก่ครู โดยเฉพาะครูที่สอนเยอะ วางแผนร่วมกัน กำหนดนโยบายและถือปฏิบัติอย่างจริงจัง และควรสร้างความตระหนักในการรับผิดชอบในงานแต่ละงาน

1.4 ด้านผลผลิตจากผลการวิจัยที่พบว่า ควรใช้ยุทธศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งสู่มาตรฐานสากลในทุกโรงเรียน ทุกระดับชั้น โดยใช้ระบบการเทียบเคียงควรใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุก จัดเวทีการแข่งขันในระดับประเทศ ให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาโครงการโลกศึกษา และผลงานด้านอื่น ๆ ในระดับสากล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนมาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. แผนปฏิบัติการราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค ; 2553.
- [2] ชีระ รุญเจริญ. การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ riengsak.com ; 2550.
- [3] นิกัญชลลา สันเหลื่อ. โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎี] ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น ; 2554.
- [4] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2555). ทักษะภาษาต่างประเทศความจำเป็นสำหรับยุคโลกาภิวัตน์ [อินเทอร์เน็ต] 2555 [เข้าถึงเมื่อ 9 สิงหาคม 2559] เข้าถึงได้จาก : <http://www.kriengsak.com/node/161>.
- [5] จตุรงค์ ธนสีสังกูร. ภาวะผู้นำสถานศึกษาของผู้อำนวยการโรงเรียน : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต] ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น ; 2554.
- [6] Drucker, P. F. The new realities : in government and politics, in economics and business, in society and world view (1sted.). New York : Harper & Row ; 1989.

การพัฒนาธุรกิจชุมชนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทย ภูเขาเผ่ามูเซอ จังหวัดตาก

Business development of sustainable Highland Community : A case study of The Muser Ethnic Group Hill Tribe, Tak Province

กุสุมา ผลาพรหม^{1*}

Kusuma Palaprom^{1*}

สิทธิเดช วงศ์ปรีชญ่า²

Sitthidet Wongpratya²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปทางธุรกิจและสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ 2) พัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วย ชุมชนบ้านห้วยปลาหลด บ้านมูเซอใหม่ บ้านส้มป่อย ชุมชนตลาดมูเซอเก่าและตลาดมูเซอใหม่ และองค์กรภาครัฐอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 1,980 คน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ โดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลของการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปทางธุรกิจและสังคมของชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอหรือลาหู่ ที่มีวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ ภาษา ประวัติศาสตร์ ทักษะคติ ค่านิยม เป็นของตนเองมาอย่างยาวนาน มีความเคร่งครัดในวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตการอยู่กับป่า ดังนั้นมีการดำเนินวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสภาพทั่วไปในการดำเนินธุรกิจจะเป็นการผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ กานแฟ้มมูเซอ ผัดปลอดสารพิษ เป็นต้น ออกจำหน่ายสู่ตลาดเฉพาะในพื้นที่เท่านั้น เนื่องจากเป็นแหล่งระบายสินค้าและรายได้หลักที่ใกล้แหล่งถิ่นที่อยู่ 2) ชุมชนในพื้นที่ยังไม่มีกรรวมกลุ่มกันอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจด้านเทคโนโลยีการผลิต และการบริหารจัดการ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ เช่นงบประมาณ สำหรับแนวทางการพัฒนา คือ 1) ให้ความรู้ ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ ของชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาร่วมกัน 2) นโยบายภาครัฐต้องเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม 3) ส่งเสริมให้ข้าราชการและชุมชนเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคชุมชน โดยมียุทธศาสตร์การอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล และ 4) ส่งเสริมธุรกิจชุมชนเพื่อรองรับกระบวนการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปประเทศ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง

คำสำคัญ : การพัฒนาธุรกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนพื้นที่สูง มูเซอ

^{1*} คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² อนุกรรมการฝ่ายวิชาการสมาคม วปอ. เพื่อสังคม

Abstract

The aims of this research are : 1) to study the general business and social of Muser hill tribe in Thailand ; 2) to develop the community business of Muser hill tribe in Thailand. The population in this study consists of 1,830 people from Ban Huayplad, Ban Muser Mai, Ban Somпой, Mae Sot District in Tak province. This is a Participatory Action Research (PAR) using qualitative research techniques that using data collection technique, informal interview, formal interview, participant observation, and corporate social responsibility : CRS.

The results of the research revealed that : 1) The general business and social conditions of hill tribe people of Thai ethnic group Muser or Lahu with their culture, traditions, way of life, beliefs, language, history, attitude, values, their own. Have a strict culture Traditions and lifestyles with forests. So there is a sufficiency economy. For general conditions of business, it will produce products of community products such as Muser Coffee, Non-toxic etc. into the local market. This is a major source of drainage and income near the habitat ; 2) to develop the potential of Ethnic Minority Business. It is found that the development of business competitiveness is still limited and Government agencies concerned lack of policy continuity ; 3) will have to establish a cooperative community to be cost-effective economic strength at the grassroots level. Solving problem guidelines are : 1) Educate and understand government officials on history, culture, traditions, ways of life, beliefs, values, community attitudes, to understand, access to, and support of the government ; 2) Government policy needs to give an opportunity and support to community groups to learn to manage a concrete ; 3) Encourage government officials and communities to learn about joint risk management between the public sector, the community, and a coherent cohabitation strategy ; and 4) Promote community economic paradigm for change and reform to contribute to the sustainable economic development of communities.

Keywords : Business development, Economic development, Highland community, Muser

บทนำ

ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทุกประเทศต่างให้ความสนใจทั้งนี้เพราะทุกประเทศต่างประกอบด้วยประชากรที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และต้องอยู่ร่วมกันกับกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ของประเทศ ขณะที่กระแสโลกาภิวัตน์ได้เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ภาษาศาสตร์ ค่านิยม ความเชื่อ อุปนิสัย ฯลฯ ของคนในชาติที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของความเป็นชาติพันธุ์และช่องว่างทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จึงเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนเปราะบางมีความเป็นพลวัตที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ในทุกระดับและทุกมิติ

ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ (ลาหู่) จังหวัดตาก มีจำนวนประชากร 1,830 คน ปัจจุบันประกอบอาชีพการเกษตรบนพื้นที่สูงในลักษณะวนเกษตร โดยเฉพาะการปลูกผักและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรชุมชนเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจนเป็นที่รู้จักของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปคือ “ตลาดมูเซอ” ที่ตั้งอยู่บริเวณเส้นทางจังหวัดตาก-อำเภอแม่สอด ปัจจุบันพื้นที่ตลาดดังกล่าวเป็นพื้นที่ธุรกิจชุมชนที่ได้รับความสนใจของผู้ที่ผ่านไปมา ปัญหาด้านการตลาดเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของผู้ประกอบการรายย่อยหรือผู้ประกอบการขนาดเล็ก ถึงระดับกลางไทย (SME) ที่จะพัฒนาตนเอง และธุรกิจให้เกิดขึ้นได้จริงจึง สำเร็จหรือเติบโตแข็งแกร่งต่อไป สิ่งที่สะท้อนออกมามักจะเป็นว่า “ทำได้ แต่ขายไม่ได้” หรือ “ทำได้ แต่ไม่รู้ว่าจะขายใคร”

โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับสถานที่และช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังไม่ได้เข้าไปแก้ไขอย่างจริงจังและไม่เข้าใจถึงความต้องการของชุมชนเนื่องด้วยมีความแตกต่างในวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ภาษาศสนคติ ค่านิยม ความเชื่อ อุปนิสัย ฯลฯ นั่นคือ ความล้มเหลวด้านการตลาด หรือการพัฒนาความสามารถในการสร้างตลาด หรือการแปรคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คิดค้นพัฒนาผลิตออกมาได้ให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างเติบโตต่อเนื่อง

จากการเปลี่ยนแปลงบริบทของการพัฒนาประเทศของสังคมโลกที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจส่งผลให้ประเทศไทยต้องเปิดประเทศเข้าสู่สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีแนวโน้มในการแข่งขันภาคธุรกิจอย่างรุนแรง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทุกด้านไทยจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านการศึกษา การเกษตร การท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมจะมีผลต่อวิถีชีวิตชุมชนและอัตลักษณ์ของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ทรงคุณค่า ในขณะที่ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอขาดองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีการผลิต และการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาธุรกิจชุมชนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนจังหวัดตาก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางธุรกิจและสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ จังหวัดตาก
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ จังหวัดตาก

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาธุรกิจชุมชนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน : จังหวัดตาก ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตประชากร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการพัฒนาธุรกิจชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ หมู่ 5 บ้านส้มป่อย, หมู่ 8 บ้านห้วยปลาหลด บ้านมูเซอใหม่ ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 1,830 คน ชุมชนตลาดมูเซอเก่าและตลาดมูเซอใหม่ หมู่ 8 ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และองค์กรภาครัฐ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 150 คน

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการพัฒนาธุรกิจชุมชนบนพื้นที่สูงเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ

2. ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้คือตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

3. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่เดือน 20 เมษายน 2558-19 สิงหาคม 2559

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีความเกี่ยวพัน (Linkage Theory) Rosenau, J. N. [1] เชื่อว่าการพัฒนาการทางเทคโนโลยีและการสื่อสารมีอิทธิพลต่อการติดต่อสื่อสารและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ปัจจัยสำคัญคือบทบาทของผู้นำ ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ฯลฯ และปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย 1) การเปลี่ยนแปลงจากสังคมอุตสาหกรรมสู่สังคมหลังอุตสาหกรรม 2) การก้าวทางเทคโนโลยีและ 3) ช่องว่างการเมืองการปกครองระหว่างรัฐกับท้องถิ่น

ทฤษฎีการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร (Integrated Marketing Communication) เป็นการใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาดร่วมกันเพื่อสร้างผลกระทบทางการสื่อสารที่มีพลัง หรือเป็นการประสานเครื่องมือสื่อสารการตลาดหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสมเพื่อดำเนินการส่งเสริมการตลาด [2] เป้าหมายของการ

สื่อสารตลาดแบบครบวงจร คือ การมุ่งสร้างพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย โดยการสื่อสารตราสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้รู้จักสินค้า ซึ่งจะนำไปสู่ความคุ้นเคย และความเชื่อมั่นในตราสินค้าใดสินค้าหนึ่งในที่สุด ลักษณะสำคัญของการสื่อสารการตลาดครบวงจร ได้แก่ 1) เป็นกระบวนการในระยะยาว และต่อเนื่อง 2) เป็นการสื่อสารเพื่อการจูงใจ ซึ่งต้องใช้การสื่อสารหลายรูปแบบร่วมกัน สิ่งสำคัญของการสื่อสารเพื่อการจูงใจไม่ใช่เพื่อสร้างการรู้จัก ขอมรับและมีความทรงจำในสินค้าเท่านั้น แต่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมตามที่เราร้องการด้วย ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเครือข่ายทางความคิด (Mental network) ของผู้บริโภค 3) เป้าหมายของการสื่อสารการตลาดครบวงจร จะเน้นพฤติกรรมที่ต้องการ คือมุ่งสร้างพฤติกรรมที่ไม่ใช่เพียงแค่การสร้างสรรค์ทัศนคติหรือการรับรู้ แต่จะต้องพิจารณาวิธีการสื่อสารตราสินค้าด้วย และ 4) เน้นทุกวิธีการสื่อสารตราสินค้า

เครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร ประกอบด้วย 1) การโฆษณา เป็นการสื่อสารข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสาร จูงใจและเตือนความทรงจำเกี่ยวกับสินค้า 2) การประชาสัมพันธ์ เป็นการติดต่อสื่อสารขององค์กรกับกลุ่มต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นผู้ขายปัจจัยการผลิต ผู้ถือหุ้น และลูกค้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างทัศนคติ ความเชื่อถือ และภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรหรือผลิตภัณฑ์ 3) การตลาดทางตรง เป็นระบบปฏิบัติการ การกระทำของการตลาด ซึ่งใช้สื่อหนึ่งชนิดหรือมากกว่าเพื่อให้เกิดการตอบสนองที่สามารถวัดได้ [3] 4) การส่งเสริมการขาย เป็นเครื่องมือระยะสั้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดการซื้อหรือขายผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการขายในทันทีทันใด หรือเป็นเครื่องมือกระตุ้นความต้องการที่ใช้สนับสนุนการโฆษณา) การขายโดยใช้พนักงานขายเป็นรูปแบบการติดต่อสื่อสารจากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับข่าวสารโดยตรง เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล 6) การตลาดเชิงกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น การประกวด การแข่งขัน การเปิดตัวสินค้าใหม่ ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้

ช่วยสร้างความสนใจให้กับผู้บริโภคหรือสื่อมวลชนได้ 7) การจัดแสดงสินค้า เพื่อดึงดูดผู้บริโภคมา ณ จุดซื้อ 8) การจัดสัมมนา ถือว่าเป็นเครื่องมือในการสื่อสารตราสินค้าอีกรูปแบบหนึ่ง 9) การจัดนิทรรศการ เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทำให้เกิดความเข้าใจและเกิดการตอบสนองโดยตรง [4]

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีลักษณะที่สำคัญ คือ 1) ประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (timely/timeless) กล่าวคือ ได้มีพระราชดำรัสมาตั้งแต่ก่อนเกิด

วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 และสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อก้าวพ้นจากวิกฤต และการพัฒนาในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน 2) มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ มองว่าสถานการณ์ในโลกนั้นมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา (Uncertainties) เนื่องจากความเชื่อมโยง (Connectivity) ของปัจจัยต่าง ๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ 3) มุ่งผลทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อความมั่นคง (Security) และยั่งยืน (Sustainability) ของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ เช่น ทางธรรมชาติ ทางสังคมและทางเศรษฐกิจ

ความพอเพียง (Sufficiency) หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดีที่ไม่มากและไม่น้อยเกินไป ในมิติต่าง ๆ ของการกระทำ เช่น การผลิตและการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ เพื่อนำไปสู่ความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณ ในมิติต่าง ๆ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร (Self-immunity) หมายถึง การเตรียมพร้อมรับกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้จำนวนมาก ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ได้แก่ งานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นบทบาทที่สำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รวมถึงการปรับตัวและ

พัฒนาของธุรกิจด้วยระบบภูมิคุ้มกันที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การบริหารจัดการธุรกิจที่รอบคอบ การจัดการทรัพยากรการผลิตให้เกิดประโยชน์ การเข้าถึงตลาด การบริหารการเงินที่เป็นระบบ และการมีระบบข้อมูลเตือนภัย ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นหลักความสมดุล ความพอประมาณ และการเชื่อมโยงให้เกิดความเข้มแข็ง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและบริหารจัดการ จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและเศรษฐกิจได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ลักษณะการเสนอความคิดของผู้วิจัย มักจะใช้คำหลักคือ (1) ความค่อยเป็นค่อยไป (2) ความเสี่ยงและภาระหนี้สิน และ (3) การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะสามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องความพอเพียงและความพอประมาณอย่างมีเหตุผลตลอดจนการยึดทางสายกลาง ได้เป็นอย่างดี

การประยุกต์แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงต่อองค์กรใหญ่ อาจไม่ใช่สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดเจน และอาจไม่สอดคล้องกับแนวความคิดในทางธุรกิจทั่วไปที่ส่งเสริมการเก็งกำไร และเชื่อว่า “High Risk High Return” อย่างไรก็ดี แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะใช้ในระบุนโยบายของชาติ ควรจะมุ่งเน้นระดับ SMEs ในแง่มุมกว้าง เช่น เกษตรกรรายเล็กและกลาง ซึ่งกระจายอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

ผู้วิจัยเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในส่วน SMEs ได้เป็นอย่างดีคือ ถึงแม้องค์กรขนาดใหญ่จะล้มละลายในช่วงหลังวิกฤต แต่ SMEs ส่วนมากยังสามารถอยู่ได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้การส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงระดับครอบครัวในชุมชนจะช่วยลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อแต่ละครอบครัวลงได้ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกันในชุมชนด้วย

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในส่วน SMEs ได้เป็นอย่างดีคือ ถึงแม้องค์กรขนาดใหญ่จะล้มละลายในช่วงหลังวิกฤต แต่ SMEs ส่วนมากยังสามารถอยู่ได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้การส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงระดับครอบครัวในชุมชนจะช่วยลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อแต่ละครอบครัวลงได้ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกันในชุมชนด้วย

จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการนำปรัชญา
 นี้ไปประยุกต์ใช้ดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแนวทาง
 ในการพัฒนารูปแบบธุรกิจที่ยั่งยืนกับธุรกิจชุมชนหรือ
 ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ โดยใช้หลักความพอประมาณและ
 มีเหตุผล ตลอดจนการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี คือ มีความ
 รอบคอบ ในการกระจายความเสี่ยง และที่สำคัญมีความ
 ซื่อสัตย์ในการทำธุรกิจ

แนวคิด “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวคิด
 ที่เน้นกระบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ ให้แต่ละ
 หมู่บ้านหรือตำบล แนวคิดนี้สนับสนุนและส่งเสริมให้
 ท้องถิ่นสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ (Product) โดยมีกิจกรรม
 คิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการตลาด การผลิต การ
 บริหารจัดการ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางด้านการ
 การผลิตให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและต้องการของตลาด
 สากลโดยที่ท้องถิ่นจำเป็นต้องพึ่งตนเอง (Self-reliance)
 เป็นหลัก และดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนี้
 จำเป็นต้องอุทิศพลังงาน (Energy) ความคิดสร้างสรรค์
 (Creativity) และความปรารถนา (Desire) ที่จะใช้
 ทรัพยากรที่ค้นพบใน ท้องถิ่นเป็นหลักเพื่อที่จะสร้างงาน
 สร้างรายได้ และนำไปสู่เป้าหมายของการกินดีอยู่ดี และ
 คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนแสวนหารากฐานที่สำคัญ
 ของประเทศ นอกจากนี้เป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่ดี
 งามของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไปสร้างความภาคภูมิใจให้กับ
 คนรุ่นต่อ ๆ ไปและวางรากฐานที่สำคัญของประเทศไทย
 และสังคมไทย นอกจากนี้เป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละ
 หมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์ (หลัก) 1 ประเภท เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้
 วัตถุดิบ ทรัพยากรของท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้าย
 ท้องถิ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น
 เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง
 ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ภูมิพลอดุลยเดช และเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้เกิด
 กระบวนการเรียนรู้ของประชาชนเกิดการดำเนินงาน
 พัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องผลิตภัณฑ์ไม่ได้หมายถึง
 ตัวสินค้าเพียงอย่างเดียวแต่เป็นกระบวนการทางความคิด
 รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
 การศึกษาภูมิปัญญาไทย ประเพณี การท่องเที่ยว ศิลป

วัฒนธรรม การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้ เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น
 ที่รู้จักแพร่หลาย ดังนั้น “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” จึง
 เป็นแนวทางการส่งเสริมและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดย
 มีกิจกรรมทางการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ
 และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการผลิต ซึ่งจะ
 นำไปสู่การพัฒนาชุมชน และสร้างความเจริญให้แก่
 ชุมชน สามารถยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชน
 ให้ดีขึ้น มีจุดเด่นและจุดขายสอดคล้องกับวัฒนธรรมใน
 แต่ละท้องถิ่น สิ่งที่มีมองเห็นได้ชัดเจนคือ การคิดค้นและ
 การสร้างผลิตภัณฑ์บนรากฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น
 และวัฒนธรรม สิ่งที่มีมองไม่เห็นคือ พลังแห่งความเป็น
 น้าหนึ่งใจเดียวกันของคนในท้องถิ่น ให้เกิดจากความ
 เชื่อมมั่นซึ่งกันและกันนั่นเอง มีความพยายามที่จะเพิ่ม
 คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะของท้องถิ่นให้เข้า
 สู่มาตรฐานสากลเพื่อจะขยายขอบเขตตลาดไปสู่ตลาด
 โลกกับการตลาดในประเทศ หลักการของโครงการ
 กิจกรรมทางเศรษฐกิจ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”
 นี้จะเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียน
 รู้ของชุมชน เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง
 นับเป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่อาศัย หมู่บ้านเป็นหน่วย
 พัฒนา (Unit of Development) และรวมเป็นเครือข่าย
 ภายใต้อำเภอ หลักการพื้นฐาน 3 ข้อ 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ผู้สากล (Local yet Global) ผลิตภัณฑ์และบริการที่
 ใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับ
 ในระดับสากล 2. พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์
 (Self-Reliance-Creativity) ทำความฝันให้เป็นจริง ด้วย
 กระบวนการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์โดยสร้างกิจกรรม
 ที่อาศัยศักยภาพของท้องถิ่น 3. การสร้างทรัพยากรมนุษย์
 (Human Resource Development) ฟูมฟักประชาชน
 ให้สู้ชีวิต ด้วยความทักทายและจิตวิญญาณแห่งการ
 สร้างสรรค์ หลักการของกระบวนการนี้ไม่เน้นการให้เงิน
 สนับสนุน (Subsidy) แก่ท้องถิ่น เพราะอาจจะไปทำลาย
 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชน รัฐบาล
 เพียงให้การสนับสนุนแก่ประชาชนด้านเทคนิค เพื่อ
 ที่จะพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ตลอดจนช่วยเหลือในด้าน

โฆษณาและประชาสัมพันธ์การค้าตลาดชุมชน ท้องถิ่นจะได้รับความช่วยเหลือเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มยอดขายหรืออาจกระจายสินค้า เพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลัก 3 ประการด้วย คือ 1. มาตรฐานผลิตภัณฑ์คุณภาพระดับโลก ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นต้องมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับวัฒนธรรม และมีจุดเด่นเฉพาะเป็นที่ยอมรับของตลาด 2. มีเอกลักษณ์เป็นที่ลือชื่อเป็นหนึ่งเดียว ต้องมีการระดมความคิดในการคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้สิ่งที่ดีที่สุด โดยคำนึงถึงการรื้อฟื้นวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นให้สอดคล้องอย่างเหมาะสมไม่ซ้ำแบบกัน และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของหมู่บ้าน หรือตำบลให้เป็นที่ยอมรับทั่วไป 3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการปรับปรุงเทคโนโลยี การสร้างบุคคลที่มีความคิดกว้างไกล มีความรู้ความสามารถให้เกิดขึ้นในสังคมและมีการวางแผนการตลาด

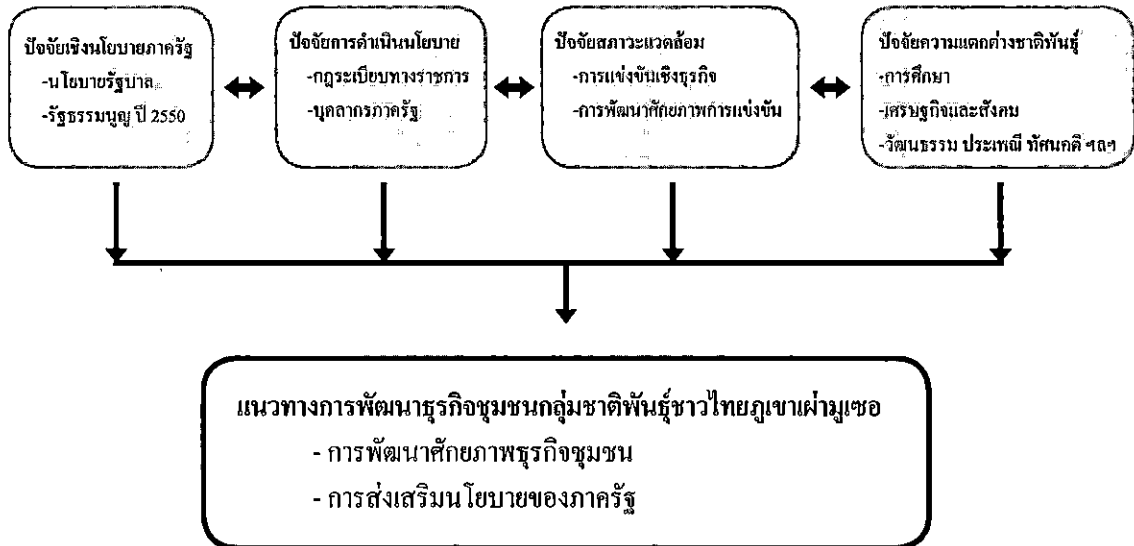
นโยบายตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้มีนโยบายในการดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง ได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการคุณภาพที่มีจุดเด่น และมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สร้างงานสร้างรายได้แก่ชุมชน 2. สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ให้สามารถคิดเอง ทำเองในการพัฒนาท้องถิ่น 3. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมในท้องถิ่น [5]

แนวคิดของ เซอิจิ ฟุจิตะ เกี่ยวกับ ไคเซ็นกับนวัตกรรมกล่าวว่าไคเซ็นคือการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยที่ทำให้ได้ด้วยตนเองอย่างง่าย ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นโดยความพยายามของปัจเจกบุคคลนั้น ๆ

โดยไม่ต้องใช้เวลาและใช้เงินมาก สำหรับนวัตกรรมคือการเปลี่ยนแปลงที่ต้องมีการลงทุนในส่วนของการป้อนเข้าในเชิงอุตสาหกรรม (4 M : Man, Machines, Materials, and Methods) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ ๆ [6]

จากทฤษฎีและแนวคิดข้างต้นจะพบว่าความสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมจะมีความสัมพันธ์ใน 2 ลักษณะคือการอยู่ร่วมกันอย่างผสมกลมกลืนและการอยู่แบบขัดแย้งกันซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่หลากหลาย ขณะที่การพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ฯลฯ ของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ไร้ขอบเขต การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการพัฒนาในบริบทต่าง ๆ จึงมีผลต่อการพัฒนาธุรกิจชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ทฤษฎีดังกล่าวจึงมีคุณค่าต่อการศึกษาและนำมาเป็นกรอบแนวทางในการศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก (Qualitative Research) เนื่องจากประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีขีดจำกัดในการใช้ภาษาทั้งด้านการพูด อ่าน และการเขียน

การดำเนินการวิจัย

1. ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย

1.1 การเก็บข้อมูลทางเอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ฯลฯ

1.1.1 เทคนิควิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

1.1.2 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 คน การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 11 คน

1.1.3 การสัมภาษณ์เชิงบรรยาย (Narrative Interview) จำนวน 18 คน

1.1.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

จำนวน 10 คน

1.2 การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามองค์ความรู้ จำนวน 284 คน และนำผลการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามเข้าโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อสรุปวิเคราะห์ค่าสถิติ และนำไปเปรียบเทียบตรวจสอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต

1.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดย

1.3.1 คณะผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมกับประชากรกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและการทำ CSR (Corporate Social Responsibility) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ กระชับสัมพันธ์ และเข้าถึงแหล่งข้อมูล เสริมสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

1.3.2 คณะผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีปีใหม่กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาผ่านูเชอ

2. ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยการให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และหา

แนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน [7] โดยแบ่งผู้เกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่มและการทำ CSR (Corporate Social Responsibility)

2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน
กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ จำนวน 5 คน
คณะวิจัย นักวิชาการ จำนวน 5 คน

2.2 เปิดหลักสูตรอบรมให้ความรู้ชุมชน จำนวน 2 ครั้ง ประสานสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลฯ จัดทำแผนธุรกิจ จัดอบรมสนทนาภาษาพม่าและอังกฤษ เพื่อการขาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางธุรกิจและสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ พบว่าลาหู่ (มูเซอ) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ ทักษะคติ ค่านิยม มาอย่างยาวนาน มีวิถีชีวิตเรียบง่ายอยู่กับป่า สำหรับประชากรของงานวิจัยจะจัดอยู่ในกลุ่มมูเซอคำหรือลาหู่คำ ที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอย่างเคร่งครัด มีกฎ ระเบียบการปกครองภายในชุมชน มีความเชื่อผู้นำตามธรรมชาติ โดยดำเนินชีวิตทางการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงและนำผลผลิต ผัก ผลไม้เมืองหนาวมาขายในตลาดมูเซอเก่าและตลาดมูเซอใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งธุรกิจทางการเกษตรที่สำคัญของเกษตรกรรากลุ่ม ทำให้มีอาชีพ รายได้ที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียง แต่ต้องพบกับการจำกัดสิทธิ์การค้าขาย เนื่องจากที่ดินเป็นของทางราชการทำให้เกิดความขัดแย้งกับทางราชการ และพ่อค้า แม่ค้าจากนอกพื้นที่ “คอบมูเซอ” จึงเป็นการเหลื่อมล้ำของการอยู่ร่วมกันของประชากรกลุ่มเป้าหมายกับสังคมไทยและทางราชการ

2. เพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ พบว่าในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางธุรกิจยังอยู่ในวงจำกัด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าและช่องทางทางการตลาด ยังขาดการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต และการบริหารจัดการ รวมถึงการเข้าถึงแหล่งทุน ปัจจัยสำคัญหลักคือ

พื้นฐานการศึกษาที่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบาย ดังนั้นการที่จะพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนควรที่จะมีการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชนชนเผ่าที่เปรียบเสมือนกับต้นทุนความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า ที่คนในชุมชนต้องพึ่งพาอาศัยกันภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำให้เกิดความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การแบ่งปันความรู้ที่เป็นรากฐานของความมั่นคงท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปทางธุรกิจและสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ พบว่าปัจจัยเชิงนโยบายภาครัฐและการดำเนินนโยบาย มีความขัดแย้งเนื่องจากกฎระเบียบพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ และการเข้าสู่มิติโลกใหม่เชิงธุรกิจ โดยศักยภาพการแข่งขันของเผ่าลาหู่มีขีดจำกัดตั้งแต่การศึกษาที่ขาดคุณภาพ รวมถึงปัจจัยสภาวะแวดล้อมและปัจจัยความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ที่เป็นเรื่องการแข่งขันธุรกิจชุมชนและการพัฒนาศักยภาพของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ให้เหมาะสม มิฉะนั้นจะนำไปสู่ความขัดแย้งที่กระทบต่อความมั่นคง เนื่องด้วยเป็นชนเผ่าที่มีบริบทวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ทักษะคติที่เคร่งครัดและเอกลักษณ์เป็นของตนเอง จากบริบทวิถีชีวิตดังกล่าวจึงสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่ก็ยังเป็นช่องว่างของการแข่งขันทางธุรกิจที่ทางราชการเปิดโอกาสให้พ่อค้า แม่ค้าพื้นราบและชนเผ่าอื่นเข้าแย่งชิงแหล่งค้าขายในตลาดมูเซอ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความขัดแย้งของสจวร์ต จันทวานิช. [7] ; ทฤษฎีความสัมพันธ์กลุ่มชาติพันธุ์ (Gibney & Hansen. 2005) [8]

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ภายใต้วิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ไทยแลนด์ 4.0 เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเน้นความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การต่อยอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งหากพิจารณาศักยภาพชุมชนลาหู่ จะพบว่ามีความโน้มมนความถึงความมั่นคงชีวิตมนุษย์ ทั้งนี้เพราะขาดความพร้อมในทุนมนุษย์ คือ ที่ดิน และ

แหล่งน้ำที่ยั่งยืน ต้องรอน้ำจากธรรมชาติบนพื้นที่สูง การพัฒนาจะแก้ไขได้เฉพาะหน้าคือ (1) การพัฒนาผู้นำชุมชน การให้ความรู้ชุมชน ให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงใหม่ (2) การพัฒนาอาชีพ เป็นแหล่งกลุ่มอาหารเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีอาหาร ซึ่งภาครัฐเอกชน จำเป็นต้องให้การสนับสนุนภาคประชาสังคม กลุ่มชาติพันธุ์บนวิถีการสร้างนวัตกรรมเพิ่มมูลค่าเชิงวัฒนธรรมชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

2. การพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ พบว่า 1) กรอบกฎหมาย พระราชบัญญัติอุทยานฯ และกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี รวมถึงการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน-เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จะต้องมีความสอดคล้องบริบทของชุมชน หลักการกำหนดนโยบาย การดำเนินนโยบายที่มีความทับซ้อนเชื่อมโยงกันและกันระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก รวมถึงมีขีดจำกัดในการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารทางกรรตลาดแบบครบวงจรในงานของ Kotler, 2003 [3] ; Semenilk, 2002 [2] ที่เน้นกระบวนการระยะยาว เพื่อจูงใจให้เกิดทัศนคติต่อผู้บริโภคให้รับรู้และสื่อสารตราสินค้า สินค้าของตลาดมูเซอ เกิดจากพฤติกรรมเชิงวัฒนธรรมชุมชน โดยธรรมชาติที่นำผลผลิตของชุมชนตามวิถีชีวิตการอยู่ป่าไปวางขายในตลาดริมทาง เป็นอัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรมที่เกิดจาก “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใย เมื่อครั้งเสด็จเยี่ยมราษฎรบ้านห้วยปลาหลด เมื่อ 26 มกราคม 2517 ทรงมีพระราชดำริต่อศูนย์สงเคราะห์ชาวเขาให้จัดหาพื้นที่ขายของให้มูเซอ....”

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปทางธุรกิจและสังคมของชาวไทยภูเขาจากกลุ่มชาติพันธุ์มูเซอ (ลาหู่) ที่มีวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ ภาษาศาสตร์ ทัศนคติ ค่านิยม เป็นของตนเองมาอย่างยาวนาน มีความเคร่งครัดในวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตการอยู่กับป่า จึงใช้ประโยชน์จากป่าในการทำ “วนเกษตร” เช่นกาแฟ และพืชอื่น ๆ ทำให้มีผลิตภัณฑ์

สินค้าออกสู่ผู้บริโภคลักษณะ ผัก ผลไม้ และผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาสินค้าเป็นหมู่บ้านโอท็อป (OTOP) จนได้รับรางวัลชนะเลิศของ ได้แก่กาแฟมูเซอ ผักปลอดสารพิษ ที่สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนและเป็นสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและผู้บริโภค จึงยึดถืออาชีพขายผลไม้เมืองหนาวและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอื่น ๆ เป็นหลัก ประกอบกับมีอัตลักษณ์เป็นของตนเองจึงเป็นที่นิยมกันของนักท่องเที่ยว 2) ในการพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนในพื้นที่ซึ่งไม่มีการรวมกลุ่มกันอย่างเป็นทางการ เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจด้านเทคโนโลยีการผลิต และการบริหารจัดการ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ เช่นงบประมาณ เป็นต้น

สำหรับแนวทางการแก้ไขคือ 1) ให้ความรู้ ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ของชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาร่วมกัน 2) นโยบายภาครัฐต้องเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม 3) ส่งเสริมให้ข้าราชการและชุมชนเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคชุมชน โดยมียุทธศาสตร์การอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล และ 4) ส่งเสริมธุรกิจชุมชนเพื่อรองรับกระบวนการทัศนคติการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูประเทศ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง โดย (1) การสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ปลอดสารพิษ (2) การบริหารจัดการทางธุรกิจที่เชื่อมโยงและเข้าใจบริบทของการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายธุรกิจอย่างครบวงจร (3) การสร้างและดำรงรักษาเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านเครือข่ายดิจิทัล และช่องทางการนำเสนอ และ (4) เข้าใจรสนิยมของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานราชการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความรู้ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการ รวมถึงการตลาด เพื่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์

2. ผู้นำชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่า
มูเซอสามารถนำไปศึกษาประยุกต์ใช้กับชุมชนเพื่อเพิ่ม
ศักยภาพทางธุรกิจชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Rosenau, J. N. (1969). *Toward the Study of National-International Linkage in Linkage Politics : Essays on the Convergence of National and International System*. New York : The Free Press.
- [2] Semenik, R. J. *Promotion and Integrated Marketing Communications*. Ohio : South-Western. 2002.
- [3] Kotler, P. *Marketing Management*. 11th. ed. New Jersey : Prentice-Hall. Inc., 2003.
- [4] เสรี วงษ์มณฑา. *ครบเครื่องเรื่องการค้า การตลาด*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร 2547.
- [5] กรมการพัฒนาชุมชน. (2545). *หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์*. [Online]. Available from [http:// www. cep.cdd.go.th](http://www.cep.cdd.go.th)
- [6] พุจิตะ เซอิจิ. *ไคเซ็นกับนวัตกรรม*. ใน *Kaizen Best Practices II*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ; 2554 ; 15-18.
- [7] สุภางค์ จันทวานิช. *ทฤษฎีสังควิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : จี.พรินท์ (1991) ; 2554.
- [8] Gibney, M. and Randall H. (2005). *Immigration and Asylum : From 1900 to the Present*. CA : A forthcoming Encyclopaedia. [Online]. Available from <http:// www.sscnet.ucla.edu>

รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษา ของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี

School Administrative Model in Bilingual Program Project of Schools in Phetchaburi Province

อรวรรณ รังสัย^{1*}

Orawan Rang sai^{1*}

อภิชาติ เลนะนันท์²

Apichart Lenanant²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี และ 2) เสนอแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านการบริหารงบประมาณ 2) แนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี มี 6 แนวทาง ได้แก่ (1) มุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงาน (2) บริหารวิชาการด้วยการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การติดตามผลการปฏิบัติตามหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย (3) ส่งเสริมบุคลากรให้เข้ารับการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดสรรบุคลากรให้เพียงพอและมีความรู้ความสามารถตรงตามวิชาที่สอน (4) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานโรงเรียน มีแผนการกำกับติดตาม และจัดบริบท บรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม (5) จัดสรรงบประมาณใช้จ่ายอย่างเป็นระบบ คุ่มค่า และคุ่มทุน และ (6) ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม มีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีความเป็นเลิศอย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหาร โรงเรียนสองภาษา การจัดการเรียนการสอน

^{1*} นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

² อาจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

Abstract

The purposes of this research were ; 1) determine the components of school administrative model of the bilingual program project for schools in Phetchaburi Province, and 2) propose guidelines for school administration in the bilingual program project for schools in Phetchaburi Province. The research samples were 107 administrators and teachers in schools in Phetchaburi Province. The research tools were a questionnaire and an unstructured interview form. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results were as follows : 1) The components of school administrative model in bilingual program project of schools in Phetchaburi Province were at a high level both in overall and in each aspect. The aspect with the highest mean was management, and the other aspects with lower means could be ranked in descending order of their means as follows : academic administration, personnel administration, general administration, participatory administration, and budget administration. 2) The guidelines for school administration in the bilingual program project for schools in Phetchaburi Province comprises of six facets: (1) emphasize participation of all parties in administrative planning ; (2) administer academic by prioritizing curriculum development and learning process, measurement and evaluation, and monitoring the curriculum implication to make it conform to the social needs and contain up-to-date contents of subject matter ; (3) administer personnel to promote training continuity, adequacy of number, and on-the-right-job assignment ; (4) schedule work in general administration under the school calendar and plan for monitoring as well as manage and organize the school context and atmosphere to support teaching and learning properly ; (5) administer school budget systematically for its worthiness and cost benefit use ; and (6) use participatory administration with knowledge sharing activities on both language and culture, coordinating with parents in student caring and excelling them with their full potential.

Keywords : Administrative model, bilingual school, learning management

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมโลกได้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 เป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” ซึ่งคนในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดเวลา การปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อเตรียมคนในชาติให้มีความสามารถในการปรับตัวก้าวให้ทันความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองวัฒนธรรม และมีความสามารถในการแข่งขัน ภาษาอังกฤษ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งในสังคมการเรียนรู้ ที่จะใช้สื่อกลางของการค้นคว้าศึกษาหาความรู้ทั้งเป็นสื่อกลางของการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน รวมถึงเทคโนโลยีที่เข้ามา มีบทบาทต่อสังคมปัจจุบันและอนาคตเป็นอันมาก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีผู้เรียนใช้เป็นอันมาก การที่

นักเรียน มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นการสื่อสารได้เป็นอย่างดี นับเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง นอกจากจะสนองตอบต่อความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมแล้ว ยังเป็นการเติมเต็มให้กับนักเรียนที่จะได้พัฒนาศักยภาพ ด้านความรู้ความสามารถ และทักษะทางภาษาอังกฤษ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ อีกทั้งในมาตรา 23 ยังให้เน้นทักษะทางด้านภาษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงจัดโครงการจัดการ

เรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษโรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program) [1]

โรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program) เป็นการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แต่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระที่มีใช้ กลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บางสาระที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โครงการโรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program) เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและพ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ เกี่ยวด้วย การระดมทรัพยากรจากท้องถิ่น เพื่อการจัดการศึกษาที่เรียกว่า All of Education การร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่และผู้ปกครองมีทางเลือกมากขึ้นในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามปรัชญาของระบบการศึกษาไทย และตามเป้าหมายของวาระแห่งชาติว่าด้วยการสร้างความสามารถเชิงแข่งขันให้กับคนไทย กระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพ จำนวนหนึ่งทดลองจัดโครงการ โรงเรียนสองภาษา ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program) นำร่องไปก่อนตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 ซึ่งในขณะนั้นใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553) และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553) และในปีการศึกษา 2546 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อเพื่อพัฒนาศักยภาพ ด้านความรู้ความสามารถ และทักษะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วม โครงการนี้ทั่วประเทศทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 67 โรงเรียน แบ่งเป็นระดับประถมศึกษา 17 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา 50 โรงเรียน โดยมีการจัดการเรียนการสอน 2 รูปแบบ คือ 1) โรงเรียน

สองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program) (EP) คือ โครงการซึ่งจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่ออย่างน้อย 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และไม่ต่ำกว่า 15 ชั่วโมง/สัปดาห์ 2) Mini English Program (MEP) โรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ คือ โครงการซึ่งจัดการเรียนการสอน ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่ออย่างน้อย 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 8-14 ชั่วโมง/สัปดาห์ [2]

โรงเรียนสองภาษามีจุดเน้นในการใช้ภาษาในการเรียนรู้ อีกทั้งการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม ตลอดจนการเรียนการสอนในบริบทของการผสมผสานกับการเป็นสากล เพื่อให้นักเรียนที่ได้รับการศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและในอนาคตพวกเขาสามารถเป็นบุคลากรที่สำคัญส่วนหนึ่งของชาติในการขับเคลื่อนการพัฒนาตนเองสู่มาตรฐานสากลส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การศึกษาให้เยาวชนรู้จักคิดแบบสร้างสรรค์ก้าวทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ รู้จักบูรณาการความรู้ใหม่ๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่ฝ่ายบริหารการศึกษาต้องปรับแนวคิดให้ทันต่อสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงต้องเตรียมเด็กและเยาวชนให้เป็น Global Citizen ต้องเป็นเด็กยุคโลกาภิวัตน์สิ่งที่เป็นส่วนสำคัญของเด็กต้องมีก็คือ 1) ภาษาอังกฤษ เพราะเป็นภาษาสากล 2) คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตหรือเรียกว่า Technology Literacy และ 3) ความเข้าใจในวัฒนธรรมนานาชาติ International Culture ความรู้ทั้งสามควรเป็นพื้นฐาน ของคน [3]

กระบวนการจัดการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสองภาษา (English Program) ที่ผ่านมายังประสบปัญหาอยู่หลายประการคือ [3] 1) ปัญหาตัวผู้เรียนทางด้านการเรียน การปรับตัวของนักเรียน ความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาอังกฤษ นักเรียนยังขาดความพร้อมในการเรียน เด็กจะมีปัญหาในเรื่องของวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เนื่องจากสองวิชานี้จะมีคำศัพท์ทางเทคนิคมาก 2) ปัญหาด้านครูผู้สอนเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ซึ่งมีอยู่หลายสาเหตุด้วยกัน เช่น ครูต่างชาติ ถึงแม้จะมีวุฒิหรือความรู้ทางวิชาการด้านที่ต้องการแต่ไม่ได้จบด้านการสอนด้วย จึงทำให้อำนาจไม่ดี ขาด

คุณภาพ ไม่มีทักษะในการถ่ายทอดและสื่อความหมาย
เท่าที่ควร ไม่เข้าใจจิตวิทยาเด็กในห้องเรียน ไม่ได้ตลอดจน
กระทั่งทำใบปริญญาลอมน และปัญหาด้านความสัมพันธ์
ของครู ในโรงเรียนที่ขาด การประสานงานและมีการ
เปรียบเทียบด้านผลตอบแทนสิทธิประโยชน์ระหว่างครู
ผู้สอน โครงการพิเศษและโครงการปกติ ครูต่างชาติที่มี
คุณภาพจะถูกดึงตัวไปอยู่กับโรงเรียนนานาชาติ มากยิ่ง
ขึ้น เนื่องจากมีรายได้ที่ดีกว่า ครูต่างชาติบางคนอยู่สอน
ไม่นาน เพราะอาจเป็นนักท่องเที่ยวหรือนักศึกษาที่เพิ่ง
จบมาท่องเที่ยวหาประสบการณ์ชีวิต ทำให้เกิดภาวะขาด
ครูบ่อยและขาดความต่อเนื่อง ในการสอน 3) ปัญหาด้าน
งบประมาณ โรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็น
สื่อ (English Program) ในโรงเรียนรัฐบาลมีงบประมาณ
น้อยไม่เพียงพอ ต่อเงินเดือนครูต่างชาติทำให้สามารถ
จ่ายเงินเดือนครูต่างชาติได้น้อยตามไปด้วย ครูต่างชาติที่
มีคุณภาพ จึงถูกโรงเรียนนานาชาติดึงตัวไปเป็นจำนวน
มาก ครูต่างชาติจึงเปลี่ยนโรงเรียนและกลายเป็นปัญหา
ครูต่างชาติทำงานไม่นาน โรงเรียนที่ขาดงบประมาณหรือ
มีงบประมาณน้อย จึงต้องใช้ครูต่างชาติชาวเอเชีย ซึ่งมี
ค่าจ้างที่ถูกกว่า สำเนียงภาษาไม่ชัดเจนเหมือนเจ้าของภาษา
โดยตรง และ 4) ปัญหาด้านหลักสูตร การเรียนการสอน
ส่วนใหญ่โรงเรียนจะใช้หลักสูตรของต่างประเทศในการ
สอน เช่น จากอังกฤษ และสิงคโปร์ ซึ่งเนื้อหาบางส่วนอาจ
ไม่สอดคล้องกับสังคมไทย การแปลตำราไทยเป็นอังกฤษ
โดยพื้นฐานหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการแบบ Content
by Content ซึ่งอาจทำให้ดูเนื้อหาไม่แตกต่างจากการเรียน
ภาคในภาษาไทยมากนัก ในเรื่องเนื้อหาหลักสูตรจะเห็น
ได้ว่าขึ้นอยู่กับหลักสูตรของแต่ละโรงเรียนดำเนินการ
เอง ยังขาดความเป็นมาตรฐาน อาจส่งผลถึงการประเมิน
ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนเมื่อต้องเข้าสู่ระบบ
การแข่งขันกับนักเรียนในภาคปกติที่ข้อสอบเป็นภาษาไทย
โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ที่จะมีศัพท์เทคนิคและ
รายละเอียดของการทดลองมาเป็นข้อจำกัด ไม่สามารถ
ลงลึกในหลักวิชาเหมือนในภาคปกติได้

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดง
ให้เห็นว่าโรงเรียนสองภาษาที่จัดการเรียน การสอนใน

โครงการสองภาษา (English Program) ยังมีปัญหาในด้าน
การบริหารจัดการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาพัฒนา
รูปแบบการบริหาร โรงเรียนในโครงการการจัดการเรียน
การสอนสองภาษาของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี
เพื่อให้โรงเรียนที่ การจัดการเรียนการสอนสองภาษา
ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาเพื่อการสื่อสาร สถานศึกษา
สามารถบริหารจัดการการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน
ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ ฉบับปี 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่
2) พ.ศ. 2545 รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร
โรงเรียนในโครงการการจัดการเรียน การสอนสองภาษา
ของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหาร โรงเรียน
ในโครงการการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของ
สถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม
(Mixed Methodology) ได้แก่ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ
(Qualitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
(Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรคือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ โครงการ
โรงเรียนสองภาษา จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน
อนุบาลเพชรบุรี โรงเรียนวัดคอนไก่เตี้ย โรงเรียน
อรุณประดิษฐ โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี และ
โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 107 คน
คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน รองผู้อำนวยการ
4 ฝ่าย จำนวน 20 คน วิชาการโรงเรียน จำนวน 5 คน
หัวหน้าโครงการโรงเรียนสองภาษา จำนวน 5 คน
ครูประจำชั้นและครูผู้ช่วยครูประจำชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 จำนวน 72 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Method) ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน รองผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย จำนวน 20 คน วิชาการโรงเรียน จำนวน 5 คน หัวหน้าโครงการโรงเรียนสองภาษา จำนวน 5 คน ครูประจำชั้นและครูผู้ช่วยครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 จำนวน 72 คน รวมทั้งสิ้น 107 คน จากโรงเรียนอนุบาลเพชรบุรี โรงเรียนวัดคอนไก่เตี้ย โรงเรียนอรุณประดิษฐ โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี และโรงเรียนเบญจมเทวฤทธิ จังหวัดเพชรบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 60 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 คน เพื่อการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี

3. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และสรุปวรรณกรรมเกี่ยวกับศาสตร์การบริหาร การจัดการศึกษา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทย และต่างประเทศ เป็นต้น นำข้อสรุปที่ได้มาสังเคราะห์ (Content Synthesis) เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียน การสอนสองภาษาของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อใช้ประกอบการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและขอบเขตการวิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด จากนั้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและการใช้ภาษา และนำไปคำนวณค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มาปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลราชบุรี จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.924 นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 โรงเรียน รวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์ผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและ

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 11 ท่าน พบว่า ได้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษา ของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ การบริหารจัดการ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงบประมาณ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แสดงรายละเอียดได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษา ของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมและรายด้าน

(n = 107)

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.15	0.46	มาก	1
2. ด้านการบริหารวิชาการ	4.01	0.52	มาก	2
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.96	0.51	มาก	3
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.95	0.50	มาก	4
5. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.79	0.47	มาก	6
6. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.90	0.45	มาก	5
เฉลี่ย	3.96	0.31	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียน การสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการ, ด้านการบริหารงานบุคคล, ด้านการบริหารงานทั่วไป, ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านการบริหาร ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหาร โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าควรมีแนวทางการบริหาร โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของ

สถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสอนสองภาษาให้มีประสิทธิภาพ การดำเนินการทุกอย่างในสถานศึกษา จะประสบความสำเร็จได้ ถ้ามีการบริหารจัดการที่ดี หลักการบริหารจัดการ ควรมุ่งเน้นในหลักของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้อง ขวัญกำลังใจที่ดี ควรจะนำมาใช้ในการบริหารงานบุคคลากรให้ประสบความสำเร็จ ความเสมอภาค ในการดำเนินการควรมีความต่อเนื่องไม่เลือกปฏิบัติ การวางระบบที่ดีในการบริหารจัดการจะช่วยให้การทำงานมีความสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความสำเร็จอย่างดียิ่ง

2.2 การบริหารงานวิชาการ ควรมีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล รวมทั้งติดตามผล และสื่อการสอน รวมไปถึงการพัฒนาผู้สอน ตลอดจนการดำเนินกิจการของโรงเรียนจะต้องเป็นไปตามหลักสูตรและระเบียบพิธีการของการเรียนการสอน จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมทุกระยะด้วยการจัดเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย บางครั้งก็มีการเพิ่มวิชาใหม่ๆ เข้าไปด้วย ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างแท้จริงนั้น เกิดจากการเรียนการสอน ดังนั้นเมื่อหลักสูตรเปลี่ยนก็จำเป็นต้องอบรมครูตามไปด้วย เพราะการใช้หลักสูตรในโรงเรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียนวิธีสอนการใช้อุปกรณ์การสอนและการประเมินผลด้วยตัวเองในด้านของงานสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ งานควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดการเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่ งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพ

2.3 การบริหารงานบุคคลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา

สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีศระภายได้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้มีความสัมพันธ์ในระหว่างบุคคลอยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์เสมือนมากยิ่งขึ้น เป็นอีกสภาพการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นสำหรับศตวรรษที่ 21 ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ไม่สามารถขวางการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ เพราะเป็นการสื่อสารทำให้เกิดความสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

2.4 การบริหารงานทั่วไป รูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมดูแลงานสารบรรณของโรงเรียนสองภาษา การจัดการบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานโรงเรียนสองภาษาและแผนการกำกับติดตามงานตามแผนการแบ่งงานของกลุ่มงานบริหารทั่วไปออกเป็นงานอาคารสถานที่งานสัมพันธ์ชุมชนงานธุรการและงานกิจการนักเรียน การจัดทำระบบงานสารสนเทศและเทคโนโลยีเกี่ยวกับข้อมูลของโรงเรียนสองภาษา การจัดระบบในการควบคุมและติดตามความประพฤตินักเรียนรวมทั้งมีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อทำความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาจริยธรรมคุณธรรมนักเรียน และมีการสนับสนุนให้สถานศึกษามีการประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ให้มีประสิทธิภาพ

2.5 การบริหารงานงบประมาณ เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี

โดยให้ความสำคัญการแบ่งงานของกลุ่มงานการบริหารงบประมาณออกเป็นงานแผนงานและงานการเงิน เพื่อการงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเพียงพอ ทั้งนี้สถานศึกษาคควรจัดสรรงบประมาณใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า คุ่มทุน และเป็นระบบ แต่ทั้งนี้ควรมีงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างเพียงพอ มีการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่นำมาใช้จัดการศึกษา เพื่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้

2.6 การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานโครงการโรงเรียนสองภาษาให้มีประสิทธิภาพได้ โดยต้องให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรม ทั้งนี้มีเครือข่ายชุมชน สถาบัน องค์กรต่างประเทศ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในโครงการสองภาษา แต่ต้องมีการการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเป็นเลิศอย่างเต็มศักยภาพ

จากรายละเอียดแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี มีองค์ประกอบในการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย การบริหารจัดการ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ การบริหารแบบมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี จากการวิเคราะห์

เอกสารสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ที่ศึกษาครั้งนี้ดังนี้ การบริหารจัดการ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริการงานงบประมาณ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้าน การบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้าน การบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูวีตา มะขามทอง [4] ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความเหมือนของการบริหารหลักสูตรโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานครและสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มี 5 ข้อ ดังนี้ การวิเคราะห์หลักสูตรและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ การจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อ การเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน และความแตกต่างของการบริหารหลักสูตรโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานครและสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครมี 3 ข้อ ดังนี้ การเตรียมบุคลากร

การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร และการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

2. แนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนประกอบด้วย การบริหารจัดการ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชัยพร สกุลพนารักษ์ [5] ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนรูปแบบ การบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การประเมินผล 2) การบริหารกิจการนักเรียน 3) การบริหารบุคคล 4) การบริหารวิชาการ 5) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 6) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 7) การบริหารงานทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรีให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ โดยมีกระบวนการบริหารที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

1.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนให้สามารถดำเนินการในลักษณะของโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนสองภาษาให้ได้คุณภาพนั้น สถานศึกษาต้องพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสองภาษาอย่างต่อเนื่อง ในทุกด้าน จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดเพชรบุรี ระหว่าง

โรงเรียนรัฐบาลและเอกชน ว่ามีการวางแผนการบริหาร
โครงการที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ
ความเป็นผู้นำของสถานศึกษากับองค์ประกอบของ
รูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดเพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการดำเนินงาน
โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตาม
หลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ
(โรงเรียนสองภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ
English Program) ประสบผลสำเร็จจริงหรือ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนานวัตกรรมการ
จัดการศึกษา 2548.
- [2] สุทธิพงษ์ ยงค์กมล. การบริหารจัดการเพื่อ
ประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ
การสอน. วารสารวิชาการ 2544. 1, 4 : 60-69.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. โครงการโรงเรียนสองภาษาที่
ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program) ประสบ
ผลสำเร็จจริงหรือกรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนา
นวัตกรรมการจัดการศึกษา 2560.
- [4] ชูวีดา มะขามทอง. การศึกษาเปรียบเทียบ
การบริหารหลักสูตรโครงการจัดการเรียน
การสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็น
ภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน
เขตกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
[วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2557.
- [5] ชัยพร สกฤตพนาภิรักษ์. รูปแบบการบริหารโรงเรียน
สองภาษาสำหรับประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
คุณวุฒิปริญญาตรี สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]
นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร ; 2552.

ความคาดหวังของคณาจารย์ นักศึกษา มหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Expectations of the Faculty Members, Post-graduate Students, Post-graduates Alumni and Superiors for the Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

วรรษยา สิริวัฒน์^{1*}
Varatchaya Sirivat^{1*}
รวิภา ธรรมโชติ²
Ravipa Thummachote²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานภาพ และสภาพการทำงานของนักศึกษาปริญญาโท มหาบัณฑิต
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2) ศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาปริญญาโท
มหาบัณฑิต คณาจารย์และผู้บังคับบัญชาที่มีต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3) เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ระเบียบ
วิธีวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ได้แก่ คณาจารย์ จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการ
สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยการจับฉลาก นักศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิต จำนวน 231 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง
แบบเจาะจง และผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต จำนวน 8 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูล
ระหว่างเดือนมีนาคม-กันยายน 2561 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และในส่วนวิจัย
เชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาปริญญาโท มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 32-37 ปี ทำงานในภาคราชการ นักศึกษาปริญญาโท มหาบัณฑิต คณาจารย์ และ
ผู้บังคับบัญชามีความคาดหวังต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงว่าควรมี
การปรับปรุงหลักสูตรอยู่ในระดับมากและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับ
ตลาดงานอย่างต่อเนื่องทุก ๆ 5 ปี

คำสำคัญ : ความคาดหวัง คณาจารย์ ผู้บังคับบัญชา

Abstract

This research aims 1) to study the status and the working conditions of post-graduate Students,
post-graduates alumni, Master of Political Science Ramkhamhaeng University ; 2) to study the expectation of

^{1*} ภาควิชาการบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
² ภาควิชาการบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

post-graduate Students, post-graduates alumni, Faculty Members and Superiors towards the Master of Political Science, Ramkhamhaeng University ; 3) to provide guidance for the improvement of the Master of Political Science program of the Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University. The research instruments were a questionnaire and the structural interview forms. The sample consisted of 20 faculty members, 231 post-graduate Students, post-graduates alumni and 8 master's Superiors. Data were collected from March to September 2018. The research used techniques of descriptive statistics and content analysis.

The research result showed that the samples were post-graduate Students, post-graduates alumni, Most of the females are between the ages of 32-37 years of work in the Government sector. They expect that the Master of Arts Program in Political Science faculty at Ramkhamhaeng University, that there should be an update course are on many levels. They Suggest that the Master of Arts Program in Political Science faculty should be revised every five years.

Keywords : Expectations Faculty Members Superiors

บทนำ

สภาพการณ์ในสังคมปัจจุบัน มุ่งหวังให้สถาบันการศึกษาเปลี่ยนผ่านคุณลักษณะของเยาวชนจากเดิมให้เป็นผู้ผลิตที่มีผลิตภาพ และเป็นผู้สร้างสรรค์ ไม่ใช่ผู้ตาม ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลในสังคมปัจจุบันคือเป็นผู้ที่สร้างสรรค์และมีผลิตภาพ (creative and productive person) โดยต้องเป็นผู้มีวิจรรณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีผลผลิต และความรับผิดชอบ ทำให้สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องผลิตบุคคลที่มีความคิดใหม่ๆ สร้างผลงานใหม่ๆ และรับผิดชอบใหม่ๆ ต่อสังคม [1]

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักที่จะต้องปฏิบัติ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจ ทั้ง 4 ประการดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นไป ต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤตและชี้้นำการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติและท้องถิ่น โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการพัฒนา

ประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพตรงตามความต้องการของตลาดงาน สามารถทำงานเพื่อดำรงชีพตนเอง เพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรมมีความรับผิดชอบมีสุขภาวะทั้งร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งพัฒนาอาจารย์ให้เป็นมืออาชีพและผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพ พัฒนาวิชาชีพอาจารย์ให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้นำทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัย [2] มีการจัดการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของประเทศไทย โดยอาศัยการบริหารจัดการอุดมศึกษาเชิงรุกและพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน โดยมีคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) เป็นผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนอุดมศึกษา ให้เป็นแหล่งปัญญา ผลิตบัณฑิต งานวิจัย และองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้พัฒนาประเทศ โดยอาศัยแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) เพื่อยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทยให้เป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่ตลาดงาน [3] ทั้งนี้สถาบันการศึกษาจะต้อง

จัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษาไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต มาตรฐานด้านการ บริหารจัดการการอุดมศึกษา และมาตรฐานด้านการสร้าง และพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 โดยกำหนดให้คุณภาพ ของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิ และสาขาวิชาต้องเป็นไป ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างน้อย 5 ด้าน คือ คุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ [4]

คณะรัฐศาสตร์ ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจนปัจจุบัน ได้ดำเนินการตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยรามคำแหง 5 ประการ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการ ทางวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และ มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม [5] โดยมีหน่วยงาน ที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน คือ ภาควิชา

ในปีการศึกษา 2558-2559 มีผู้สำเร็จการศึกษา ปริญญาโท จำนวน 1,550 คน ดังนั้นเพื่อให้ได้ทราบข้อมูล จากคณาจารย์ นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัย หลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ เป็นข้อมูลเสนอผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผน ปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ตลอดจนผล การวิจัยเป็นข้อมูลและข้อสนเทศให้กับคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในการประกันคุณภาพการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพ และสภาพการทำงาน ของนักศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐศาสตร มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษา ปริญญาโท มหาบัณฑิต คณาจารย์และผู้บังคับบัญชา

ที่มีต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร มหาวิทยาลัยรามคำแหง เกี่ยวกับหลักสูตรและวิชาที่เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการทางวิชาการ ด้านการให้บริการ และด้านอื่น ๆ

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามและแบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ได้แก่คณาจารย์ จำนวน 20 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก จากรายชื่ออาจารย์ทั้งหมด 35 คน นักศึกษาปริญญาโท มหาบัณฑิต จำนวน 231 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบ เจาะจงจากมหาบัณฑิตที่มาสมัครรับปริญญา และผู้บังคับ บัญชาของมหาบัณฑิต จำนวน 8 คน ใช้วิธีการเลือก ตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มีนาคม-กันยายน 2561 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิง พรรณนา (Descriptive Statistics) และในส่วนของ การวิจัย เชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และ สรุปลความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพและสภาพการทำงานของ นักศึกษาปริญญาโท มหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐศาสตร- มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า

1.1 เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.68 และเพศชาย ร้อยละ 46.32

1.2 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 32-37 ปี ร้อยละ 37.66 รองลงมา ได้แก่ อายุระหว่าง 26-31 ปี ร้อยละ 23.38 และ 38-43 ปี ร้อยละ 23.38 อายุ 44 ปีขึ้นไป ร้อยละ 14.28 และอายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 1.30

1.3 สถานภาพการสมรส ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นโสดร้อยละ 52.81 และแต่งงานแล้วร้อยละ 47.19

1.4 วัตถุประสงค์ในการศึกษาต่อ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ร้อยละ 61.04 รองลงมา ได้แก่ ปรับบุคลิกและเปลี่ยนตำแหน่ง ร้อยละ 36.36 และเปลี่ยนอาชีพร้อยละ 2.60

1.5 หลักสูตรที่เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เรียนหลักสูตรภูมิภาคร้อยละ 99.13 และ ส่วนกลางร้อยละ 0.87

1.6 สภาพการทำงานปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำงานแล้วหรือมีรายได้จากการทำงานอิสระ/ทำงานกับครอบครัวร้อยละ 89.61 รองลงมา ได้แก่ ทำงานแล้วและกำลังศึกษาต่อร้อยละ 9.96 และ ยังไม่ทำงานร้อยละ 0.43

1.7 ประเภทงานที่ทำ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ทำงานหน่วยงานราชการ ร้อยละ 81.30 รองลงมา ได้แก่ เจ้าของกิจการ ร้อยละ 5.65 งานอิสระ/ทำกิจการกับครอบครัว ร้อยละ 5.22 บริษัท/ธุรกิจเอกชน ร้อยละ 4.78 และรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 3.05

1.8 รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 34.78 รองลงมา ได้แก่ 15,001-20,000 ร้อยละ 22.17 ต่ำกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 14.78 ระหว่าง 25,001-30,000 บาท ร้อยละ 14.78 และตั้งแต่ 30,001-50,000 ขึ้นไป ร้อยละ 13.49

1.9 ระยะเวลาในการหางานทำหลังสำเร็จ การศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีงานทำก่อน ศึกษา/ระหว่างศึกษา ร้อยละ 89.57 รองลงมา มากกว่า 1 ปี ร้อยละ 4.35 ได้งานทันทีร้อยละ 3.48 ใช้เวลา 1-3 เดือน ร้อยละ 1.73 และ 4-6 เดือน ร้อยละ 0.87

1.10 ลักษณะงานที่ทำตรงกับหลักสูตร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีลักษณะงานที่ทำตรง/ สอดคล้องกับหลักสูตร ร้อยละ 46.96 รองลงมา ได้แก่ ตรงบางส่วน ร้อยละ 46.09 และไม่ตรง ร้อยละ 6.95

1.11 การนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในหน้าที่การงาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 78.17 คือ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในหน้าที่การงาน ระดับมาก ร้อยละ 53.48 รองลงมา ได้แก่ ระดับปานกลาง ร้อยละ 24.78 ระดับมากที่สุด เพียงร้อยละ 20.00 การนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในหน้าที่การงาน ระดับน้อยที่สุด และระดับน้อย มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 0.87

1.12 ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจต่อบัณฑิต ด้านทักษะความสามารถพื้นฐานในการทำงาน ร้อยละ 40.43 รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการร้อยละ 33.92 และด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพร้อยละ 25.65

2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษามหาบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรและวิชาที่เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสม/ สอดคล้องกับตลาดงาน ร้อยละ 51.08 และควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับตลาดงานทุก 5 ปี ร้อยละ 48.92 และควรเพิ่มเติม ดังนี้

2.1.1 หมวดวิชาพื้นฐานทางรัฐศาสตร์ ควรมีการเพิ่มวิชา อาทิ เศรษฐกิจพอเพียงการเมืองท้องถิ่น คุณธรรมจริยธรรม เศรษฐศาสตร์การเมือง การนำเสนองานในวิชารัฐศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ โลกาภิวัตน์กับการเมืองโลก ทฤษฎีการเมืองแนวสตรีนิยม

2.1.2 หมวดวิชาเอก ควรมีการเพิ่มวิชา อาทิ ความสัมพันธ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้/เอเชีย แปซิฟิกภาวะผู้นำ สัมมนาประเด็นปัญหาการเมืองไทย นโยบายการพัฒนาชุมชนเมือง จริยธรรมสำหรับนักการเมือง

2.1.3 หมวดวิชาเลือกกลุ่มการปกครอง ควรมีการเพิ่มวิชา อาทิ การคอร์รัปชั่น สัมมนาเปรียบเทียบปัญหาเศรษฐกิจสังคม ประวัติศาสตร์ทางการเมือง การเมือง การปกครองเปรียบเทียบ สัมมนาชนชั้นนำทางการเมือง การพัฒนาประชาธิปไตย การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ/ การเมืองของไทย การจัดการสวัสดิการและประกันสังคม

ประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมเศรษฐกิจ การเมืองกับ
กฎหมายมหาชน

2.1.4 หมวดวิชาเลือกกลุ่มความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ ควรมีการเพิ่มวิชา อาทิ ประเทศไทย
และเศรษฐกิจการเมืองในระบบโลก ประเทศไทยกับ
ความขัดแย้งของมหาอำนาจ เศรษฐศาสตร์การเมือง
ระหว่างประเทศ การก่อการร้ายข้ามชาติ ความสัมพันธ์
ในกลุ่มประเทศอาเซียน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ในเอเชีย ประเทศไทยและเศรษฐกิจการเมืองในระบบ
โลกประเทศไทยกับการเมืองระหว่างประเทศในกลุ่ม
โลกที่สาม ประเทศมหาอำนาจของโลกกับอิทธิพลที่มี
ต่อประเทศไทย สัมพันธภาพระหว่างประเทศมหาอำนาจ
แนวโน้มการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย
ในอนาคต

2.1.5 หมวดวิชาเลือกกลุ่มบริหารรัฐกิจ
ควรมีการเพิ่มวิชาการน่านวัตกรรมมาพัฒนาบุคคลใน
องค์การ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาและการจัดการ
ทุนมนุษย์ ระบบสารสนเทศด้านทรัพยากรมนุษย์
การบริหารการคลังและงบประมาณ การวางแผนในภาครัฐ
การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในภาครัฐ

2.1.6 กลุ่มวิชาการค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์
ควรมีการเพิ่มวิชาการทำวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิจัยภาค
สนามทางรัฐศาสตร์

2.1.7 การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางวิชาการ
ทางเว็บไซต์ของคณะพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับ
ความพึงพอใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 79.91 โดย
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้ประชาสัมพันธ์
ข่าวสารทางวิชาการทางเว็บไซต์ของคณะระดับมาก ร้อยละ
49.78 รองลงมา ได้แก่ ระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.54 ระดับ
ปานกลาง ร้อยละ 23.38 และระดับน้อย ร้อยละ 1.30

2.1.8 การปรับปรุงหลักสูตรและสาขาวิชาที่
เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจโดยเฉลี่ย
อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 80.17 โดยผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนใหญ่ต้องการให้ปรับปรุงหลักสูตรและสาขาวิชา
ที่เรียน ระดับมาก ร้อยละ 47.19 รองลงมา ได้แก่ ระดับ
มากที่สุด ร้อยละ 29.44 ระดับปานกลาง ร้อยละ 19.04

ระดับน้อย ร้อยละ 3.46 และระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.87

3. เพื่อศึกษาความคาดหวังของคณาจารย์ที่มี
ต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังนี้

3.1 ด้านหลักสูตรและสาขาวิชาที่เรียน

3.1.1 หมวดวิชาพื้นฐานทางรัฐศาสตร์ควร
มีการเพิ่มวิชา อาทิ วิจัยทางรัฐศาสตร์ในสังคมปัจจุบัน
ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์

3.1.2 หมวดวิชาเอก ควรมีการเพิ่มวิชา อาทิ
เช่นนโยบายด้านการต่างประเทศกับการพัฒนาประเทศ
การจัดการนวัตกรรมในสถานการณ์ปัจจุบัน

3.1.3 หมวดวิชาเลือกกลุ่มการปกครอง ควร
มีการเพิ่มวิชา อาทิ คอร์รัปชั่นระดับโลกหรือนานาชาติ
สัมมนารัฐและนโยบายแรงงาน สัมมนาการเมือง
การปกครองไทย

3.1.4 หมวดวิชาเลือกกลุ่มความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ ควรมีการเพิ่มวิชา อาทิ ประเด็นศึกษาใน
เรื่องของอาชญากรรมข้ามชาติ สัมมนาประเทศไทยกับกลุ่ม
ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

3.1.5 หมวดวิชาเลือกกลุ่มบริหารรัฐกิจ ควรมี
การเพิ่มวิชา อาทิ ประเด็นในเรื่องของสหวิทยาการสำหรับ
การพัฒนาประเทศ การนำนโยบายการจัดการนวัตกรรม
ไปปฏิบัติ สัมมนาการพัฒนาและการจัดการทุนมนุษย์
นวัตกรรมการบริหารในภาครัฐ

3.1.6 กลุ่มวิชาการค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์
ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาในประเด็น สิ่งแวดล้อม ผู้พิการ
ผู้สูงอายุ นโยบายรัฐสวัสดิการ

3.2 ด้านการเรียนการสอน

3.2.1 ควรปรับปรุงเอกสารประกอบการ
บรรยาย/ตำราที่มีความทันสมัยและเหตุการณ์ปัจจุบัน
อย่างสม่ำเสมอ

3.2.2 ควรเชิญอาจารย์พิเศษภายนอกที่มี
ความรู้และประสบการณ์มาร่วมสอนด้วย

อภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทั้งสายคณาจารย์ นักศึกษา

มหาวิทยาลัย และผู้บังคับบัญชา มีความคาดหวังให้ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการปรับปรุง หลักสูตรและสาขาวิชาที่เรียนอยู่ในระดับมาก อาจเป็น เพราะสถาบันการศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์/ทุนมนุษย์ให้มีศักยภาพสูง [6] อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกษัตริย์มนตรี [7] ได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับมี ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ซึ่งในการประกัน คุณภาพการศึกษาองค์ประกอบที่ 2 : การเรียนการสอน ในส่วนของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการ พัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนทุกหลักสูตรให้สอดคล้อง กับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีการ ประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารหลักสูตร อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง [8] ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ วรัชยา ศิริวัฒน์, รวิภา ธรรมโชติ และคณะวิจัย เรื่อง การศึกษาคิดตามผลบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง ปีการศึกษา 2555-2556 [9] พบว่าการจัด หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดงานและตรงกับความต้องการของ ผู้เรียนควรปรับปรุงหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี เพื่อให้หลักสูตร มีความทันสมัย นอกจากนี้ความท้าทายของโลกาภิวัตน์ ต่อการอุดมศึกษา ทั้งในประเด็นการบริหารการศึกษา ข้ามพรมแดนและการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบัณฑิต การประกอบอาชีพของบัณฑิตในอนาคต อันเป็นผลจาก การรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นต้องการการประกันคุณภาพการศึกษา [10] ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง จำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลใน การปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตาม เกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี

ความคาดหวังให้คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับ หลักสูตรและสาขาวิชาที่เรียนอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้ (1) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ควรปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย ทุก 5 ปี (2) เพื่อเป็นการประกันคุณภาพ การศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ควรปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเพื่อให้การจัดการศึกษา เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษา (3) เพื่อให้ การจัดการศึกษาของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง สามารถสร้างความสามารถในการแข่งขัน ระดับสากล คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ควรมีการจัดโครงการอภิปรายทางวิชาการในประเด็น สถานการณ์ปัจจุบันทางด้านรัฐศาสตร์ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศและการบริหารรัฐกิจ โครงการอบรม โครงการให้บริการทางวิชาการ และโครงการศึกษา ดูงานหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศให้กับนักศึกษาปริญญาโทเพื่อเพิ่มความรู้ และประสบการณ์นอกชั้นเรียนให้นักศึกษามีโลกทัศน์ กว้างไกลระดับสากล (4) เพื่อให้การจัดการศึกษาของ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงสอดคล้องกับ การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ คณะรัฐศาสตร์ ควรจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนปริญญาโท สำหรับผู้สูงอายุ และ (5) เพื่อให้การจัดการศึกษาของ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความเป็น เอกสิทธิ์ คณะรัฐศาสตร์ควรจัดทำหลักสูตรปริญญาโท ร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์ในรูปแบบโครงการทวิปริญญา โท รัฐศาสตร์-เศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้ง ด้านรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ซึ่งศาสตร์ทั้งสอง มีความจำเป็นต่อการบริหารจัดการในยุคร่วมสมัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ

2. การศึกษาในประเด็นแนวโน้มนักศึกษาศึกษา
การเรียนการสอนคณะรัฐศาสตร์ประเทศไทย
ในทศวรรษหน้า

เอกสารอ้างอิง

- [1] ไพฑูรย์ สินลารัตน์. การจัดการหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2558.
- [2] รวิภา ธรรมโชติ. รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้นำทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยระบบเปิด : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงกรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; 2555.
- [3] สำนักเลขาธิการที่ประชุม ปอ.มท. รายงานการศึกษาเปรียบเทียบกลไกธรรมาภิบาลในอุดมศึกษาไทยและออสเตรเลีย. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง ; 2551.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ ; 2560.
- [5] คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ประวัติคณะรัฐศาสตร์. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; 2551 [เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2561] เข้าถึงได้จาก <http://www.pol.ru.ac.th>
- [6] วรัชยา ศิริวัฒน์. การบริหารร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; 2554.
- [7] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ ; 2548.
- [8] สำนักประกันคุณภาพการศึกษา. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; ม.ป.ป.

- [9] วรัชยา ศิริวัฒน์, รวิภา ธรรมโชติ และคณะ. รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาติดตามผลบัณฑิตคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2555-2556. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ; 2557.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ ; 2561.

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Organizing Activities for the Development of Learners according to the Principles of Good Governance in Basic Education Institutions

อรทัย บุญเที่ยง^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การพัฒนาความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน เลือกโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่องหลักธรรมาภิบาล และแบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาล โดยนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนคณทิพิทยาคม ตำบลเทพนคร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านการได้รับความรู้จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการนำความรู้จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน มีผลสัมฤทธิ์ความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Post-Test) สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Pre-Test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ธรรมาภิบาล สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study learners' developmental activities through the principal of good governance in basic education institutions 2) to develop learners' knowledge of the principles of good governance by learners' developmental activities. The samples were 30 high school students participated the activities at Khontee Pittayakom School. The research tools included the principles of good governance comprehension test and the students satisfaction questionnaire. The findings were as follows : The students were highly satisfied with the knowledge gained from the development activities in the basic education at the high level followed by the knowledge

^{1*} อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

application from the development activities was at the high level. In term of activities organization's the result was at the high level. And the students' knowledge achievement of the principles of good governance posttest from 30 high school students were significantly higher than their pretest average score at 0.05 level.

Keyword : activity for development learner, good governance, basic education institutions

บทนำ

ประเทศไทยมีความตื่นตัวสนใจเรื่องธรรมาภิบาลอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงภายหลังจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 วิฤตเศรษฐกิจมีส่วนทำให้ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นที่ยึดมั่นว่าหากประเทศไทยมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานภาครัฐการเอกชนและประชาชนแล้วจะทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีและเกิดความเป็นธรรมในด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมือง [1] หลักธรรมาภิบาลได้กลายเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมรับว่าเป็นหลักการที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตยและได้มีการเสนอ และกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวาง ตัวอย่างที่เห็นอย่างเป็นรูปธรรมคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติมาตราต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล ถ้าหากมีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดยประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องและระบบบริหารของรัฐ มีความยุติธรรมและเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของบ้านเมืองได้ [2] การแก้ปัญหาประสิทธิผล การปฏิบัติงานและการทุจริตในวงราชการ โดยการประยุกต์ใช้หลักการบริหารธรรมาภิบาลรัฐบาล โดยคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้กำหนดเป็นนโยบายให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติและมีการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นพื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาสังคมทั้งระบบเพื่อให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยยึดถือแนวทางหลัก 6 ประการเป็นสำคัญคือหลักนิติธรรม หลัก

คุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เป็นต้น หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศต่าง ๆ สามารถนำหลักดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางการบริหารและพัฒนาองค์กรและสังคมก้าวไปสู่ความสำเร็จพร้อม ๆ กันอย่างยั่งยืนสืบไป

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 [3] มุ่งเน้นให้ผู้เรียนให้รู้จักตนเอง สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสมความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บทบาทของสถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ที่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความตั้งใจ ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ โดยโรงเรียนเป็นส่วนที่มีความสำคัญยิ่งในการผลักดันที่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักหรือเป็นแกนนำที่สำคัญในการพัฒนาที่จะแก้ไขปัญหาตลอดจนกระตุ้นให้นักเรียนในพื้นที่ได้ตื่นตัว และร่วมกิจกรรมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จแตกต่างกันออกไป โดยยึดหลักธรรมาภิบาล หลักนิติธรรมหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าถ้ามีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านการสอดแทรกหลักธรรมาภิบาล และให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน [4]

จากเหตุผลดังกล่าวเป็นการนำหลักธรรมาภิบาลในด้านต่าง ๆ มาร่วมบูรณาการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อจัดการแก้ไขปัญหา และสร้างความเข้มแข็ง หากผู้เรียนสามารถศึกษาและสังเคราะห์หลักธรรมาภิบาลได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง ก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาสำเร็จ มาประยุกต์เพื่อหาแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืนสืบไป และยังเพื่อสร้างความเข้มแข็งได้ทั้งทางสังคม ทางการเมือง การศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ หากนำผลการศึกษาที่ได้นำไปเผยแพร่ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อสังเคราะห์หลักธรรมาภิบาล จากการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ศึกษาการพัฒนาความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาล

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน โรงเรียนคณทิพิทยาคม ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1084 ตำบลเทพนคร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร รหัสไปรษณีย์ 62000 โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือสำหรับเก็บ

รวบรวมข้อมูลรวมทั้งหมด 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักธรรมาภิบาล

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การอบรมให้ความรู้และสาธิตกิจกรรม มีจำนวน 2 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1.1 มารูจักธรรมาภิบาลกันเถอะ

กิจกรรมอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง หลักธรรมาภิบาล โดยวิทยากร ดร.รัชฎากร วินิจกุลและอาจารย์วาสนา อาจสาภิกรณ์ โปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้ความรู้ด้วยวิธีการแบบบรรยายเนื้อหา จำนวน 2 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 1.2 เด็กไทยหัวใจธรรมาภิบาล

กิจกรรมฝึกปฏิบัติการสกินเสื่อลายหัวใจหลักธรรมาภิบาล โดยวิทยากร คุณณัฐพล อนุรักษวิวัฒนะ ศิลปินอิสระ สาธิตการสกรีนเสื่ออย่างง่ายและให้นักเรียนทดลองฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง จำนวน 3 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 2 การบูรณาการกิจกรรมเกมนันทนาการสนทนาและฐานการเรียนรู้ “ธรรมาภิบาลแสนสนุก” เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีจำนวน 6 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 2.1 ประตุทะเล (หลักนิติธรรม)

นักเรียนทั้งหมดยืนอยู่ด้านใดด้านหนึ่งของตาข่ายเชือก จากนั้นให้นักเรียนทีละคนผ่านมาอีกด้านหนึ่งให้ได้ โดยห้ามไม่ให้ร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งสัมผัสกับเชือก และทำเวลาให้น้อยที่สุด และร่วมกันสรุปกิจกรรมและเชื่อมโยง โดยก่อนกิจกรรมให้ทุกคนให้ตั้งกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน จำนวน 1 ข้อ

กิจกรรมที่ 2.2 ความดี Delivery (หลักคุณธรรม)

นักเรียนช่วยกันคิด “ความดี” หรือ “คุณธรรม

จริยธรรม” เป็นข้อ ๆ แล้วสลับกันเขียน โดยนักเรียน คนที่หนึ่งเขียนก่อน แล้วให้พลัดกันยื่นปากกาให้นักเรียน คนต่อไปเมื่อหมดเวลา จึงนับเพื่อรวมคะแนน แล้วร่วมกัน สรุปลักษณะและเชื่อมโยง

กิจกรรมที่ 2.3 ไหวพริบ (หลักความโปร่งใส)

นักเรียนทดลองล้วงไหทีละคน จากนั้นทายว่า สิ่งของที่อยู่ในไหมีอะไรบ้าง ? และเฉลย โดยการหยิบ ออกมาทีละ 1 ชิ้นแล้วร่วมกันสรุปลักษณะและเชื่อมโยง

กิจกรรมที่ 2.4 อู๊ย !?! เสียวไข่ (หลักความมีส่วนร่วม)

นักเรียนทั้งหมดจับปลายเชือกที่มียางอยู่ตรงกลาง ไขว้ในระดับเอว โดยบังคับขางให้ไปคล้องไขว้และเคลื่อนย้าย ไขว้จากจุด A ไปยังจุด B แล้วร่วมกันสรุปลักษณะและ เชื่อมโยง

กิจกรรมที่ 2.5 หอคอยโดมิโน (หลักความรับผิดชอบ)

นักเรียนเรียงโดมิโนต่อกันทีละตัวโดยกำหนดให้ 1 คนสามารถหยิบได้ 1 ตัวและหากมีโดมิโนล้ม ต้องเริ่ม ใหม่เมื่อเล่นเสร็จแล้ว จึงเก็บโดมิโนใส่กล่องให้เรียบร้อย แล้วร่วมกันสรุปลักษณะและเชื่อมโยง

กิจกรรมที่ 2.6 My Building (หลักความคุ้มค่า)

นักเรียนออกแบบประติมากรรมที่ “สูง สวย และ แข็งแรง” โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ให้ไว้ทั้งหมด พร้อมทั้ง ตั้งชื่อ จากนั้นวัดส่วนสูง และทดสอบความแข็งแรง แล้วร่วมกันสรุปลักษณะและเชื่อมโยง

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการสื่อสารและต่อยอด
หลักสูตรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 2 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 3.1 กิจกรรมรวมพลังจิตอาสา ธรรมาภิบาล

ให้นักเรียนออกแบบกิจกรรมจิตอาสา โดย บูรณาการหลักสูตรมาภิบาล โดยแบ่งนักเรียน ออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ เท่า ๆ กัน และร่วมทำกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียนหรือชุมชน

กิจกรรมที่ 3.2 ธรรมาภิบาล In the Morning

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมฯ นำข้อสรุปในเรื่อง

หลักสูตรมาภิบาลจากกิจกรรมที่ 3.1 จากนั้นให้นักเรียน ออกแบบกิจกรรมเชิงบูรณาการหลักสูตรมาภิบาล แล้วนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินการทำกิจกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรมาภิบาล ในส่วนกิจกรรมขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 3 โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรมาภิบาล ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม และหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 30 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรมาภิบาล ในลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิคเอร์ท (Likert's Scale) 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่ได้มา วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

1.1. ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การอบรมให้ความรู้และสาธิตกิจกรรมคือ กิจกรรมมารู้จักธรรมาภิบาลกันเถอะ และกิจกรรมเด็กไทยหัวใจธรรมมาภิบาล มีนักเรียนร้อยละ 90 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้มีลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงด้วยตนเอง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด แก้ปัญหาและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น ตลอดจนนักเรียนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ โดยการนำหลักสูตรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน เป็นอย่างคิ และการบูรณาการกิจกรรมแก่นันทนาการ สันทนาการ และฐานการเรียนรู้ “ธรรมาภิบาลแสนสนุก” เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนมีความกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น โดยสังเกตจากการออกแบบท่าทางประกอบเพลงนันทนาการ

สันทนาการ ในการบูรณาการกิจกรรมเกมนันทนาการ สันทนาการ และกิจกรรมฐานการเรียนรู้ “ธรรมาภิบาล แสสนสนุก” ทำให้นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มเพิ่มมากขึ้น จากการแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม และเข้าร่วมกิจกรรมฐานเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมมารู้จักธรรมาภิบาล กันเถอะ, กิจกรรมเด็กไทยหัวใจธรรมาภิบาล, กิจกรรมประตู่ทะเล (หลักนิติธรรม), กิจกรรม ความดี Delivery (หลักคุณธรรม), กิจกรรม ไพบริศนา (หลักความโปร่งใส), กิจกรรม อู๊ย!! เสียใจไป (หลักความมีส่วนร่วม), กิจกรรม หอคอยโดมิโน (หลักความรับผิดชอบ) และกิจกรรม My Building (หลักความคุ้มค่า) โดยสังเกตจากพฤติกรรมพร้อมทั้งบันทึกคะแนนโดยเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubrics Scoring พบว่า (ฐานละ 10 คะแนน : คะแนนเต็ม 60 คะแนน) กลุ่มที่ 1 ได้ 40.5 คะแนน, กลุ่มที่ 2 ได้ 42 คะแนน, กลุ่มที่ 3 ได้ 37.5 คะแนน, กลุ่มที่ 4 ได้ 42.5 คะแนน, กลุ่มที่ 5 ได้ 46 คะแนน และกลุ่มที่ 6 ได้ 37.5 คะแนน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลอื่น โดยสังเกตจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างร่วมกิจกรรมฯ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้นผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมฐานเรียนรู้ ทั้ง 6 กิจกรรม และนักเรียนยังสามารถนำความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการออกแบบการสื่อสารและต่อยอดหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกิจกรรมรวมพลังจิตอาสาธรรมาภิบาล และกิจกรรมธรรมาภิบาล In the Morning พบว่า นักเรียนสามารถออกแบบกิจกรรมจิตอาสาโดยบูรณาการหลักธรรมาภิบาล โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน และร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียนหรือชุมชน จำนวน 6 จุดสถานที่สำคัญ และนักเรียนยังสามารถออกแบบกิจกรรมเชิงบูรณาการหลักธรรมาภิบาลแล้วนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การสื่อสารผ่านกิจกรรมหน้าเสาธง ณ โรงเรียนบ้านเทพนคร พบว่านักเรียนมีระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมในระดับดีมาก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และในระดับดี

จำนวน 21 คน คิดเป็น ร้อยละ 70 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 30 คน และนักเรียนทุกคน มีความคิดเห็นที่สามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ได้ และทุกกิจกรรมทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น

1.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมตอนปลาย ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ที่มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นและความพึงพอใจ ของนักเรียนมัธยมตอนปลาย ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผลความพึงพอใจ		
	($\bar{X}$)	ระดับ	(SD.)
ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.30	มาก	0.25
ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.55	มาก	0.05
ด้านปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.40	มาก	0.05
ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.54	มาก	0.07
ด้านการได้รับความรู้จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.58	มาก	0.05
ด้านการนำความรู้จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ประโยชน์	4.57	มาก	0.05

สรุปผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมตอนปลาย ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ที่มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาเป็นรายประเด็นดังต่อไปนี้

1. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หัวข้อกิจกรรมจัดบริการอาหารว่างและอาหารกลางวัน มีระดับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมา คือ หัวข้อการจัด/แจกเอกสาร สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หัวข้อความรู้ความสามารถและวิธีการให้ความรู้ของวิทยากร มีระดับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมา คือ หัวข้อการบริการของเจ้าหน้าที่

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลัก

ธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หัวข้ออาหารว่างและอาหารกลางวัน มีระดับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมา คือ หัวข้อสื่อ/อุปกรณ์

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หัวข้อกิจกรรมสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากกิจกรรมฯ มีระดับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมา คือ หัวข้อกิจกรรมเด็กไทยหัวใจธรรมาภิบาล

5. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หัวข้อกิจกรรมธรรมาภิบาล In the Morning มีระดับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมา คือ หัวข้อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ “ธรรมาภิบาลแสนสนุก” และหัวข้อกิจกรรมรวมพลังจิตอาสาธรรมาภิบาล

6. นักเรียนมีความพึงพอใจการนำความรู้จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลใน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หัวข้อกิจกรรมฐานการเรียนรู้ “ชมรมกีฬาแสนสนุก” มีระดับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมา คือ หัวข้อกิจกรรมรวมพลังจิตอาสาชมรมกีฬา

2. ผลการศึกษาการพัฒนาความรู้ความเข้าใจหลักชมรมกีฬาของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬา พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน มีผลสัมฤทธิ์ความรู้ความเข้าใจหลักชมรมกีฬา หลังการจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Post-Test) สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Pre-Test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ตามรายละเอียดดังตารางที่ปรากฏ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ความเข้าใจหลักชมรมกีฬาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ก่อนและหลัง เข้าร่วมโครงการเด็กไทยหัวใจชมรมกีฬา

จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Pre - Test	4.71	1.01
Post - Test	7.26	1.11

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักชมรมกีฬาเป็นอย่างดี สามารถตอบคำถามและนำเสนอผลงานที่สอดคล้องกับ

หลักชมรมกีฬา รวมทั้งนักเรียนมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้ นักเรียนทั้งหมด 30 คน ยังมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในด้านการได้รับความรู้จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการนำความรู้จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับวลัยวัลล์ มิ่งพูนท [5] ที่กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ โดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมไม่เห็นแก่ตัว มีระเบียบ วินัย มีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน รู้จักการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์

2. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจหลักชมรมกีฬาของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬา นั้นพบว่า มีนักเรียนทั้ง 30 คน มีผลสัมฤทธิ์ความรู้ความเข้าใจหลักชมรมกีฬา หลังการจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Post-Test) สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักชมรมกีฬาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Pre-Test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับทิสนา แคมมณี [6] ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีแต่เพียงการสอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยง ทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์นี้เท่ากับเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน เมื่อนักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง พัฒนาความรู้

ด้วยตนเองจากกิจกรรมที่หลากหลายทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาจากการรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์หรือจากกิจกรรมการสำรวจตรวจสอบ และนักเรียนสามารถทำการวิเคราะห์และสร้างความเข้าใจในประสบการณ์ด้วยตนเองได้

ข้อเสนอแนะ และการนำไปใช้ประโยชน์

1. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะกิจกรรมฐานการเรียนรู้ “ธรรมาภิบาลแสนสนุก” จะได้รับความสนใจ เนื่องจากกระบวนการฐานการเรียนรู้จะช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติและเกิดความสนุกสนาน

2. ควรจะนำหลักบูรณาการมาใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อการสร้างความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ให้แก่นักเรียน หรือเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า ; 2546.
- [2] บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญาชน ; 2542.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ; 2551.
- [4] นุชจรี คาภิกุล. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. จังหวัดเชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ; 2556.

- [5] วลัยวัลลภ พุ่มพื้งพุทธ. การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต [สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ; 2554.
- [6] ทิศนา แวมมณี. รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2550.

การพัฒนาชุดแบบฝึกและประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

Development of Training and Measurement Set of Systems Sufficiency Economy Conscience for Under graduate Student in Phetchaburi Rajabhat University

ภัทริยา สุวรรณบูรณ์^{1*}

Pattariya Suwannaboon^{1*}

เฉลียว บุรีภักดิ์²

Chalio Burlpakdi²

สมนึก ชูปานกลีบ³

Somnauk Choopankleeb³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ เป็นการนำเสนอผลเบื้องต้นของการพัฒนาชุดแบบฝึกและประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งยังไม่เคยมีปรากฏในที่ใดมาก่อน เป็นความคิดหรือมโนทัศน์ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์มโนทัศน์ย่อยสาม ประเด็นคือ “จิตสำนึก” “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “ความเป็นระบบ” โดยมีเจตนาที่จะผลักดันหลักคิดและการประพฤติปฏิบัติเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงให้กว้างขวางและฝังลึกยิ่งขึ้นในสังคมไทย เป็นสมบัติอันล้ำค่าของแผ่นดินไทยสืบไป พร้อมกันนั้นบทความก็ได้นำเสนอแบบประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ เพื่อผู้สนใจจะได้นำไปใช้ได้ด้วย

คำสำคัญ : จิตสำนึก เศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นระบบ

Abstract

This research article is a presentation of the research –based development of Training – and – Measurement Set of Systems Sufficiency Economy Conscience for Undergraduate Student in Phetchaburi Rajabhat University which never anywhere appear earlier. It is the idea which the author synthesizes from three minor concepts : “conscience,” “sufficiency economy,” and “systemness” with an intention to push the principle and action of sufficiency economy towards broader and deeper acceptance in Thai society, so as to be the precious wealth of this land of Thai people. The Article also provides instrumental forms for evaluation and training of systems sufficiency economy conscience for use by interested readers.

Keyword : conscience, sufficiency economy, systemness

^{1,2,3} อาจารย์สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทนำ

เจตนาพื้นฐานของข้อเขียนบทความนี้คือเพื่อนำเสนอประเด็นความคิดใหม่พร้อมด้วยชุดฝึกและชุดประเมินซึ่งยังไม่มีปรากฏในที่ใดมาก่อนเท่าที่ข้าพเจ้าผู้เขียนทราบ นั่นคือประเด็นความคิดที่ข้าพเจ้าเรียกชื่อว่า “จิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ” โดยให้มีชื่อภาษาอังกฤษว่า “Conscience of Systems Sufficiency Economy” ซึ่งเป็นการสังเคราะห์ประเด็นความคิดเก่าที่มีอยู่ก่อนแล้วสามประเด็น คือ จิตสำนึก เศรษฐกิจพอเพียง และความเป็นระบบ แล้วนำมาผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นและปรับปรุง

จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการทางความคิดเชิงวิชาการที่ผ่านมาพบว่า พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในระดับตัวบุคคลก็ดีหรือระดับกลุ่มบุคคลเช่นครอบครัวหรือชุมชน หรือสังคมประเทศก็ดี ล้วนมีลักษณะเป็น “ระบบ” คือประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยๆ ที่มีบทบาทกระทำการร่วมกันอยู่อย่างมีระเบียบแบบแผน โดยมีปัจจัยนำเข้า มีกระบวนการกระทำ และมีผลผลิตจากการกระทำนั้น ตลอดจนนำไปสู่ผลสืบเนื่อง ทำนองเดียวกันปรากฏการณ์ทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นในเอกภพ หรือจักรวาลที่เราอาศัยอยู่ ซึ่งนักวิชาการเรียกชื่อว่า “ความเป็นระบบ” หรือ “ระบบ” [1] ดังเป็นที่ทราบและยอมรับกันโดยทั่วไป แต่ความเข้าใจต่อประเด็นดังกล่าวยังไม่แพร่หลายในวงวิชาการเมืองไทย จึงทำให้ความเข้าใจในธรรมชาติและคุณประโยชน์ของพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงขาดความกระชับชัดเจนเท่าที่ควร แม้จะมีศรัทธาต่อประเด็นความคิดนี้อย่างกว้างขวางแล้วก็ตาม และเมื่อขาดความเข้าใจที่กระชับชัด จึงไม่เกิดจิตสำนึกที่ฝังลึกในความรู้สึกอย่างเพียงพอ ไม่มีกระบวนการในจิตใจที่จะเหนี่ยวนำการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมบางอย่างและไม่กระทำพฤติกรรมบางอย่าง คนไทยจำนวนมากจึงยังคงมีพฤติกรรมเกินพอเพียงทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการใช้เงินเกินฐานะของตน เพราะต้องการมีหน้ามีตาในสังคม และไม่มีวินัยในตนเองทำให้ตกอยู่ในภาวะมีหนี้สินล้นพ้นตัว [2]

ผู้วิจัยปรารถนาที่จะเห็นประเทศไทย และคน

ไทยทุกคนมีคุณลักษณะจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้พยายามคิดสังเคราะห์ขึ้นเป็นประเด็นความคิดใหม่ เรื่องจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ พร้อมทั้งได้คิดออกแบบวิธีฝึก และวิธีประเมินพร้อมกับการตรวจสอบแล้วปรับปรุงไว้ให้ด้วยแม้จะเป็นเพียง “ร่างแรก” โดยหวังว่าท่านผู้อ่านจะได้ช่วยกันพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อนำเสนอประเด็นความคิดใหม่ เรื่อง “จิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ”
2. เพื่อนำเสนอชุดฝึกและชุดประเมินผล “จิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ”

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนจำนวน 6 คน และนักศึกษาจำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกำหนดผู้ให้ข้อมูล ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน

เครื่องมือในการวิจัย

1. เครื่องมือจากเอกสารวิชาการ กรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึก เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและเรื่องเกี่ยวกับระบบ

แผนภาพทางความคิดซึ่งสรุปหลักประพจน์ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย

สามห่วงกับสองเงื่อนไข กล่าวคือ สามห่วงได้แก่ ความพอประมาณ เหตุผลและภูมิคุ้มกัน ส่วนสองเงื่อนไขได้แก่ความรู้และคุณธรรม [6]

หลักทฤษฎีระบบ และกรอบการใช้ในการบรรลุมัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ตามบริบท ของแต่ละกรณีโดยใช้ปัจจัยนำเข้า มีกระบวนการ และมีผลผลิต ตลอดจนผลสืบเนื่อง ให้เป็นไปตามหลักระบบ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดขั้นตอนในการสร้างจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

2. สร้างแบบฝึกและแบบประเมินจิตสำนึก

เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ จำนวน 7 ชุด ดังนี้

1. แบบประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงโดยตนเอง ประกอบด้วยคำถาม 3 ประเด็นหลัก แต่ละประเด็นหลัก มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อ รวม 18 ข้อ

2. แบบประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงโดยบุคคลอื่นประกอบด้วยคำถาม 3 ประเด็นหลักในแต่ละประเด็นหลักมีคำถามย่อย 6 ข้อรวม 18 ข้อ

3. แบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ขั้นทำความเข้าใจความกระจำความคิด) ประกอบด้วยคำถาม 3 ประเด็นหลัก ในแต่ละประเด็นหลัก มีคำถามย่อย 6 ข้อรวม 18 ข้อ

4. แบบฝึก การวางแผนจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ขั้นวางแผนกิจกรรม) ประกอบด้วยคำถาม 3 ประเด็นหลักในแต่ละประเด็นหลัก มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อรวม 18 ข้อ

5. แบบฝึก ดำเนินการตามแผนกิจกรรมจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ขั้นดำเนินการตามแผน) ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ประเด็นหลัก ในแต่ละข้อประเด็นหลัก มีคำถามย่อย 6 ข้อย่อยรวม 18 ข้อ

6. แบบฝึก การประเมินผลการดำเนินการปฏิบัติตามแผนกิจกรรมจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ขั้นประเมินและรายงานผล) ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ประเด็นหลักในแต่ละข้อประเด็นหลัก มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อย่อยรวม 18 ข้อ

7. แบบประเมิน Validity, Comprehensibility และ Applicability ของแบบฝึกและแบบประเมินประกอบด้วยข้อคำถามการประเมิน 3 ประเด็นการประเมิน

1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการทางความคิดเชิงวิชาการเกี่ยวกับจิตสำนึก พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในระดับตัวบุคคล ระดับกลุ่มบุคคลเช่นครอบครัว หรือชุมชน หรือสังคมประเทศ ที่มีลักษณะเป็น “ระบบ” ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๆ ที่มีบทบาทกระทำการร่วมกัน อย่างมีระเบียบแบบแผน คือมีปัจจัยนำเข้า มีกระบวนการกระทำและมีผลผลิตจากการกระทำนั้น ตลอดจนนำไปสู่ผลสืบเนื่อง

จากคำถามที่ว่าจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ คืออะไร

จิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ วลีนี้ประกอบขึ้นจาก 3 คำ คือ

1) จิตสำนึก หมายถึง การคิดจะหนังก่ออยู่ป็นนิจ ในทุกกรณีที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ไม่กระทำไปโดยไม่คิดดังกล่าว กับทั้งตนเองรู้สึกว่าการที่ตนได้ตระหนักคิดเช่นนั้นเป็นการกระทำที่ดีและถูกต้อง แต่ถ้าไม่ได้คิดตระหนักเป็นนิจดังกล่าวเมื่อใดตนจะรู้สึกว่าการที่ตนได้กระทำผิด และสำนึกผิดต้องคิดแก้ไขตนเองต่อไป จิตสำนึกเกี่ยวกับสิ่งใด จะฝังแน่นได้ต้องอาศัยความกระจำในความคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้นและต้องอาศัยการประเมินตนโดยตนเอง และโดยผู้อื่นมาประกอบ

2) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การกระทำเกี่ยวกับสินทรัพย์แบบพอเหมาะพอดี ไม่สูงหรือต่ำเกินระดับที่เหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมรอบด้าน เช่นฐานะทางเศรษฐกิจ การเงินของตนเอง และมูลค่าราคาของสิ่งที่ซื้อหามาบริโภค หรือการลงทุน แผนภาพทางความคิดซึ่งสรุปหลักประพฤติปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นที่ยึดปฏิบัติหลายคือประกอบด้วย

สามห่วงกับสองเงื่อนไข กล่าวคือ สามห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ เหตุผลและภูมิคุ้มกัน ส่วนสองเงื่อนไข ได้แก่ความรู้และคุณธรรม [3]

3) เชิงระบบ หมายถึง การนำเอาหลักทฤษฎีระบบ [4] มาใช้ประกอบในการพิจารณาหรือทำความเข้าใจและปฏิบัติการใด ๆ เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่นพิจารณาว่ากิจกรรมเศรษฐกิจมีความเป็นระบบ กล่าวคือเป็นการกระทำการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางอย่างตามบริบทของกรณีนั้น ๆ โดยใช้ปัจจัยนำเข้า มีกระบวนการและมีผลผลิต ตลอดจนผลสืบเนื่อง ดังนั้น ถ้าจะจำกัดกิจกรรมเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับพอเพียง ก็ต้องคิดจำกัดวัตถุประสงค์ให้อยู่ในระดับพอเพียงเป็นเบื้องต้น ส่วนระดับใดที่เป็นความพอเพียงก็ต้องพิจารณาตามหลักระบบคือโดยเทียบกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมสำหรับแต่ละกรณี เช่น การใช้จ่ายในการบริโภคไม่ควรเกินระดับรายได้ และการลงทุนไม่ควรมีความเสี่ยงสูง เป็นต้น อันที่จริงตัวแบบเศรษฐกิจพอเพียง ที่ทุกคนรู้จักดีในชื่อ “สามห่วง-สองเงื่อนไข” นั่นก็เป็นตัวแบบเชิงระบบอยู่

แล้ว เพียงแต่ยังไม่มีการนำมาวิเคราะห์อย่างชัดเจนใน
รายละเอียดเท่านั้นเอง

2. ออกแบบชุดฝึกและออกแบบชุดประเมินผล
“จิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ”

องค์ประกอบของจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง
เชิงระบบพิจารณาตามองค์ประกอบหลักของเศรษฐกิจ
พอเพียงที่เรียกว่า “สามห่วง-สองเงื่อนไข [5]

สรุปได้ว่าผู้มีจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ
จะต้องมีจิตสำนึกใน 6 ประเด็นดังกล่าวและจะต้องเพิ่มอีก
หนึ่งประเด็นเป็น 6 ประเด็น คือ

1. จิตสำนึกในการกำหนดระดับความพอประมาณ
(หรือความพอดี)
2. จิตสำนึกในการใช้เหตุผล (หรือความสมเหตุ
สมผล)
3. จิตสำนึกในการสร้างภูมิคุ้มกัน (หรือการสงวน
ไว้ซึ่งภูมิคุ้มกัน)
4. จิตสำนึกในการใช้ความรู้ (หรือการแสวงหา
และใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อ 1, 2, 3 ข้างต้น)
5. จิตสำนึกในการใช้คุณธรรม (หรือการดำรงไว้
และประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อ
1, 2, 3 ข้างต้น)
6. จิตสำนึกในการทำให้ใจให้พอใจต่อความสุข
ความมั่นคง แบบพอเพียง ที่ตนเองและสังคมจะได้รับ
จากการทำกิจกรรมเศรษฐกิจครั้งนั้น

ขั้นตอนในการสร้างจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง
เชิงระบบ

จากข้อพิจารณาเกี่ยวกับหลักคิดต่าง ๆ ว่าด้วย
จิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงตามที่กล่าวมาข้างต้นสามารถ
สรุปได้ว่า การจะสร้างจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงต้อง
ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง
ในหลักวิชาของจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง เชิงระบบ
ตามที่กล่าว โดยย่อในข้อ 3 ข้างต้น

ขั้นที่ 2 การเลือกกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันหนึ่ง
แล้วลงมือคิดวางแผนกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ
โดยนำเอาองค์ประกอบจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

อย่างครบถ้วนทุกประเด็น ทั้ง 6 ประเด็นในข้อ 3

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติตามแผนซึ่งวางไว้ในขั้นที่ 2
นั้น จนครบทุกประเด็น

ขั้นที่ 4 ประเมินผลปฏิบัติตามแผนในขั้นที่ 3 นั้น
จนครบทุกประเด็น

3. นำแบบฝึกและชุดประเมินผล “จิตสำนึก
เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ” ที่ออกแบบไปจัดทำชุด
เอกสารและดำเนินการตรวจสอบโดยอาจารย์จำนวน 6
คนและนักศึกษา จำนวน 10 คน

ผลการวิจัย

ผลการสังเคราะห์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และ
บูรณาการข้อมูล และออกแบบมาเป็นแบบประเมินและ
แบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ ในการวิจัย
ครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบประเมินจำนวน 7 ชุดใน 6 ชุด
แรก มีข้อคำถาม 3 ประเด็นหลัก ในแต่ละข้อประเด็นหลัก
มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อย่อย และในแบบประเมินชุดที่ 7 ซึ่ง
เป็นการประเมินมีข้อคำถามการประเมินใน 3 คุณลักษณะ
รวม 3 ข้อ ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง
โดยตนเอง โปรดตอบคำถามต่อไปนี้ว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่”
ตามที่เป็นจริงสำหรับตัวท่านเองสำหรับแต่ละหัวข้อ ดังนี้

1. กรณีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อการ
บริโภคในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนด
ระดับความพอประมาณมิให้ใช้จ่ายเกินความพอดี 2) ต้อง
มีเหตุผลสมควรที่จะใช้จ่ายซื้อหาสิ่งนั้น 3) ต้องประหยัด
เงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับ
อนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจใช้
จ่ายมิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรม มิให้เป็น
ที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม และ 6) ต้องทำให้พอใจ
ต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำ
ตามนั้น

2. กรณีใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อการบริจาค
ช่วยเหลือผู้ อื่น หรือ เพื่อการกุศลมีรายละเอียดดังนี้ 1)
ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้บริจาคมกเกิน
พอดี 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะบริจาคในครั้งนั้น 3)

ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ บริจาคมิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรม มิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม และ 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

1. กรณีใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อการลงทุนโดยหวังเพิ่มพูนทรัพย์มีรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ลงทุนมากเกินไป 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะใช้จ่ายลงทุนครั้งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ลงทุน มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรม มิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

คำตอบประกอบด้วยคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ในความเป็นจริงของตนเอง มี 4 คำตอบ คือ 1) ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าว่าควรปฏิบัติ 2) ข้าพเจ้าตั้งใจจะปฏิบัติเป็นนิจ 3) ข้าพเจ้าจะรู้สึกผิดถ้าไม่ปฏิบัติ 4) ข้าพเจ้าไม่ทราบหรือไม่ประสงค์จะตอบ

ชุดที่ 2 แบบประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง โดยบุคคลอื่นโปรดตอบคำถามต่อไปนี้ว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ตามที่เป็นจริงสำหรับตัวท่านเองสำหรับแต่ละหัวข้อ ดังนี้

1. กรณีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อการบริโภคในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ใช้จ่ายมากเกินไป 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะใช้จ่ายหาลังนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ใช้จ่าย มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

2. กรณีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อบริจาคช่วยเหลือผู้อื่น หรือเพื่อการกุศลมีรายละเอียดดังนี้ 1)

ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้บริจาคมากเกินไป 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะบริจาคในครั้งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ บริจาค มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรม มิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

3. กรณีการใช้จ่ายเงินหรือบริจาคทรัพย์สินเพื่อการลงทุนโดยหวังเพิ่มพูนทรัพย์มีรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ใช้จ่ายลงทุนมากเกินไป 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะใช้จ่ายลงทุนนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ใช้จ่ายลงทุน มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรม มิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่น หรือแก่สังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

คำตอบประกอบด้วยคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ในความเป็นจริงของตนเอง มี 4 คำตอบ คือ 1) ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าว่าควรปฏิบัติ 2) ข้าพเจ้าตั้งใจจะปฏิบัติเป็นนิจ 3) ข้าพเจ้าจะรู้สึกผิดถ้าไม่ปฏิบัติ 4) ข้าพเจ้าไม่ทราบหรือไม่ประสงค์จะตอบ

ชุดที่ 3 แบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ขั้นทำความเข้าใจกระแงความคิด) กรณีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อการบริโภค การบริจาค และการลงทุนโปรดตอบคำถามต่อไปนี้ว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ตามที่เป็นจริงสำหรับตัวท่านเองสำหรับแต่ละหัวข้อ ดังนี้

1. กรณีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อการบริโภคในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ใช้จ่ายมากเกินไป 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะใช้จ่ายหาลังนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ใช้จ่าย มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจ

ต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

2. กรณีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินเพื่อบริจาคช่วยเหลือผู้อื่น หรือเพื่อการกุศลมีรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้บริจาคมามากเกินพอดี 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะบริจาคในครั้งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจบริจาค มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรม มิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

3. กรณีการใช้จ่ายเงินหรือบริจาคทรัพย์สินเพื่อการลงทุนโดยหวังเพิ่มพูนทรัพย์ มีรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ใช้จ่ายลงทุนมากเกินพอดี 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะใช้จ่ายลงทุนนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจใช้จ่ายลงทุน มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรม มิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่น หรือแก่สังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

คำตอบประกอบด้วยคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ในความเป็นจริงของตนเอง มี 4 คำตอบ คือ 1) ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าว่าควรปฏิบัติ 2) ข้าพเจ้าตั้งใจจะปฏิบัติเป็นนิจ 3) ข้าพเจ้าจะรู้สึกผิดถ้าไม่ปฏิบัติ 4) ข้าพเจ้าไม่ทราบหรือไม่ประสงค์จะตอบ

ชุดที่ 4 แบบฝึก การวางแผนจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ชั้นวางแผนกิจกรรม) ประกอบด้วย

1. กรณีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินสิ่งของหรือกิจกรรมที่จะซื้อหาหรือใช้จ่าย ในสิ่งใด สิ่งหนึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ใช้จ่ายเกินความพอดี 2) ต้องมีเหตุผลสมควรพอจะใช้จ่ายซื้อหาสิ่งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจใช้จ่าย มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้

หลักคุณธรรม มิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

2. กรณีใช้เงิน สิ่งของหรือกิจกรรมเพื่อการบริจาคช่วยเหลือผู้อื่น หรือเพื่อการกุศลรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้บริจาคมามากเกินพอดี 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะบริจาคในครั้งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจบริจาค มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

3. กรณีใช้จ่ายเงิน สิ่งของหรือทรัพย์สินเพื่อการลงทุนโดยหวังเพิ่มพูนทรัพย์รายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ลงทุนมากเกินพอดี 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะใช้จ่ายลงทุนครั้งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุน มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

ในช่องตารางคำตอบให้ผู้ได้รับการฝึกเขียนแบบฝึกการวางแผนจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ชั้นวางแผนกิจกรรม) ในแต่ละข้อตามความเป็นจริงของตนเอง คือ

1. ชื่อสิ่งของหรือกิจกรรมที่จะซื้อหาหรือใช้จ่ายคืออะไรรายละเอียดดังนี้ 1) ระดับค่าใช้จ่ายที่กำหนดซึ่งมีความพอประมาณคืออะไร 2) เหตุผลที่ใช้ในการกำหนดระดับค่าใช้จ่ายดังกล่าวคืออะไร 3) จำนวนเงินที่จะประหยัดไว้ได้จากการจ่ายครั้งนี้ คืออะไร 4) ต้องใช้ความรู้เรื่องใดบ้าง และไม่ควรใช้อารมณ์ ประการใดบ้าง 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมอะไรบ้าง 6) ต้องทำใจให้พอใจอย่างไรบ้าง

2. ชื่อสิ่งของหรือกิจกรรมที่จะบริจาคคืออะไรรายละเอียดดังนี้ 1) ระดับการบริจาคที่กำหนดซึ่งมีความ

พอประมาณคืออะไร 2) เหตุผลที่ใช้ในการกำหนดระดับการบริจาคดังกล่าวคืออะไร 3) จำนวนเงินที่จะประหยัดไว้ได้จากการบริจาคครั้งนี้ คืออะไร 4) ต้องใช้ความรู้เรื่องใดบ้าง และไม่ควรใช้อารมณ์ประการใดบ้าง 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมอะไรบ้าง 6) ต้องทำใจให้พอใจอย่างไรบ้าง

3. **ซื้อสิ่งของหรือกิจกรรมที่จะลงทุนคืออะไร** รายละเอียดดังนี้ 1) ระดับการลงทุนที่กำหนดซึ่งมีความพอประมาณคืออะไร 2) เหตุผลที่ใช้ในการกำหนดระดับการใช้จ่ายลงทุนดังกล่าวคืออะไร 3) จำนวนเงินที่ประหยัดไว้ได้จากการใช้จ่ายลงทุนในครั้งนี้คืออะไร 4) ต้องใช้ความรู้เรื่องใดบ้าง และไม่ควรใช้อารมณ์ประการใดบ้าง 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมอะไรบ้าง 6) ต้องทำใจให้พอใจอย่างไรบ้าง

ชุดที่ 5 แบบฝึก ดำเนินการตามแผนกิจกรรม
จิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ขั้นดำเนินการตามแผน)

1. **กรณีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินซื้อสิ่งของหรือกิจกรรมที่จะซื้อหาหรือใช้จ่าย** ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งซื้อสิ่งของหรือกิจกรรมคืออะไรรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ใช้จ่ายเกินความพอดี 2) ต้องมีเหตุผลสมควรพอจะใช้จ่ายซื้อหาสิ่งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ใช้จ่าย มิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

2. **กรณีใช้เงิน สิ่งของหรือกิจกรรมเพื่อการบริจาคช่วยเหลือผู้อื่น หรือเพื่อการกุศลซื้อสิ่งของหรือกิจกรรม** คืออะไรรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้บริจาคมามากเกินพอดี 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะบริจาคในครั้งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจบริจาคมิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

3. **กรณีใช้จ่ายเงิน สิ่งของหรือทรัพย์สินเพื่อ** การลงทุนโดยหวังเพิ่มพูนทรัพย์ซื้อสิ่งของหรือกิจกรรมคืออะไรรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ลงทุนมากเกินไป 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะใช้จ่ายลงทุนครั้งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ลงทุนมิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

ในช่องตารางคำตอบให้ผู้รับการฝึกเขียนข้อความเพื่ออธิบายว่าคนได้ปฏิบัติหรือได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้หรือไม่เพียงใดหรือกระทำอะไรบ้าง ตามแผนงานที่วางไว้ในแต่ละข้อ

ชุดที่ 6 แบบฝึกการประเมินผลการดำเนินการ
ปฏิบัติตามแผนกิจกรรมจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง
(ขั้นประเมินและรายงานผล)

1. **กรณีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินซื้อสิ่งของหรือกิจกรรมที่จะซื้อหาหรือใช้จ่าย** ในสิ่งใด สิ่งหนึ่งซื้อสิ่งของหรือกิจกรรมคืออะไรรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ใช้จ่ายเกินความพอดี 2) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ใช้จ่ายเกินความพอดี 3) ต้องมีเหตุผลสมควรพอจะใช้จ่ายซื้อหาสิ่งนั้น 4) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 5) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ใช้จ่าย มิใช่ใช้อารมณ์ 6) ต้องใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 7) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

2. **กรณีใช้เงิน สิ่งของหรือกิจกรรมเพื่อการบริจาค**ช่วยเหลือผู้อื่น หรือเพื่อการกุศลซื้อสิ่งของหรือกิจกรรมคืออะไรรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้บริจาคมามากเกินพอดี 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะบริจาคในครั้งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ บริจาคมิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้อง

ใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม
6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

2. กรณีใช้จ่ายเงิน สิ่งของหรือทรัพย์สินเพื่อการลงทุน โดยหวังเพิ่มพูนทรัพย์สินซื้อสิ่งของหรือกิจกรรมคือรายละเอียดดังนี้ 1) ต้องกำหนดระดับความพอประมาณมิให้ลงทุนมากเกินไป 2) ต้องมีเหตุผลสมควรจึงจะใช้จ่ายลงทุนครั้งนั้น 3) ต้องประหยัดเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งไว้เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคต 4) ต้องใช้ความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ลงทุนมิใช่ใช้อารมณ์ 5) ต้องใช้หลักคุณธรรมมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม 6) ต้องทำใจให้พอใจต่อระดับความพอประมาณที่ได้กำหนดไว้และได้กระทำตามนั้น

ในช่องตารางคำตอบให้ผู้รับการฝึกเขียนข้อความเพื่ออธิบายว่าตนได้ประเมินอย่างไร และผลการประเมินเป็นอย่างไรเทียบกับแผนที่ได้วางไว้ในแต่ละข้อ

ชุดที่ 7 แบบประเมิน Validity, Comprehensibility และ Applicability ของแบบฝึกและแบบประเมิน ความหมายของประเด็นเกณฑ์การประเมิน และวิธีการประเมิน

1. Validity (ความตรงตามความเป็นจริง) คือเนื้อหาของเอกสารสามารถแสดงหรือสะท้อนถึงสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่เอกสารกล่าวถึงได้มากน้อยเพียงใด

2. Comprehensibility (ความเป็นที่เข้าใจได้โดยผู้อ่าน) คือเนื้อหาของเอกสารเมื่อนำไปให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีอ่าน จะสามารถเข้าใจได้มากน้อยเพียงใด

3. Applicability (ความเป็นที่ประยุกต์ใช้ได้โดยผู้อ่าน) คือเนื้อหาของเอกสารนี้ผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์มากน้อยเพียงใด

ข้อสอบถามมีจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงโดยตนเอง 2) แบบประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงโดยบุคคลอื่น 3) แบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นกระจำความคิด 4) แบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นวางแผนกิจกรรม 5) แบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงขั้นประเมินผลและรายงานและดำเนินการตามแผน

1. แบบประเมิน Validity, Comprehensibility และ Applicability ของแบบฝึกและแบบประเมิน

ในคำตอบ มีแบบการประเมิน 3 ประเด็นเกณฑ์การประเมิน คือ 1) Validity (ความตรงตามความเป็นจริง) 2) Comprehensibility (ความเป็นที่เข้าใจได้โดยผู้อ่าน) 3) Applicability (ความเป็นที่ประยุกต์ใช้ได้โดยผู้อ่าน)

ในแต่ละแบบการประเมิน มีระดับการประเมิน 4 ระดับ คือ น้อยมาก น้อย มาก และมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

แบบประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ ที่ได้สร้างขึ้นในโครงการวิจัยนี้ สอดคล้องกับตัวชี้วัด ตามแผนภาพทางความคิดซึ่งสรุปหลักประพจน์ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วยสามห่วงกับสองเงื่อนไข ซึ่ง สามห่วงได้แก่ความพอประมาณ เหตุผลและภูมิคุ้มกัน ส่วนสองเงื่อนไขได้แก่ความรู้และคุณธรรม [3] และมีการประเมินตามหลักการประเมินตามแบบสากล ที่สามารถนำไปใช้ได้ ดังนี้

1. สามารถนำไปใช้ในการประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบได้และสามารถนำไปใช้ได้ทั้งตัวบุคคล และกลุ่มบุคคล ซึ่งแบบประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือต่อยอดความคิด และพัฒนารูปแบบตามที่ต้องการได้ในแต่ละประเด็นข้อมูล ทั้งนี้ แบบประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบที่ได้ออกแบบในครั้งแรกนี้จะประกอบด้วยแบบประเมินจำนวน 7 ชุด คือ 1) แบบประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงโดยตนเอง 2) แบบประเมินจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงโดยบุคคลอื่น 3) แบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ขั้นทำความเข้าใจกระจำความคิด) 4) แบบฝึกการวางแผนจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง(ขั้นวางแผนกิจกรรม) 5) แบบฝึก ดำเนินการตามแผนกิจกรรมจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียง (ขั้นดำเนินการตามแผน) 6) แบบฝึกการประเมินผลการดำเนินการปฏิบัติตามแผนกิจกรรมจิตเศรษฐกิจพอเพียง (ขั้นประเมินผลและรายงานผล) 7) แบบประเมิน Validity, แบบประเมิน Comprehensibility และ

แบบประเมิน Applicability

โดยแบบประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ ใน 6 ชุดแรก มีข้อคำถามชุดละ 18 ข้อ รวมจำนวน 108 ข้อเป็นการฝึกและประเมินตัวบุคคลในแบบประเมินชุดที่ 7 เป็นการประเมินแบบฝึกและแบบประเมินการฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีข้อคำถาม 7 ข้อ รวมข้อคำถามในแบบประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบทั้งสิ้น 115 ข้อคำถาม

2. แบบประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นโดยบุคลากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประกอบด้วยอาจารย์จำนวน 6 คนและนักศึกษาจำนวน 10 คนแล้ว

การประเมินและฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบนี้สามารถนำไปทดสอบใช้กับกลุ่มเป้าหมายทั้งใช้กับตนเอง กับรายบุคคลและใช้กับรายกลุ่มได้

ข้อเสนอแนะและข้อสังเกต

ในขั้นนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญแก่การใช้ความคิดเชิงตรรกะในการสร้างและตรวจสอบแนวคิดและชุดฝึกดังกล่าว โดย

1. ผู้สนใจแบบประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบที่ได้สร้างขึ้นมานี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มตามที่เห็นสมควรได้

2. ส่วนที่จะต้องดำเนินการต่อไปของการวิจัยคือคือการนำเสนอ แบบประเมินและแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้นให้ได้รับรู้และมีการนำไปทดลองใช้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. ในส่วนของการทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่และการใช้สูตรสถิติต่าง ๆ ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณการวิจัยและ

4. ผู้วิจัยหวังว่าผู้สนใจและมีข้อมูลหรือความคิดที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะได้ช่วยกันพัฒนาให้ แบบประเมิน

และแบบฝึกจิตสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้นนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] เฉลียว บุรีภักดิ์. ตัวแบบทางความคิดเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนา. หลักสูตรคุณวุฒิบัณฑิต ยุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ; 2553.
- [2] สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ความเห็นและข้อเสนอแนะ “ยุทธศาสตร์ประเทศไทยใน 2 ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2575) ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ; 2556.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เศรษฐกิจพอเพียง คือ อะไร. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ; 2542.
- [4] เฉลียว บุรีภักดิ์. แนวความคิดเชิงระบบ (Systems Concepts) และการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking). หลักสูตรคุณวุฒิบัณฑิต ยุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ; 2550.
- [5] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.). เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ. : ม.ป.พ. ; 2547.
- [6] สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ; 2546.

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจประกันภัยสินค้าการขนส่งสินค้า ทางบก : กรณีศึกษาสมาคมการค้าโลจิสติกส์ไทยแห่งอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

The Impact Factor to Insurance Business of Commodity land transportation : Case Study The Thai logistics for Great Mekong sub region Trade Association

เชาว์ ชูรักษ์^{1*}

Chaow Churuk^{1*}

วิศรุต กระบวนสืบ²

Vissarout Krabaunsob²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคลต่อการซื้อประกันภัยสินค้าการขนส่งทางบกผ่านตัวแทนประกันภัยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความพึงพอใจในการซื้อประกันภัยสินค้าทางบก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความพึงพอใจกับการซื้อประกันภัยทางบก กับความภักดีต่อตราสินค้าผ่านตัวแทนประกันภัย กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกสมาคมโลจิสติกส์ไทยแห่งอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง จำนวน 82 คน ใช้วิธีของ krejcie and morgan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ใช้สถิติ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการซื้อประกันภัยสินค้า การขนส่งทางบกโดยตัวแทนประกันภัยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หมวดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความพึงพอใจ รองลงมาคือ หลักการประกันภัย ความภักดี การตลาดทางตรง ทักษะคดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตราสินค้า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลต่อความพึงพอใจในการซื้อประกันภัยสินค้าทางบก พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ รายได้ การศึกษา มีผลต่อความพึงพอใจในการซื้อประกันภัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สำหรับความสัมพันธ์ในการพึงพอใจโดยรวมความภักดีตราสินค้า พบว่าความพึงพอใจมีผลต่อความภักดีต่อตราสินค้าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : โลจิสติกส์ การประกันภัย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study personal factors affecting purchase decision of inland logistics insurance via insurance agency regarding demography 2) to study factors affecting the relationship between person factors and buyers satisfaction of inland logistics insurance 3) to study the relationship between satisfaction and the

^{1*} นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยทองสุข ถนนบรมราชชนนี ใกล้ต่างระดับพุทธมณฑลสาย 2 แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170

² อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยทองสุข ถนนบรมราชชนนี ใกล้ต่างระดับพุทธมณฑลสาย 2 แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170

purchasing decision of inland logistics inland via insurance agency. The research sample of this study was identified by kejcic and morgan method. As the result, the sample include 84 member of Thai logistics for Greater Mekong sub region Trade Association (THAI : GMS). Data Analysis method include percentage, mean and standard deviation, t-test and one anova.

The results revealed that personal factors were highly affecting the purchase decision of inland logistics insurance via insurance agency, including satisfaction of buyers, principle, loyalty, direct marketing and attitude. However, the trademark was less importance. Regarding to the relationship of person factors and buyer satisfactory of inland logistics insurance,. The study found that gender income and education were highly affecting buyers' satisfaction of inland logistics insurance at 0.05 lever of significant. Moreover buyer satisfaction was highly affecting trademark loyalty at 0.05 level of significant.

Keywords : Logistics, Insurance

บทนำ

สมัยโบราณเส้นทางการขนส่งสินค้าที่สำคัญของมนุษย์ คือ การขนส่งสินค้าทางน้ำการเดินทางสัญจรไปมาระหว่างเมืองเพื่อนำสินค้าไปขายต้องอาศัยการลำเลียงสินค้าผ่านทางน้ำทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำหรือทะเลและเป็นที่ทราบคืออยู่แล้วว่าการเดินทางย่อมมีอุปสรรคนานับประการ เช่น การเกิดภัยพิบัติจากธรรมชาติ และจากน้ำมือมนุษย์สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาให้กับเจ้าของเรือและเจ้าของสินค้า การประกันภัยทางทะเลจึงเกิดขึ้น

ในปัจจุบันภัยที่เกิดขึ้นทั้งจากภัยอันตรายและความเสียหายต่อสินค้าที่ทำการขนส่งนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นบางครั้งเราไม่อาจทราบถึงภัยที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าได้เช่นภัยจากธรรมชาติ ภัยจากเครื่องบินตก ภัยจากการเดินเรือ ภัยจากการขนถ่ายสินค้า ภัยจากเพลิงไหม้ ภัยจากการปนเปื้อนรั่วไหลของบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ดังนั้น การทำประกันภัยการขนส่ง จึงเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่เจ้าของสินค้าว่า หากทรัพย์สิน หรือสินค้า ที่นำมาทำประกันภัยไว้ได้รับความเสียหาย ก็จะได้รับชดเชย ผู้เอาประกันก็สามารถนำเงินที่ได้จากบริษัทประกันภัยไปสร้าง, ซื้อ, หรือจัดหาทรัพย์สินใหม่ ทำให้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ในการวิจัยถึงกลยุทธ์การส่งเสริมการประกันภัยสินค้าการขนส่ง

สินค้าทางบก : กรณีศึกษาสมาคมการค้าโลจิสติกส์ไทยแห่งอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเพื่อทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อซื้อและความต้องการของผู้ประกอบการขนส่งทางบกในชื่อกรมธรรม์ประกันภัยสินค้าและเป็นแนวทางในการดำเนินงานของตัวแทนหรือบริษัทประกันภัยในการดำเนินงาน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการขนส่งทางบกสมาคมการค้าโลจิสติกส์ไทยแห่งอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และสามารถหาแนวทางในการเพิ่มจำนวนของการซื้อประกันภัยสินค้าสำหรับการขนส่งทางบกให้เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อซื้อประกันภัยสินค้าในการขนส่งทางบก โดยตัวแทนจำแนกตามลักษณะด้านประชากรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อตำแหน่งผลิตภัณฑ์กับความพึงพอใจ โดยรวมต่อการซื้อประกันภัยสินค้าทางบก
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจโดยรวมต่อการซื้อประกันภัยสินค้าการขนส่งทางบกกับความภักดีต่อตราสินค้าในชื่อประกันภัยผ่านตัวแทนประกันภัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การประกอบธุรกิจประกันภัยสินค้าทางบก โดยศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกสมาคมการค้า โลจิสติกส์แห่ง อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตามแนวทางของ Krejcie & Morgan ได้กำหนดค่าประมาณสัดส่วนของประชากรในระดับความ เชื่อมั่นที่ 95% เป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากร ที่มีขนาดเล็กตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป จึงได้ค่าประชากรที่ 70 ราย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่แบบสอบถาม ที่เป็นแบบปลายปิด และได้นำเครื่องมือไปปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา หาค่าความ เทียงตรงเชิงเนื้อหาแบบสอบถามได้ระดับความเชื่อมั่น ที่ 0.67 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ตลอดจนหาค่าความเชื่อมั่น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา ค่ารวมเท่ากับ 0.85 จึงได้นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่ม ตัวอย่างต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความ สมบูรณ์ของแบบสอบถาม ตรวจสอบรหัสแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ในการวิเคราะห์ เป็นค่าร้อยละ และสำหรับระดับความคิด เห็นวิเคราะห์ข้อคำถามมาตราส่วนค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ของค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1986) ที่มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด จนถึงระดับน้อยที่สุด (ค่าคะแนน เฉลี่ย ระหว่าง 5.00-1.00) โดยใช้สถิติในการวิจัยเป็นสถิติ เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าร้อยละ ค่าสหสัมพันธ์ (ค่า r) โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ตั้งแต่ ระดับสูงมากจนถึงระดับต่ำมาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ใช้ แบบ สอบถาม (Questionnaire) ทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิดที่มีแบบมา จากงานวิจัยเรื่องทัศนคติและความพึงพอใจ โดยรวม ต่อการซื้อกรมธรรม์ผ่านทางทะเลมาเกิดดั่งกับบมจ.

ไทยพาณิชย์วินยอร์คไลฟ์ประกันชีวิตของผู้เอาประกันภัย ในเขตกรุงเทพมหานคร มาประยุกต์และเป็นบรรทัดฐาน การสร้างแบบสอบถามของงานวิจัยนี้ จากนั้นนำมา ปรึกษาและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกได้เป็นส่วน ดังนี้

แบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การประกอบธุรกิจประกันภัยสินค้าการขนส่งทางบก : กรณีศึกษาสมาคมการค้า โลจิสติกส์ไทยแห่งอนุภูมิภาค แม่น้ำโขง แบ่งเป็น 8 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการประกันภัย ตอนที่ 3 ปัจจัยด้าน โลจิสติกส์และการขนส่งสินค้า ตอนที่ 4 ปัจจัยด้าน ประชากรศาสตร์ ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ ความพึงพอใจ ความภักดี ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับ กลยุทธ์ ตอนที่ 7 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพ ตอนที่ 8 ปัจจัย ด้านประสิทธิผล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ เกี่ยวกับการประกันภัย การขนส่ง ประชากรศาสตร์ ทัศนคติความพึงพอใจความภักดีตำแหน่งสินค้าตราสินค้า การตลาดทางตรงกลยุทธ์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนำข้อมูลที่ได้ จากการศึกษามาประมวล กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา สร้างเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามตามขอบข่ายและเนื้อหาวิชาที่กำหนด โดยครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบข่ายงานวิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไข แล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ได้ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพิพิจ จากผู้ทรงคุณวุฒินำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) แล้วคัดเลือกแบบสอบถาม ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับหรือมากกว่า

0.5 ขึ้นไป นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับ ผู้ประกอบการขนส่งทั่วไปจำนวน 30 ราย นำแบบสอบถาม ที่ผ่านวิเคราะห์ข้อมูล นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability analysis) โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัต (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ค่ารวมเท่ากับ 0.85 ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยนำข้อมูล ไปวิเคราะห์ ประมวลผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ของข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์สถิติด้วยค่า Correlation, t-test, F- test One-way ANOVA เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ กับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การประกอบธุรกิจ ประกันภัยสินค้าการขนส่งทางบก : กรณีศึกษาสมาคมการค้าโลจิสติกส์ไทยแห่ง อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 82 คน ส่วนมากเป็นเพศชายจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 82.92 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 17.07 ตามลำดับอายุ ส่วนมากมีอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา มีอายุ 36-45 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 28.04 อายุ 26-50 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 24.39 ระดับการศึกษา ส่วนมากมีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 60.97 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 31.70 และอันดับสุดท้ายมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนมากมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่

30,001-50,000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 60.97 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,000-30,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.36

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การประกอบการธุรกิจประกันภัยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 (มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าอันดับแรกด้าน ความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ 4.19 (มีความคิดเห็นในระดับมาก) รองลงมา คือ ด้านหลักการประกันภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 (มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก) และลำดับสุดท้ายคืออายุ เพศ ลักษณะครอบครัวรายได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 (มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงผลสรุปความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ส่งผลต่อการประกอบการ
ประกอบการธุรกิจประกันภัยสินค้าทางบก

(n = 82)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการประกอบการธุรกิจประกันภัย	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับที่
1. หลักการประกันภัย	4.08	0.58	มาก	2
2. โลจิสติกส์	3.78	0.70	มาก	7
3. อายุ เพศ ลักษณะครอบครัว การศึกษาและรายได้	3.45	0.73	ปานกลาง	8
4. ทักษะคน	4.00	0.57	มาก	5
5. ความพึงพอใจ	4.19	0.56	มาก	1
6. ความภักดี	4.00	0.72	มาก	3
7. ตราสินค้า	3.91	0.69	มาก	6
8. ตลาดทางตรง	4.00	0.70	มาก	4
รวม	3.42	0.65	มาก	

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ส่งผลต่อการ
ประกอบการประกอบการธุรกิจประกันภัยสินค้าทางบก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการประกอบการธุรกิจประกันภัย	r	Sig.(2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
1. หลักการประกันภัย	0.50	0.00*	ปานกลาง
2. โลจิสติกส์	0.43	0.00*	ต่ำ
3. อายุ เพศ ลักษณะครอบครัว การศึกษาและรายได้	0.40	0.00*	ต่ำ
4. ทักษะคน	0.54	0.00*	ปานกลาง
5. ความพึงพอใจ	0.54	0.00*	ปานกลาง
6. ความภักดี	0.66	0.00*	ปานกลาง
7. ตราสินค้า	0.62	0.00*	ปานกลาง
8. ตลาดทางตรง	0.60	0.00*	ปานกลาง
รวม	4.29	0.00*	ปานกลาง

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประกอบธุรกิจประกันภัยสินค้าทางบก

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-values
ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประกอบธุรกิจประกันภัยสินค้าทางบก รวม	ระหว่างกลุ่ม	3.42	4	.86	3.82	.05
	ภายในกลุ่ม	88.13	394	.22		
	รวม	91.55	398			
	ระหว่างกลุ่ม	3.42	4	.86	3.82	.05
ภายในกลุ่ม	88.13	394	.22			
	รวม	91.55	398			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการประกอบธุรกิจประกันภัยสินค้าการขนส่งสินค้าทางบก : กรณีศึกษาสมาคมการค้าโลจิสติกส์ไทยแห่งอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการประกอบธุรกิจประกันภัยสินค้าการขนส่งทางบก : กรณีศึกษาสมาคมการค้าโลจิสติกส์ไทยแห่งอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการประกอบธุรกิจประกันภัยสินค้าการขนส่งทางบก : กรณีศึกษาสมาคมการค้าโลจิสติกส์ไทยแห่งอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สามารถแยกพิจารณาเป็นรายข้อได้ ดังนี้

1. หลักการประกันภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านการประกันภัยเป็นการบริหารความเสี่ยงที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคล 3 ฝ่าย ผู้รับประกันภัยปฏิเสธการรับประกันภัยได้ การขายประกันภัยเป็นการคุ้มครองตัวแทนประกันภัยเป็นคนของบริษัทประกันภัย นายหน้าประกันภัย คือตัวแทนของฝ่ายผู้ซื้อประกันภัย การประกันภัยทางบก

เป็นการประกันภัยรถยนต์กับสินค้า การประกันภัยมี 2 แบบ ได้แก่ แบบเสี่ยงภัยทุกชนิดและแบบระบุภัย สอดคล้องกับสมาคมประกันวินาศภัย [1]

2. โลจิสติกส์และการขนส่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในด้าน Cross Docking เป็นการขนส่งแบบถ่ายขนถ่าย การขนส่ง Milk Run เป็นการรวบรวมสินค้าวัตถุดิบจากผู้ขายหลายรายแล้วทยอยส่ง การขนส่งช่วยให้การผลิตและประชาชนไปมาหาสู่กันได้ โลจิสติกส์เกี่ยวข้องกับอัตราประโยชน์ สอดคล้องกับ คำนายอภิปรัชญากุล [2]

3. ทักษะคน โดยภาพรวมอยู่ในระดับรอง การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการเป็นผลมาจากความเชื่อ ทักษะคนเป็นการประเมินความพึงพอใจกับไม่พึงพอใจ นักการตลาดควรเปลี่ยนแปลงทัศนคติลูกค้า สอดคล้องกับ Klotler

4. ความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับงบประมาณ การได้รับข่าวสาร และการยุติปัญหาหรือการขัดแย้งภายในหน่วยงาน สอดคล้องกับ Hill & Alexander 2000) Person (2001) [3]

5. ความภักดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับรอง การซื้อสินค้าหรือการบริการซ้ำ คุณค่าของลูกค้าคือคุณค่าการได้เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ Schiffman & Kanuk

(2007) [4]

6. ตราสินค้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นการรักษาความปลอดภัย ระเบียบ กฎ การให้บริการความสะดวกรวดเร็วขององค์กร สอดคล้องกับ คำนาย อภิปรัชญากุล [1]

7. ตลาดทางตรง โดยภาพรวมอยู่ในระดับรอง ตลาดทางตรงมีมุมมอง 3 ด้าน คุณภาพ ค่านิยมและรูปแบบธุรกิจ ตลาดทางตรงเข้าถึงลูกค้าที่คัดสรรได้ และส่งเสริมสินค้าและตอบสนองได้ทันที สอดคล้องกับ ธีระพันธ์ โล่ทองคำ [5]

เอกสารอ้างอิง

- [1] สมาคมประกันวินาศภัย [ออนไลน์] (2559, 12 ธันวาคม) ประวัติการประกันวินาศภัย เข้าถึงได้จาก <https://www.tgia.org/>.
- [2] คำนาย อภิปรัชญากุล. การประกันภัยการขนส่ง. กรุงเทพฯ : โฟกัสมีเดีย แอนด์ พับลิชชิง ; 2557.
- [3] บริษัท เอนริชคอนซัลแตนท์ [ออนไลน์] (2559, 30 ธันวาคม) หลักการประกันภัย เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/enrichconsulting/>.
- [4] เซ็พท์เทอร์, เคมอน เพราะ "ลोजิสติกส์" เป็นมากกว่า "การขนส่ง" ศิลปแห่งการจัดการ โฆ อุปทาน กรุงเทพฯ : อี.ไอ.สแควร์ พับลิชชิง ; 2549.
- [5] วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. คุณภาพในงานบริการ กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ; 2539.

การใช้แอปพลิเคชัน PhotoMath ในระบบปฏิบัติการ Android สำหรับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Using Android's PhotoMath Application for skills of learners in the 21st century

สุบิน ยมบ้านกาย^{1*}
Subin Yombankuay^{1*}

บทคัดย่อ

แอปพลิเคชัน เป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระบบหรือผลิตภัณฑ์ ซึ่งเรียกกันว่า Application Program หรือ โปรแกรมประยุกต์บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชัน PhotoMath ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งพัฒนาโดย Damir Sabol ผู้ก่อตั้งบริษัท MicroBlink โดย PhotoMath เป็นโปรแกรมประยุกต์ที่มีความสามารถในการแก้สมการเชิงเส้น สมการกำลังสอง การแยกตัวประกอบ ฟังก์ชันตรีโกณมิติ การหาอนุพันธ์และปริพันธ์ของฟังก์ชันพีชคณิต รวมทั้งคณิตศาสตร์ในศาสตร์อื่น โดยการใช้สมาร์ตโฟนในการสแกนปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ต้องการ แอปพลิเคชันนี้จะแสดงคำตอบที่ต้องการทันที นอกจากนี้ โปรแกรมประยุกต์นี้ยังแสดงวิธีหาคำตอบอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 3) ผู้สอนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์ และในตอนท้ายของบทความยังได้อภิปรายถึงข้อดีและข้อจำกัดของโปรแกรมประยุกต์ PhotoMath

คำสำคัญ : แอปพลิเคชัน PhotoMath ระบบปฏิบัติการ Android ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Abstract

The application is used for system or product information technology. It's known as Application Program or Application. This article is about Using the PhotoMath application to solve Math problems, developed by Damir Sabol, founder of MicroBlink, PhotoMath is an application capable of solving linear equations. Quadratic Factorization Trigonometric Functions Derivation and Integration of Algebraic Functions, including Mathematics in other Sciences through a smartphone to scan the desired Math problem. This application will show you the answers you need immediately in a sequential way. This is useful teaching for skills Of learners in the 21st century and is correspondent with the National Education Act BE 2542, which discusses the importance of information technology in three areas : 1) the development of learning quality ; 2) the use of information technology by the learners, and

^{1*} อาจารย์ (สาขาคณิตศาสตร์) อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จ.นครปฐม

3) the use of information technology in teaching by computer system. At the end of the article also discusses the advantages and limitations of the PhotoMath application.

Keywords : PhotoMath Application Android The skills of 21st century learners

บทนำ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ในโลกของการศึกษายุคปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการจัดการศึกษา และยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กล่าวไว้ในหมวด 9 เทคโนโลยีการศึกษา มาตรา 63-69 ซึ่งกล่าวถึงการจัดสรรคลื่นความถี่และการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการศึกษาการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับผู้เรียนการส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การระดมทุนและจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการพัฒนาและการใช้รวมทั้งการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา [1] ซึ่งจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาต้องปรับตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 บุคลากรทางการศึกษาที่ประกอบด้วย ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าในทุก ๆ ด้านเพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการเรียนรู้เทคโนโลยีรูปแบบหนึ่งซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ได้แก่แอปพลิเคชัน ซึ่งเรียกกันว่า Application Program หรือ โปรแกรมประยุกต์ ซึ่งโปรแกรมประยุกต์เป็นโปรแกรมที่ได้รับการออกแบบให้ทำงานด้วยหน้าที่ที่เจาะจงโดยตรงสำหรับผู้ใช้ออปพลิเคชันเป็นหนึ่งในประเภทของ Software โดยรูปแบบการใช้งานของแอปพลิเคชัน ใช้เพื่อช่วยการทำงาน

ของผู้ใช้ (User) โดยจะต้องมีส่วนติดต่อกับผู้ใช้ (User Interface หรือ UI) เราสามารถแบ่งแอปพลิเคชันออกเป็นประเภทย่อย ๆ ตามสภาพแวดล้อมการทำงาน ได้แก่ 1) Desktop Application ที่ทำงานบนเครื่อง Desktop Computer เช่น PC หรือ Mac 2) Mobile Application ที่ทำงานบน Mobile Device เช่น โทรศัพท์มือถือและ 3) Web Application ที่ทำงานบน Web เช่น Gmail นอกจากนี้นี้อาจยังมีคำที่เกี่ยวข้องกับแอปพลิเคชัน ที่ประกอบด้วย 1) iPhone Application ซึ่งทำงานอยู่บน iPhone OS 2) Facebook Application ซึ่งทำงานอยู่บน Facebook Platform และ 3) Google App Engine เป็นระบบ Cloud ของ Google เพื่อรัน Web Application [2] สำหรับสมาร์ตโฟนที่ประกอบด้วย Application Program ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการได้ ซึ่ง PhotoMath เป็นโปรแกรมประยุกต์ประเภทหนึ่งที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ได้แก่ การแก้สมการ การบวก การลบ การคูณ การหาร การหาคะแนน การยกกำลัง การหาค่าสัมบูรณ์ การแก้สมการเชิงเส้น การแก้สมการกำลังสอง การหาอนุพันธ์และปริพันธ์ของฟังก์ชันพีชคณิต [3]

ในบทความนี้จะนำเสนอการใช้โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath ในการคำนวณทางคณิตศาสตร์ โดยการใช้สมาร์ตโฟนสแกนปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ต้องการและจะแสดงคำตอบได้ทันที นอกจากนี้ในโปรแกรมประยุกต์นี้ยังมีวิธีแสดงการคิดหาคำตอบที่เป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งจะประโยชน์สำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ และสำหรับผู้เรียนในการช่วยฝึกทักษะของการคิดคำตอบ ซึ่งโปรแกรมประยุกต์นี้สามารถใช้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ตามที่ผู้ใช้ต้องการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีคือ การเรียนรู้ 3R x 7C ที่ประกอบด้วย [4]

- 3R คือ Reading (อ่านออก) (W) Riting (เขียนได้) และ (A) Rithematics (คิดเลขเป็น)

- 7C ได้แก่

1. Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)

2. Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)

3. Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)

4. Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)

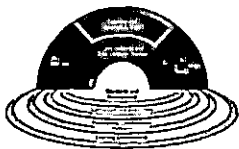
5. Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)

6. Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)

7. Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

3Rs X 7Cs = 21st C Learning

- Critical thinking
- Creativity and Innovation
- Collaboration, teamwork, and leadership
- Cross-cultural understanding
- Communications, information, and media literacy
- Computing and ICT literacy
- Career and learning self-reliance

ภาพที่ 1 ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

(<https://www.google.co.th/ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21>)

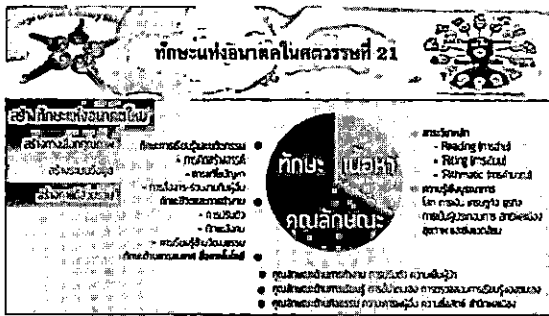
นอกจากนี้จะพบว่า [5] เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทักษะสาระวิชาที่มีความสำคัญ

แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของผู้เรียน โดยผู้สอนช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับในศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดคล้องทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ

2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องจากในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี

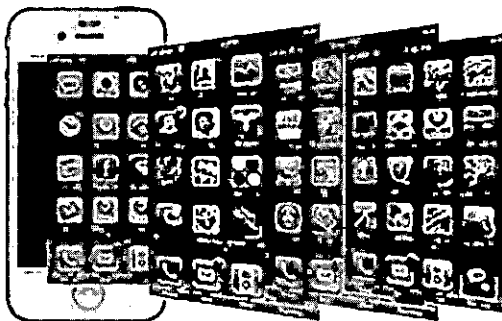
3. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

ภาพที่ 2 ทักษะแห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21
(<https://www.google.co.th/ทักษะแห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21>)

Mobile Application

Mobile Application [6] เป็นการพัฒนาโปรแกรมที่ใช้บนโทรศัพท์มือถือและแท็บเล็ตจะช่วยตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ยังสนับสนุนให้ผู้ใช้โทรศัพท์ได้ใช้งานยิ่งขึ้นซึ่งในปัจจุบันโทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ตโฟนก็มีหลายระบบปฏิบัติการที่พัฒนาออกมาให้ผู้บริโภคใช้ส่วนที่มกนใช้และเป็นที่ยอมรับมากก็คือ iOS และ Android จึงทำให้เกิดการเขียนหรือพัฒนา Application ลงบนสมาร์ตโฟนเป็นอย่างมากอย่างเช่น แอปที่เกมโปรแกรมคุยต่าง ๆ และหลายธุรกิจก็เข้าไปเน้นในการพัฒนา Mobile Application เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับลูกค้ามากขึ้น

ภาพที่ 3 แอปพลิเคชันในสมาร์ตโฟน
(<https://www.google.co.th/แอปพลิเคชันในสมาร์ตโฟน>)

ระบบปฏิบัติการ Android

ระบบปฏิบัติการ Android [7] เป็นชื่อเรียกชุดซอฟต์แวร์หรือแพลตฟอร์ม (Platform) สำหรับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีหน่วยประมวลผลเป็นส่วนประกอบ อาทิคอมพิวเตอร์โทรศัพท์ (Telephone) โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Cell phone) และอุปกรณ์เล่นอินเทอร์เน็ตขนาดพกพา (MID) เป็นต้น Android ถือกำเนิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2550 โดยบริษัทกูเกิลจุดประสงค์ของ Android นั้นมีจุดเริ่มต้นมาจากบริษัท Android Inc. ที่ได้นำเอาระบบปฏิบัติการลินุกซ์ (Linux) ซึ่งนิยมนำไปใช้งานกับเครื่องแม่ข่าย (Server) เป็นหลักนำมาลดทอนขนาดตัว (แต่ไม่ลดทอนความสามารถ) เพื่อให้เหมาะสมแก่การนำไปติดตั้งบนอุปกรณ์พกพาที่มีขนาดพื้นที่จัดเก็บข้อมูลที่จำกัด โดยหวังว่า Android นั้นจะเป็นหุ่นยนต์ตัวน้อย ๆ ที่คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่พักพามันไปในทุกที่ทุกเวลา ระบบปฏิบัติการ Android เริ่มต้นพัฒนาโดยบริษัท Android Inc. และต่อมาได้ขายลิขสิทธิ์ Android ให้กับ Google ซึ่งในขณะนั้นถูกเข้าใจว่าเป็นเพียงระบบปฏิบัติการบนอุปกรณ์เคลื่อนที่เท่านั้นต่อมาในปี ค.ศ. 2007 ก็เกิดปรากฏการณ์ของ Android ขึ้นอีกครั้งซึ่งในครั้งนี้ได้มีการเปิดเผยถึงระบบปฏิบัติการบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ในลักษณะ Open Platform ที่ผู้ใช้งานสามารถพัฒนาซอฟต์แวร์ขึ้นมาใช้งานเองได้จากกลุ่มบริษัทพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุปกรณ์เคลื่อนที่ 34 บริษัทที่เรียกว่า Open Handset Alliance ซึ่งทำให้ทั่วโลกจับตามองการเคลื่อนไหวของ Android มากขึ้น

Android เป็นระบบปฏิบัติการสำหรับอุปกรณ์เคลื่อนที่ซึ่งประกอบไปด้วยระบบปฏิบัติการ (Operating System) มิดเดิลแวร์ (Middleware) และโปรแกรมประยุกต์หลัก (Key Application) โดย Android มีพื้นฐานอยู่บนระบบปฏิบัติการลินุกซ์ (Linux) ที่ได้รับความนิยมทั่วโลกในฐานะ Open Source ที่ถูกนำมาจำหน่ายหรือแจกฟรีในลักษณะเป็นแพ็คเกจโดยผู้จัดทำซอฟต์แวร์จะรวมซอฟต์แวร์สำหรับใช้งานในด้านอื่น ๆ เป็นชุดเข้าด้วยกันส่วนในการพัฒนาซอฟต์แวร์บน Android นั้นจะใช้ภาษาจาวา (JAVA) ในการพัฒนาระบบงานต่าง ๆ

โดยภาษา JAVA เป็นภาษาโปรแกรมเชิงวัตถุ (Object Oriented Programming Language หรือ OOP) ซึ่งข้อดีของภาษา JAVA คือการไม่ขึ้นกับแพลตฟอร์มใด ๆ ทำให้ภาษา JAVA มีอิสระในการใช้งานสูง นอกจากนี้ลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น Android ยังมีลักษณะเป็นซอฟต์แวร์ Open Source เหมือนกับ Linux ซึ่งเป็นผลดีที่ทำให้ Android ได้รับความนิยมอย่างสูงและยังมีการรวมตัวกันของกลุ่มบริษัทพัฒนาอุปกรณ์เคลื่อนที่เพื่อสนับสนุน Android อีกด้วยทำให้ Android หรือ Google Android เป็นระบบปฏิบัติการที่ได้รับการตอบรับสูงและมีการพัฒนา Smartphone และ Tablet ออกมารองรับเป็นจำนวนมากเช่น HTC, LG, Motorola, Samsung และ Sony Ericsson เป็นต้นและเนื่องจาก Android เป็น Open Source ทำให้มีการพัฒนาและสร้าง Android ในฉบับของตนเองขึ้นซึ่งสามารถแบ่ง Android ออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. Android Open Source Project (AOSP) เป็น Android ประเภทแรกที่ Google เปิดให้บริการเรียกว่า “ต้นฉบับแบบเปิด” สามารถติดตั้งใช้งานในอุปกรณ์ต่างๆ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

2. Open Handset Mobile (OHM) เป็น Android ที่ได้รับการพัฒนาร่วมกับกลุ่มบริษัทผู้ผลิตอุปกรณ์ที่ร่วมกับ Google ในนาม Open Handset Alliances (OHA) ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะพัฒนา Android ในแบบฉบับของตนเองออกมาพร้อมได้รับสิทธิในการมีบริการเสริมต่าง ๆ จาก Google ที่เรียกว่า Google Mobile Service (GMS) ซึ่งเป็นบริการเสริมที่ทำให้ Android มีประสิทธิภาพแต่การจะได้มาซึ่ง GMS นั้นผู้ผลิตอุปกรณ์จะต้องทำการทดสอบระบบและขออนุญาตทาง Google ก่อน

3. Cooking หรือ Customize เป็น Android ที่นักพัฒนานำเอารหัสต้นฉบับจากแหล่งต่างๆ มาปรับแต่งในฉบับของตนเองโดยจะทำการปลด Lock สิทธิการใช้งานอุปกรณ์หรือ Unlock เครื่องก่อนจึงจะสามารถติดตั้งได้โดย Android ประเภทนี้มีความสามารถมากที่สุดเท่าที่อุปกรณ์เครื่องนั้น ๆ จะรองรับได้เนื่องจากได้รับการปรับแต่งให้เข้ากับอุปกรณ์นั้นจากผู้ใช้งาน

นอกจากเป็นซอฟต์แวร์ระบบเปิดแล้ว Android

ยังมีลูกเล่นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสั่งจากเสียง (Voice Control) การจัดการอัลบั้มรูปภาพในลักษณะเลื่อนซอ การเข้าถึงบัญชีรายชื่อโทรศัพท์อย่างรวดเร็วและหลายรูปแบบการติดต่อผ่านทางโทรศัพท์รองรับระบบการติดต่อสื่อสารแบบ SMS, E-mail, Facebook, Google Maps, Google Search Engine, GPS และยังมีแอปพลิเคชันใหม่ ๆ ที่มีผู้คนทั่วโลกพร้อมกันคิดค้นอีกจำนวนมากซึ่งผู้ใช้งานสามารถดาวน์โหลด Android Market แล้วกดลงไปที่สมาร์ทโฟนได้ทันที

ภาพที่ 4 ระบบปฏิบัติการ Android

(<https://www.google.co.th/ระบบปฏิบัติการAndroid>)

แอปพลิเคชัน PhotoMath คืออะไร

โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath คือ โปรแกรมสำหรับการคำนวณทางคณิตศาสตร์ โดยการใช้กล้องจากสมาร์ทโฟนสแกนไปยังปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ต้องการและระบบจะแสดงคำตอบและวิธีคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งพัฒนาโดยนักเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ชาวโครเอเชีย Damir Sabol ผู้ก่อตั้งบริษัท MicroBlink [8] โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath สามารถดาวน์โหลดมาใช้งานได้ทั้งระบบปฏิบัติการ IOS, Windows และ Android

วิธีใช้โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath

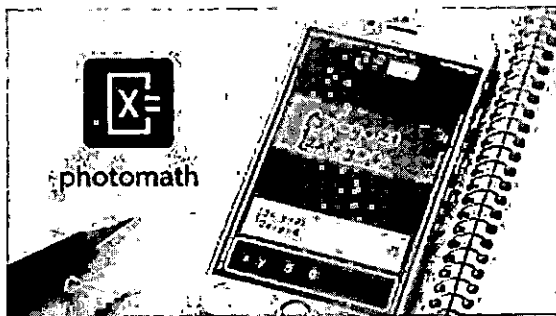
การใช้งานโปรแกรมประยุกต์ PhotoMath ทำได้โดยขั้นตอนต่อไปนี้

1. เปิดสมาร์ทโฟนแล้วไปที่โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath

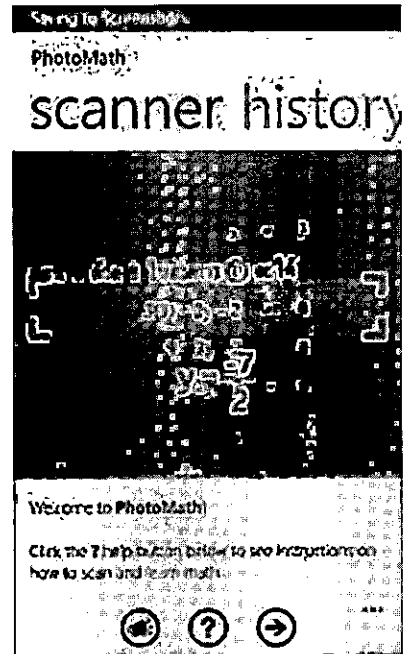
รูปที่ 5 โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath
(<https://www.google.co.th/> โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath)

2. สแกนโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในหนังสือแบบเรียนหรือสมุดการบ้าน

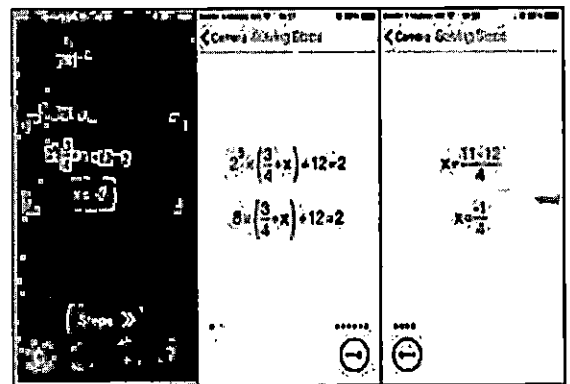

ภาพที่ 6 โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์
(<https://www.google.co.th/> โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์)

3. โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath จะคำนวณ และแสดงคำตอบออกมาอย่างรวดเร็วและถูกต้องตามขั้นตอน (Step by Step)

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
(<https://www.google.co.th/> ขั้นตอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์)

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
(<https://www.google.co.th/> ขั้นตอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์)

ข้อดี (Advantage) และข้อจำกัด (Limitations) ของการใช้โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath

ข้อดี

1. สามารถใช้แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เพียงแค่สแกนไปยังปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ต้องการหาคำตอบ

2. แสดงวิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบบเป็นระบบขั้นตอน

3. โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath รองรับการเขียนปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยลายมือ

ข้อจำกัด

1. ไม่สามารถใช้แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ขั้นสูงได้ และมีขอบเขตการใช้งานค่อนข้างจำกัด

2. บางโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ คำอธิบายในขั้นตอนวิธีการคิด มีความซับซ้อนเกินไป อธิบายไม่เข้าใจ

3. โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath ยังไม่สนับสนุนการวาดกราฟ

4. ผู้ใช้โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath ควรฝึกการคำนวณด้วยตนเองก่อนที่จะใช้โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath เพื่อตรวจสอบคำตอบ

บทสรุป

การใช้โปรแกรมประยุกต์ PhotoMath เป็นความท้าทายในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี คือ การเรียนรู้ 3R x 7C ผู้สอนจำเป็นจะต้องเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน แต่ก็พึงระวังข้อจำกัดของโปรแกรมประยุกต์ PhotoMath ซึ่งการนำไปใช้ในการเรียนการสอนนั้นต้องชี้แจงจุดประสงค์หรือข้อกำหนดที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้อย่างถูกวิธีและเกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้ และจะทำให้ประสบความสำเร็จทั้งผู้เรียนและผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.); 2546.
- [2] สุชาติ พลาชัยภิมย์ศิลป์. แนวโน้มการใช้โมบายแอปพลิเคชัน. วารสารนักบริหาร 2554. 31 ; 4 ; 110-115.
- [3] PhotoMath [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 19 มีนาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.microblink.photomath&hl=th>.
- [4] ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้: แนวคิด แนวทาง แนวปฏิบัติ และ ข้อเสนอแนะ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2559 ; 6 ; 1 : 4-11.
- [5] วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์ ; 2555.
- [6] Mobile Application. [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 9 มีนาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/a/bumail.net/mobileapplication/hmay-khxng-mobile-application>.
- [7] Androind. [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 12 มีนาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก : <https://beerkung.wordpress.com/>.
- [8] แอปพลิเคชัน PhotoMath. [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก : <https://software.thaiware.com/4365-PhotoMath-App.html>.

แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การคิดเชิงระบบกับความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Instructional Approach Using Systematic Thinking and Mathematics Problem Solving Ability

กฤษฎา วรพิน^{1*}
Krissada Worapin^{1*}
ยุพิน ยืนยง²
Yupin Yuenyong²

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การคิดเชิงระบบ (Systemic Thinking) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดแบบองค์รวม ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อพิจารณาข้อมูลภาพรวมและสังเคราะห์ข้อมูล ทั้งระบบ โดยคำนึงถึงข้อมูลย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยการพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งหมดต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขของสถานการณ์และบริบทของสถานการณ์ เนื่องจากข้อมูลทุกส่วนต่างมีความสัมพันธ์กันและเชื่อมโยงกันเป็นกระบวนการไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นในการพิจารณาควรมีการย้อนกลับถึงผลลัพธ์ของการพิจารณาอยู่สม่ำเสมอ จากการศึกษาพบว่า การคิดเชิงระบบมีหลักการที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) เป็นการคิดเชิงเครือข่าย 2) ระบบต่าง ๆ จะซ้อนทับกัน 3) การคิดสัมพันธ์กับบริบท 4) การเชื่อมความสัมพันธ์ย้อนกลับ และ 5) การคิดอย่างเป็นกระบวนการ ในแต่ละหลักการของการคิดเชิงระบบ จากหลักการที่สำคัญของแนวคิดการคิดเชิงระบบสามารถนำมาวิเคราะห์เป็นหลักการของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดเชิงระบบแล้วนำมาพิจารณาถึงแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอนคือ 1) กำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตจริง 2) ศึกษาข้อมูลของสถานการณ์หรือปัญหาที่กำหนดให้ 3) ลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม 4) อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) หาข้อสรุปทั่วไปที่เป็นแบบแผน และ 6) ประยุกต์และขยายองค์ความรู้ เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนของแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดเชิงระบบพบว่าสามารถส่งเสริมความสามารถย่อย ๆ ที่สำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้

คำสำคัญ : การคิดเชิงระบบ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

Instructional setting using the systematic thinking is the pedagogical approach that promotes holistic thinking process. It aims at the data integration in order to consider overview of the data and synthesize the overall data by examining the related minor details. When investigating the relationship of all details, the condition and context

^{1*} อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

of the situation are necessary because all parts of the data are interconnected and related into inseparable process. Therefore the frequent feedback of the consideration result is required. According to the study, there are 5 principles of systematic thinking which are ; 1) It is a network based thinking. 2) The systems will be overlapping. 3) Thinking relates to context. 4) The feedback relation and 5) the process based thinking in each principle of systematic thinking. From the main principles of systematic thinking, it can be analyzed into instructional setting based on systematic thinking, and then it can be considered into approach for classroom instructional setting which consists of 6 steps : 1) identify problem or real life situation ; 2) study the situation or given problem ; 3) execute and solve problem by using group process ; 4) discuss and exchange the knowledge ; 5) find the conventional conclusion ; 6) apply and extend the knowledge. When considering each step of classroom instructional approach based on systematic thinking, it can promote the important minor capability to solve mathematics problem.

Keywords : systematic thinking, mathematics problem solving ability

บทนำ

จากประเด็นของปัญหาที่เกิดขึ้นกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยการทดสอบของการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O-NET) และการประเมินผลของนักเรียนในระดับนานาชาติ หรือ PISA พบว่านักเรียนไทยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ทั้งคู่ ซึ่งสาเหตุของการเกิดปัญหานี้มาจากสาเหตุที่หลากหลาย แต่สาเหตุหนึ่งที่สำคัญเป็นเพราะนักเรียนขาดทักษะและความสามารถที่สำคัญในการเรียนคณิตศาสตร์และการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เช่น การแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Movshovitz-Hadar [1] และอัมพร ม้าคนอง [2] ที่ได้กล่าวถึงปัญหาที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเนื่องมาจาก นักเรียนขาดทักษะที่สำคัญในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการแก้ปัญหา ขาดทักษะการคำนวณ ขาดทักษะการให้เหตุผล ซึ่งข้อผิดพลาดของนักเรียนที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการตีความจากโจทย์ 2) ด้านการใช้ทฤษฎีบท สูตร กฎ นิยามและสมบัติ 3) ด้านการคิดคำนวณ นอกจากนี้ Mayer [3] ได้ระบุถึงทักษะที่เป็นความสามารถพื้นฐานของการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์มีด้วยกัน 4 ทักษะที่สำคัญ คือ 1) ทักษะการแปลความ

โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 2) ทักษะการบูรณาการข้อมูลจากโจทย์ปัญหาโดยใช้ความรู้คณิตศาสตร์ 3) ทักษะการวางแผนการแก้ปัญหา และ 4) ทักษะการดำเนินการตามแผน ดังนั้นความสามารถในการแก้ปัญหา (Problem solving) จึงถือเป็นสิ่งที่ต้องเร่งพัฒนา และให้ความสำคัญ เพราะในชีวิตประจำวัน สิ่ง que ทุกคนต้องเผชิญคือปัญหา ซึ่งปัญหามีตั้งแต่ปัญหาที่ง่ายต่อการแก้ไขจนกระทั่งถึงปัญหาที่ยากซับซ้อน ต้องอาศัยความคิดรวบยอด ความรู้ ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาและเทคนิควิธีหลากหลาย เพื่อที่จะแก้ปัญหาได้ ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ คือ ความสามารถของนักเรียนในการใช้ความรู้ ความชำนาญ ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ และทำความเข้าใจ โจทย์ปัญหา การวางแผนการแก้ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหา การตรวจสอบคำตอบ

จากความสำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ครูควรตระหนักและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนไทยในปัจจุบัน การแก้ปัญหาจึงเป็นทั้งจุดหมายปลายทางและกระบวนการเรียนรู้ที่ครูจะต้องส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนไทยในปัจจุบัน โดยที่ครูจะต้องกระตุ้นการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยเน้นยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา ออกแบบ

ปัญหาที่ท้าทายความสามารถให้เด็กคิด สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมการสะท้อนความคิดในการแก้ปัญหา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระบบการคิดที่มีประสิทธิภาพในการพิจารณาเชื่อมโยงข้อมูลที่มีการกำหนดให้ การคิดเชิงระบบ (Systemic Thinking) จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีการคิดอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งการคิดเชิงระบบเริ่มแรกค้นพบในปี 1965 โดย Jay Forrester ที่ตระหนักถึงความจำเป็นของวิธีการที่ดีในการทดสอบแนวความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับระบบสังคม ต่อมามีการพัฒนาแนวคิดเชิงระบบจากนักการศึกษาหลายท่าน ก็ได้ นำทฤษฎีการคิดเชิงระบบมาใช้ในทางกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ Senge [4] ก็ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเชิงระบบ ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การจัดการองค์กรและองค์ความรู้ โดยมีการนำเสนอวงจรป้อนกลับ (Feedback Loop) เพิ่มเติม และถูกนำไปพัฒนาต่อในการแก้ปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตจริง

การคิดเชิงระบบ

การคิดเชิงระบบมีรากฐานอยู่ในด้านพลวัตระบบค้นพบในปี 1965 โดย Jay Forrester ศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัย MIT ศาสตราจารย์ Forrester ตระหนักถึงความจำเป็นของวิธีการที่ดีขึ้นในการทดสอบแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับระบบสังคม ในทิศทางเดียวกันกับที่เราสามารถทดสอบแนวคิดในวิศวกรรมศาสตร์ ต่อมาก็มีการพัฒนาแนวคิดเชิงระบบจากนักการศึกษาหลายท่าน ได้นำทฤษฎีการคิดเชิงระบบมาใช้ในทางกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นอกจากนั้น Senge [4] ก็ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเชิงระบบ ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การจัดการองค์กร มีการนำเสนอวงจรป้อนกลับ (Feedback Loop) และถูกนำไปพัฒนาต่อในการแก้ปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตจริง วิธีการคิดเชิงระบบมีความแตกต่างจากการวิเคราะห์แบบดั้งเดิม การวิเคราะห์แบบเดิมเน้นไปที่การแยกชิ้นส่วนต่าง ๆ ของสิ่งที่จะ

ศึกษา ซึ่งอันที่จริงคำว่า “การวิเคราะห์” มาจากรากศัพท์ที่มีความหมายว่า “การแตกออกเป็นส่วนประกอบ” ในทางตรงกันข้าม การคิดเชิงระบบเน้นไปที่วิธีการเกี่ยวกับสิ่งที่ศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับส่วนประกอบอื่น ๆ ของระบบองค์ประกอบที่มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อสร้างพฤติกรรมของส่วนนั้น ๆ หมายความว่าแทนที่จะแยกส่วนเล็ก ๆ ของระบบที่จะศึกษา การคิดเชิงระบบจะขยายมุมมองโดยพิจารณาปฏิสัมพันธ์ที่ใหญ่ขึ้น ทำให้ในบางครั้ง ได้ข้อสรุปที่แตกต่างจากที่ได้จากการวิเคราะห์แบบดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสิ่งที่จะศึกษามีความซับซ้อนหรือมีการจัดการข้อเสนอแนะที่ติดจากแหล่งอื่น ๆ ทั้งภายในหรือภายนอก ลักษณะของการคิดเชิงระบบทำให้มีประสิทธิภาพอย่างมากกับปัญหาที่แก้ไขได้ยากที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ซับซ้อน

Gardner [5] Centre for Strategic Management [6] Senge [4] และ น.พ.วิจารณ์ พานิช [7] ได้ให้ความหมายของการคิดเชิงระบบไว้ในทำนองเดียวกันโดยสามารถสรุปได้ว่า การคิดเชิงระบบ หมายถึง การคิดที่บุคคลนั้นสามารถเชื่อมโยงปัญหาหรือสถานการณ์แบบองค์รวม ในลักษณะที่ทุกส่วนมีการเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดความตระหนักและหาแนวทางแก้ไขสภาพปัญหานั้น ๆ ที่เผชิญอยู่ ด้วยแนวทางการปฏิบัติที่พยายามค้นหาวิธีเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์และการแก้ปัญหา นั้น หรืออาจจะกล่าวได้ว่า การคิดเชิงระบบ เป็นการคิดแบบองค์รวม ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อพิจารณาข้อมูลภาพรวมและสังเคราะห์ข้อมูล ทั้งระบบ โดยคำนึงถึงข้อมูลย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยการพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งหมดต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขของสถานการณ์และบริบทของสถานการณ์ เนื่องจากข้อมูลทุกส่วนต่างมีความสัมพันธ์กันและเชื่อมโยงกันเป็นกระบวนการไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นในการพิจารณาควรมีการย้อนกลับถึงผลลัพธ์ของการพิจารณาอยู่เสมอ เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ในแนวทางที่จะปฏิบัติของทั้งระบบ

หลักการของการคิดเชิงระบบ

Gardner [5] Centre for Strategic Management [6] Senge [4] และ ปิยนาด ประยูร [8] ได้กล่าวถึงหลักการของการคิดเชิงระบบที่มีความสำคัญ โดยสามารถนำมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปใช้ได้ โดยสามารถสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการคิดเชิงระบบซึ่งประกอบไปด้วย

1. เป็นการคิดเชิงเครือข่าย ต้องมองให้เห็นว่าในระบบประกอบไปด้วยอะไรบ้าง มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งหลักคิดแบบเชื่อมโยงหรือการคิดในเชิงเครือข่าย เน้นหนักไปที่การสังเคราะห์ เพราะการทำงานดังกล่าวอาศัยทักษะการเชื่อมโยงเป็นหลัก

2. ระบบต่าง ๆ จะซ้อนทับกัน ในระบบใหญ่ ๆ จะมีระบบย่อย ๆ ซ้อนลงมาเรื่อย ๆ เป็นชั้น ๆ ดังนั้นเมื่อเรามองปัญหา เราอาจจะพบว่ามันซ้อนทับกับปัญหาอื่น ๆ ได้หลักการของข้อนี้แสดงให้เห็นว่า นอกจากความสัมพันธ์ที่โยงใยกันเป็นเครือข่ายแล้ว ระบบยังมีการซ้อนกันเป็นชั้น ๆ และเชื่อมโยงต่อกัน สามารถส่งผลกระทบถึงกันหมด เพียงแต่กระทบมากหรือน้อยเท่านั้น

3. การคิดเชิงระบบคือ การคิดแบบสัมพันธ์กับบริบท (Context) การคิดแบบสัมพันธ์กับบริบท คือ การคิดถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวระบบกับสิ่งแวดล้อมหรือบริบทที่เป็นอยู่ นั่นคือเราจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่อยู่แวดล้อมระบบ เพื่อสามารถทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ คุณสมบัติที่สำคัญของปัญหานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถทำให้เราเข้าใจระบบทั้งหมดได้เป็นอย่างดี

4. การเชื่อมความสัมพันธ์ย้อนกลับ (Feedback) การคิดเชิงระบบนั้น เราจะต้องมองให้เห็นเส้นแห่งความสัมพันธ์ (Relationship) เพราะถ้าเราคิดแบบแยกส่วน เราก็จะเห็นแค่จุดปัญหาเท่านั้น และเราก็จะมุ่งไปแก้แค่จุดปัญหาที่เราเห็น โดยละเลยการแก้ไขตรงจุดอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อปัญหา นั่นหมายถึงอาจจะมีส่วนของปัญหาทางอ้อมที่สามารถส่งต่อการเกิดปัญหาได้ ดังนั้น การพิจารณาข้อมูลและเชื่อมความสัมพันธ์ย้อนกลับ ไปยังสาเหตุหรือข้อมูลที่จะส่งผลกระทบต่อปัญหาจะสามารถทำให้เราสามารถคิดหาทางแก้ปัญหาได้หลากหลายทางมากขึ้น

และสามารถทำให้การแก้ปัญหาของระบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การคิดเชิงระบบเป็นการคิดอย่างเป็นกระบวนการ (Systemic thinking is a process thinking) ระบบต่าง ๆ มักจะมีชีวิต มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นกระบวนการ (Process) สำหรับการดำเนินงานจึงเป็นเรื่องสำคัญ กระบวนการต่าง ๆ จึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบ อยู่ในองค์ประกอบของระบบ ซึ่งกระบวนการจะช่วยเชื่อมโยงส่วนประกอบต่าง ๆ ให้ต่อเนื่องกัน แยกออกจากกันไม่ได้

นอกจากนั้น Senge [14] สามารถสรุปลักษณะคุณสมบัติสำคัญของการคิดเชิงระบบได้ดังนี้

1. เป็นการคิดแบบมีความเป็นองค์รวม (Holistic) หรือ Wholeness เป็นการประเมินองค์ประกอบของสถานการณ์หรือสภาพปัญหา ในภาพรวมทั้งหมด

2. เป็นการคิดเป็นเครือข่าย (Networks) เป็นการคิดเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นเครือข่ายของระบบ

3. เป็นการคิดเป็นลำดับชั้น (Hierarchy) ระบบหนึ่ง ๆ อาจจะมาจากระบบย่อย ๆ หลายระบบที่ประกอบกันขึ้นมา และในระบบย่อยเองก็มีความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของระบบ

4. เป็นการคิดแบบมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (Interaction) ระหว่างระบบด้วยกัน ทั้งระบบย่อยกับระบบย่อยด้วยกัน ระบบใหญ่กับสภาพแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของระบบย่อยจะมีผลต่อ ระบบใหญ่ด้วย

5. เป็นการคิดอย่างมีขอบเขต (Boundary) ระบบหนึ่ง ๆ มาจากระบบย่อยหลายระบบ และระหว่างระบบย่อย และระบบใหญ่ต่างมีขอบเขตที่แสดงให้เห็นว่าระบบนั้น ๆ ครอบคลุมอะไรบ้าง และอะไรบ้างที่อยู่นอกเขตแดน ซึ่งในความเป็นจริงระบบก็ไม่ได้แยกเขตแดนกันอย่างเด็ดขาด แต่มีการทับซ้อน (Overlap) กันอยู่

6. เป็นการคิดอย่างมีแบบแผน (Pattern) ระบบจะต้องมีความคงที่แน่นอน เพื่อเป็นหลักประกันว่ากระบวนการทำงานทุกอย่างในทุก ๆ ขั้นตอน จะไม่เบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายโดยรวมของระบบ

7. เป็นการศึกษาที่มีโครงสร้าง (System Structure) แต่ละส่วนที่ประกอบเป็นระบบมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเป็นอิสระ แต่ก็มีความเชื่อมโยงกัน อย่างเหมาะสม ทำหน้าที่อย่างสัมพันธ์กัน ทำงานเสริมประสานกันกับส่วนอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของระบบโดยรวม

8. เป็นการศึกษาที่มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Adaptation) ระบบต่าง ๆ จะมีการปรับตัว และพยายามสร้างสภาวะสมดุล และคงความสมดุลนั้นไว้ ด้วยการจัดระบบภายในตนเอง (Self Organize)

9. เป็นการศึกษาเป็นวงจรย้อนกลับ (Feedback-Loops) เป็นการศึกษาในลักษณะเป็นวง (Loops) มากกว่าจะเป็นเส้นตรง ทุกส่วนต่างมีการเชื่อมต่อ ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ดังนั้นในกระบวนการควรมีการย้อนกลับถึงผลลัพธ์อยู่ตลอดเวลา เพื่อใช้ในการปรับปรุงงานอยู่เสมอ

จากการวิเคราะห์ข้อสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการคิดเชิงระบบที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้และลักษณะคุณสมบัติที่สำคัญของการคิดเชิงระบบ พบว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ทำให้สามารถสรุปเป็นหลักการที่สำคัญของแนวคิดการคิดเชิงระบบได้ 5 ประการดังนี้

1. เป็นการศึกษาเชิงเครือข่าย เป็นการศึกษาพิจารณาข้อมูลในระบบว่าประกอบไปด้วยอะไรบ้าง มีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยใช้หลักคิดแบบเชื่อมโยงหรือการคิดในเชิงเครือข่าย มุ่งเน้นไปที่การสังเคราะห์ข้อมูล

2. ระบบต่าง ๆ จะซ้อนทับกัน เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของระบบ ซึ่งระบบใหญ่ ๆ จะมีระบบย่อย ๆ ซ้อนลงมาเรื่อย ๆ เป็นชั้น ๆ หลักการของข้อนี้แสดงให้เห็นว่า นอกจากความสัมพันธ์ที่โยงใยกันเป็นเครือข่ายแล้ว ระบบยังมีการซ้อนกันเป็นชั้น ๆ และเชื่อมโยงต่อกัน สามารถส่งผลกระทบถึงกันหมด

3. การคิดสัมพันธ์กับบริบท เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวระบบกับสิ่งแวดล้อมหรือบริบทที่เป็นอยู่ นั่นคือเราจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่อยู่แวดล้อมระบบ เพื่อสามารถทำความเข้าใจและวิเคราะห์ คุณสมบัติที่สำคัญของปัญหานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

4. การเชื่อมความสัมพันธ์ย้อนกลับ (Feedback)

เป็นการพิจารณาข้อมูลและเชื่อมความสัมพันธ์ย้อนกลับไปยังสาเหตุหรือข้อมูลที่จะส่งผลกระทบต่อารเกิดปัญหา จะสามารถทำให้เราสามารถคิดหาทางแก้ปัญหาได้หลากหลายทางมากขึ้นและสามารถทำให้การแก้ปัญหาของระบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การคิดอย่างเป็นกระบวนการ เป็นการศึกษาคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของกระบวนการในระบบ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของระบบ อยู่ในองค์ประกอบของระบบ กระบวนการจะช่วยเชื่อมโยงส่วนประกอบต่าง ๆ ให้ต่อเนื่องกันแยกออกจากกันไม่ได้

ความสัมพันธ์การคิดเชิงระบบกับการจัดการเรียนการสอน

จากการสรุปหลักการที่สำคัญของแนวคิดการคิดเชิงระบบจะเห็นได้ว่า ในแต่ละหลักการของแนวคิดเชิงระบบพูดถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้รับการทำความเข้าใจข้อมูล การพิจารณาข้อมูล และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล ในรูปแบบของข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอน นักเรียนต้องมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับข้อมูลที่ได้รับอยู่สม่ำเสมอ ในหลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อมูลที่เป็นความรู้หรือโน้ตสำคัญที่ครูผู้สอนต้องการถ่ายทอดให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจ ซึ่งนักเรียนเมื่อได้ข้อมูลที่ครูถ่ายทอดมาแล้วนั้นก็ต้องทำการเชื่อมโยงข้อมูลที่ตนเองได้รับมาใหม่กับพื้นฐานข้อมูลเดิมที่ตนเองมีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและเกิดเป็นความรู้ใหม่ที่มั่นคงถาวร หรือถ้าเป็นในการเรียนการสอนที่มีสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนดให้ นักเรียนจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหานั้นนักเรียนต้องดำเนินการแก้ไขโจทย์ปัญหาข้อนั้น ๆ ข้อมูลในสถานการณ์ปัญหาอาจจะมี ความยาก ความหลากหลาย และความซับซ้อนของข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งนักเรียนก็ต้องทำความเข้าใจข้อมูลจากสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดมาให้ วิเคราะห์ข้อมูล สร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล จัดระบบข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการแก้ปัญหา จากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ทำให้นักเรียนต้องได้

รับข้อมูลอยู่เสมอซึ่งสอดคล้องกับแนวทางและหลักการของแนวคิดเชิงระบบ โดยสามารถนำมาพิจารณาถึงหลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักของแนวคิดเชิงระบบ ได้ดังนี้

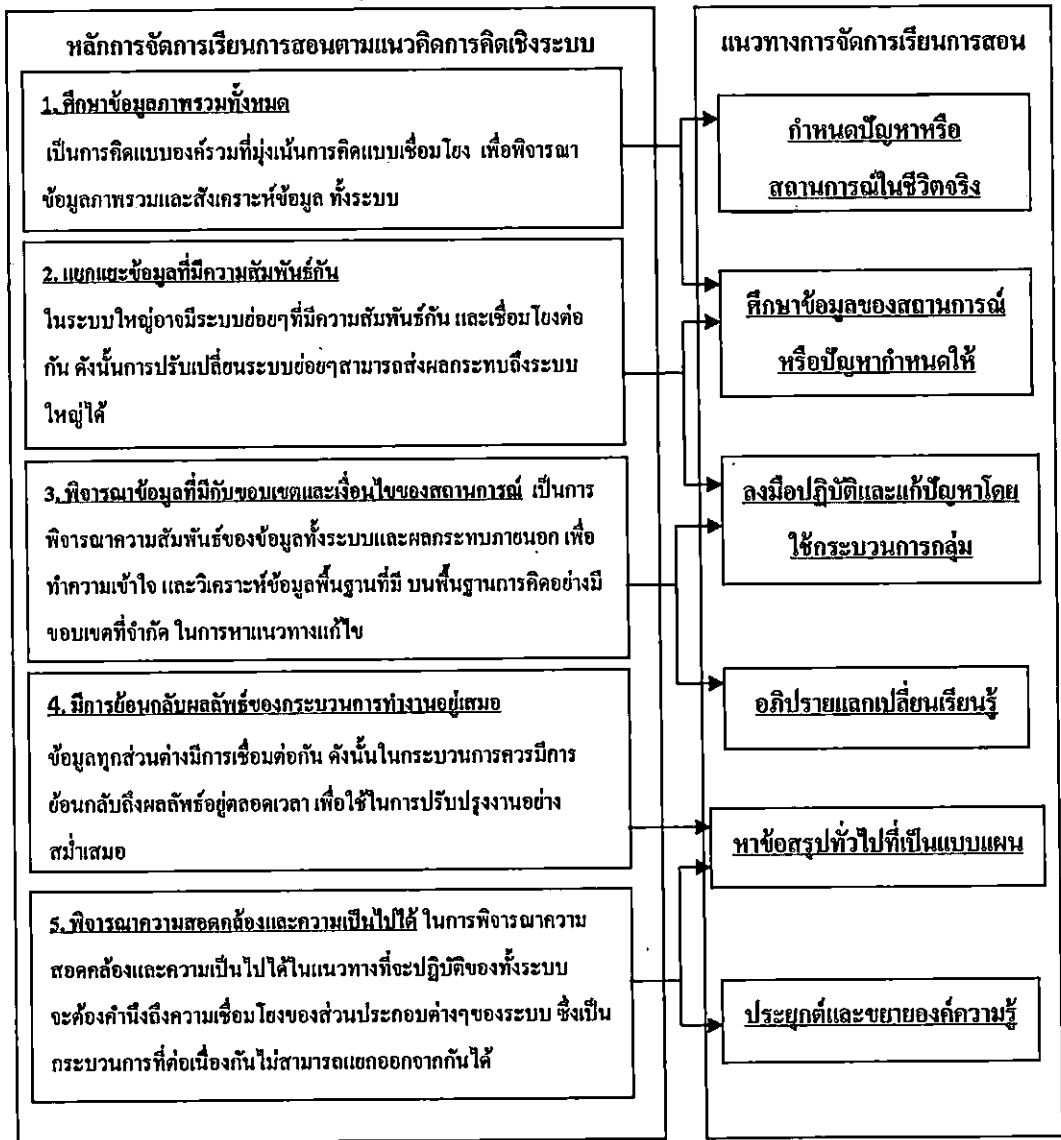
ตารางที่ 1 แสดงสาระสำคัญของแนวคิดการคิดเชิงระบบ และหลักการจัดการเรียนการสอน

หลักการของแนวคิดการคิดเชิงระบบ	หลักการจัดการเรียนการสอน
<p>1. เป็นการศึกษาเชิงเครือข่าย</p> <p>เป็นการคิดพิจารณาข้อมูลในระบบว่าประกอบไปด้วยอะไรบ้าง มีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยใช้หลักคิดแบบเชื่อมโยงหรือการคิดในเชิงเครือข่าย มุ่งเน้นไปที่การสังเคราะห์ข้อมูล</p>	<p>1. ศึกษาข้อมูลภาพรวมทั้งหมด</p> <p>เป็นการคิดแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นการคิดแบบเชื่อมโยงเพื่อพิจารณาข้อมูลภาพรวมและสังเคราะห์ข้อมูลทั้งระบบ</p>
<p>2. ระบบต่าง ๆ จะซ้อนทับกัน</p> <p>เป็นการพิจารณาสัมพันธ์ของระบบ ซึ่งระบบใหญ่ ๆ จะมีระบบย่อย ๆ ซ้อนลงมาเรื่อย ๆ เป็นชั้น ๆ หลักการของข้อนี้แสดงให้เห็นว่า นอกจากความสัมพันธ์ที่โยงใยกันเป็นเครือข่ายแล้ว ระบบยังมีการซ้อนกันเป็นชั้น ๆ และเชื่อมโยงต่อกัน สามารถส่งผลกระทบต่อถึงกันหมด</p>	<p>2. แยกแยะข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน</p> <p>ในระบบใหญ่อาจมีระบบย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและเชื่อมโยงต่อกัน ดังนั้นการปรับเปลี่ยนระบบย่อย ๆ สามารถส่งผลกระทบต่อถึงระบบใหญ่ได้</p>
<p>3. การคิดสัมพันธ์กับบริบท</p> <p>เป็นการคิดถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวระบบกับสิ่งแวดล้อมหรือบริบทที่เป็นอยู่ นั่นคือเราจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่อยู่แวดล้อมระบบ เพื่อสามารถทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ คุณสมบัติที่สำคัญของปัญหานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง</p>	<p>3. พิจารณาข้อมูลที่มีกับขอบเขตและเงื่อนไขของสถานการณ์</p> <p>เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งระบบและผลกระทบภายนอก เพื่อทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่มี บนพื้นฐานการคิดอย่างมีขอบเขตที่จำกัดในการหาแนวทางแก้ไข</p>
<p>4. การเชื่อมความสัมพันธ์ย้อนกลับ (Feedback)</p> <p>เป็นการพิจารณาข้อมูลและเชื่อมความสัมพันธ์ย้อนกลับไปยังสาเหตุหรือข้อมูลที่จะส่งผลกระทบต่อเกิดปัญหาจะสามารถทำให้เราสามารถคิดหาทางแก้ปัญหาได้หลากหลายทางมากขึ้นและสามารถทำให้การแก้ปัญหาของระบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น</p>	<p>4. มีการย้อนกลับผลลัพธ์ของกระบวนการทำงานอยู่เสมอ</p> <p>ข้อมูลทุกส่วนต่างมีการเชื่อมต่อกัน ดังนั้นในกระบวนการควรมีการย้อนกลับถึงผลลัพธ์อยู่ตลอดเวลาเพื่อใช้ในการปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอ</p>
<p>5. การคิดอย่างเป็นกระบวนการ</p> <p>เป็นการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของกระบวนการในระบบ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของระบบ อยู่ในองค์ประกอบของระบบ กระบวนการจะเชื่อมโยงส่วนประกอบให้ต่อเนื่องกันแยกออกจากกันไม่ได้</p>	<p>5. พิจารณาความสอดคล้องและความเป็นไปได้</p> <p>ในการพิจารณาความสอดคล้องและความเป็นไปได้ในแนวทางปฏิบัติของทั้งระบบ จะต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงของส่วนประกอบต่าง ๆ ของระบบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไม่สามารถแยกออกจากกันได้</p>

โดยสามารถนำหลักการของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดเชิงระบบมาพิจารณาถึงแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างครอบคลุมตามแนวทางของแนวคิดการคิดเชิงระบบได้ดังนี้

แผนภาพ แสดงหลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดเชิงระบบสู่แนวทางจัดการเรียนการสอน

รายละเอียดของแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดเชิงระบบสามารถสรุปเป็น 6 ขั้นตอนได้ดังนี้

1. กำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตจริง

เป็นขั้นที่ครูหรือนักเรียนร่วมกันกำหนดสถานการณ์หรือปัญหาในชีวิตจริง ที่มีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

2. ศึกษาข้อมูลของสถานการณ์หรือปัญหา กำหนดให้

เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาข้อมูล สถานการณ์กำหนดมาให้ พร้อมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยครูและนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น ๆ

3. ลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

เป็นขั้นที่นักเรียนลงมือปฏิบัติโดยเข้ากลุ่มเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ซึ่งสามารถใช้ในการตั้งคำถามเป็นแนวทางในการค้นหาข้อมูลได้

4. อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เป็นขั้นตอนที่นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด โดยใช้วิธีการสะท้อนการเรียนรู้ของแต่ละคน เพื่อพิจารณาขอบเขตและเงื่อนไขของข้อมูลและสถานการณ์ซึ่งสามารถใช้การตั้งคำถามในการสร้างประเด็นของการอภิปรายได้

5. หาข้อสรุปทั่วไปที่เป็นแบบแผน

เป็นขั้นที่นักเรียนทั้งห้องร่วมกัน พิจารณาความสอดคล้องและความเป็นไปได้เพื่อหาข้อสรุปทั่วไปที่เป็นแบบแผนซึ่งเป็นข้อสรุปของแนวทางและคำตอบที่ดีที่สุด

6. ประยุกต์และขยายองค์ความรู้

เป็นขั้นตอนที่นักเรียนประยุกต์ใช้แนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่ได้รับจากข้อสรุปโดยให้นักเรียนสร้างปัญหาในสถานการณ์ใหม่และดำเนินการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น

ความสัมพันธ์ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การคิดเชิงระบบกับการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Polya [9] Sheffield and Cruikshank [10] และสถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี [11] ได้ให้ความหมายของการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยสรุปไว้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการ

ใช้ความรู้ ความชำนาญทางคณิตศาสตร์ในการดำเนินการหาคำตอบของปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาที่ ประกอบไปด้วยความสามารถย่อย ๆ 4 ด้านคือ 1) ความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการระบุข้อมูลสำคัญที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหา สิ่งที่ต้องพิจารณาหาคำตอบ และข้อมูลสำคัญที่ต้องการเพิ่มเติม โดยการเชื่อมโยงข้อมูลตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ และสอดคล้องตามหลักการทางคณิตศาสตร์ 2) ความสามารถในการวางแผนแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการระบุเนื้อหาทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่กำหนดมาให้ และสามารถระบุลำดับขั้นตอนของแผนการในการแก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล 3) ความสามารถในการดำเนินการแก้ปัญหาและหาคำตอบ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการแก้ปัญหาตามแผนการที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นระบบ และสามารถคิดคำนวณ โดยใช้ กฎ สูตร หรือ หลักการ ตามวิธีการทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้องเพื่อหาคำตอบของปัญหา และ 4) ความสามารถในการตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา และคำตอบ หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบตามเงื่อนไขของปัญหาที่กำหนดให้

จากความหมายและความสามารถย่อยที่สำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กับแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดเชิงระบบ ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนนี้ 6 ขั้นตอนที่ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดเชิงระบบสามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถย่อยที่สำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยสามารถสรุปการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของแนวทางการจัดการเรียนการสอนไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความเชื่อมโยงของขั้นตอนในแนวทางการจัดการเรียนการสอนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	รายละเอียดของขั้นตอน	ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์
1. กำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตจริง	เป็นขั้นที่ครูหรือนักเรียนร่วมกันกำหนดสถานการณ์หรือปัญหาในชีวิตจริง ที่มีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย	- ความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา
2. ศึกษาข้อมูลของสถานการณ์หรือปัญหาที่กำหนดให้	เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาข้อมูลที่สถานการณ์กำหนดมาให้ พร้อมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยครูและนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น ๆ	- ความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา - ความสามารถในการวางแผนแก้ปัญหา
3. ลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม	เป็นขั้นที่นักเรียนลงมือปฏิบัติโดยเข้ากลุ่มเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ซึ่งสามารถใช้การตั้งคำถามเป็นแนวทางในการค้นหาข้อมูลได้	- ความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา - ความสามารถในการวางแผนแก้ปัญหา - ความสามารถในการดำเนินการแก้ปัญหาและหาคำตอบ
4. อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้	เป็นขั้นตอนที่นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด โดยใช้วิธีการสะท้อนการเรียนรู้ของแต่ละคน เพื่อพิจารณาขอบเขตและเงื่อนไขของข้อมูลและสถานการณ์ซึ่งสามารถใช้การตั้งคำถามในการสร้างประเด็นของการอภิปรายได้	- ความสามารถในการวางแผนแก้ปัญหา - ความสามารถในการดำเนินการแก้ปัญหาและหาคำตอบ - ความสามารถในการตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา และคำตอบ
5. หาข้อสรุปทั่วไปที่เป็นแบบแผน	เป็นขั้นที่นักเรียนทั้งห้องร่วมกัน พิจารณาความสอดคล้องและความเป็นไปได้เพื่อหาข้อสรุปทั่วไปที่เป็นแบบแผนซึ่งเป็นข้อสรุปของแนวทางและคำตอบที่ดีที่สุด	- ความสามารถในการตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา และคำตอบ
6. ประยุกต์และขยายองค์ความรู้	เป็นขั้นตอนที่นักเรียนประยุกต์ใช้แนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่ได้รับจากข้อสรุปโดยให้นักเรียนสร้างปัญหาในสถานการณ์ใหม่และดำเนินการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น	- ความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา - ความสามารถในการวางแผนแก้ปัญหา - ความสามารถในการดำเนินการแก้ปัญหาและหาคำตอบ - ความสามารถในการตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา และคำตอบ

จากตารางจะเห็นได้ว่าขั้นตอนในแต่ละขั้นตอนของแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดเชิงระบบสามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งพบว่าในขั้นตอนของแนวทางการจัดการเรียนการสอนขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตจริง จะสามารถส่งเสริมความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 2 ศึกษาข้อมูลของสถานการณ์หรือปัญหากำหนดให้ สามารถส่งเสริมความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา และการวางแผนแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถส่งเสริมความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา และการดำเนินการแก้ปัญหา และหาคำตอบ ขั้นที่ 4 อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถส่งเสริมความสามารถในการวางแผนแก้ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหาและหาคำตอบ และการตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา และคำตอบ ขั้นที่ 5 หาข้อสรุปทั่วไปที่เป็นแบบแผน สามารถส่งเสริมความสามารถในการตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหาและคำตอบ และขั้นที่ 6 ประยุกต์และขยายองค์ความรู้ สามารถส่งเสริมความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหาและหาคำตอบ และการตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหาและคำตอบ

บทสรุป

การคิดเชิงระบบ จะเป็นกระบวนการคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนให้ความรู้ความสามารถของตนเองที่มีในการเชื่อมโยงข้อมูลของปัญหาหรือสถานการณ์แบบองค์รวม ในลักษณะที่ทุกส่วนมีการเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดความตระหนักและหาแนวทางแก้ไขสภาพปัญหานั้น ๆ ที่เผชิญอยู่ ด้วยแนวทางการปฏิบัติที่พยายามค้นหาวิธีเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์และการแก้ปัญหานั้น ซึ่งการคิดเชิงระบบ ในแต่ละหลักการของการคิดเชิงระบบ นักเรียนต้องใช้การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดเชิงระบบอยู่ตลอดเวลา โดยครูผู้สอนควรใช้เทคนิคการตั้งคำถามมาใช้ประกอบในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่เสนอไว้ เพราะในการตั้งคำถามของครูผู้สอนจะช่วยกระตุ้นการคิดของนักเรียนในการทำความเข้าใจข้อมูลในระบบที่ได้รับจากการเรียนการสอนและข้อมูลจากการเผชิญสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ อีกทั้งในแต่ละขั้นตอนของแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการคิดเชิงระบบมีความสัมพันธ์กับความสามารถย่อย ๆ ที่สำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ดังนั้นถ้าครูผู้สอนนำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนไปใช้จะสามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] Movshovitz and Others. Analyzing and Modeling Arithmetic Errors. *Journal for Research in Mathematic Education* 1987 ; 5(6) : 4-17.
- [2] อัมพร ม้าคอง. การวินิจฉัยข้อผิดพลาดทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : รายงานการวิจัย ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2536.
- [3] Mayer, R. E.. *Learning and instruction*. Upper Saddle River, NJ Prentice Hall ; 2003.
- [4] Senge, P.M.. *The Fifth Discipline Field Book : The Art & Practice of Learning Organization*. London : Random House Business ; 2006.
- [5] Gardner, B.H. & Demello, S.. *System thinking in Action*. *Health Care Forum Journal* 36(4) ; 1993.
- [6] Centre for Strategic Management, *Architects in Strategic & Social Change. Systems thinking and Learning : Executive Briefing and Seminar*. Sand Diego : Pleasantville Press ; 1999.

- [7] วิจารย์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์ ; 2555.
- [8] ปิยนาด ประยูร. วิธีคิดกระบวนการ. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ; 2549.
- [9] Polya, G. . On Solving Mathematical Problems in High School. Problem Solving in School Mathematics : Yearbook. Virginia : The National Council of Teachers of Mathematics ; 1980.
- [10] Sheffield, Linda Jensen and Cruikshank, Douglas E.. Teaching and Learning Elementary And Middle School Mathematics. New York : John Wiley& Sons ; 2000.
- [11] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สถาบัน. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์ ; 2555.

การจัดการเรียนรู้โดยการใช้คำถามตามแนวทางการคิดในระดับสูงของบลูม

Learning Management within the Framework of Bloom's Taxonomy Questioning Method

ณัฐกร ดวงพระเกษ ^{1*}

Nathakron Duangprakesa ^{1*}

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้โดยการใช้คำถามเป็นการมุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคำถามที่สามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ สังเคราะห์หรือประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น โดยคำถามที่ดีจะต้องชี้นำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าเพื่อทำความเข้าใจขององค์ความรู้ที่ต้องการได้อย่างลึกซึ้งและนำไปสู่การจัดระบบความคิดของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เนื่องจากการใช้คำถามในชั้นเรียนมีความจำเป็นมาก ผู้สอนสามารถใช้คำถามเพื่อจุดประสงค์หลายประการและถ้าการใช้คำถามของผู้สอนบรรลุจุดประสงค์เหล่านั้นแล้ว กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนนั้นก็เกิดประสิทธิผล ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้คำถามเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดระดับสูงซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องราวที่เรียนได้อย่างถูกต้องแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้วและเพื่อกระตุ้นหรือทบทวนความจำในการนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ การใช้คำถาม

Abstract

Learning management through questioning aims to develop cognitive skills of the learners by using variety of questions so that the learners can practice their logical skills, analytical skills, synthesized skills, and evaluation skills to answer any particular questions. Good questions must have a directive power or challenge the learners to comprehend the questions and strive for achieving the right answers. As we know that using questioning techniques can serve for different purposes, there is the need for using some particular kinds of questions in a learning activity to facilitate the learners' optimal thinking skills. This will not only help the learners comprehend the subject matter clearly but also help them to pay more attention to learning, to give more participation in searching for the right answer. In addition, it can help the learners evaluate the result of their learning activity and review their knowledge in the previous activities including leading to a more advanced learning.

Keyword : learningmanagement, questioning method

* สาขาวิชาพื้นฐานวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

บทนำ

การใช้คำถามหรือการถาม-ตอบ (Questioning) นับเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงที่ใช้สะดวกมากในการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ที่ได้มีการใช้กันมานานมากในโลกของการเรียนรู้ โดยในสมัยพุทธกาลก็มีการใช้คำถามเพื่อการเรียนรู้ ที่เรียกกันว่าเป็นแบบปจฉา-วิสัชนา และในยุคความรุ่งเรืองของกรีก ซึ่งนักปราชญ์สำคัญอย่างโสเครตีสก็ใช้กิจกรรมนี้และเรียกกันว่าเป็นวิธีเรียนรู้แบบโสเครตีส (Socratic Method) ทั้งนี้ในการตั้งคำถามของผู้เรียนนั้นสะท้อนให้เห็นถึงความอยากรู้ของเขาแต่สำหรับการถามคำถามของผู้สอนนั้นอาจจะมีวัตถุประสงค์ในการถามที่แตกต่างกันมากมายหลายประการ แต่ไม่ว่าจะเป็นคำถามของผู้สอนหรือการถามของตัวผู้เรียนเองก็ต้องคิดทั้งสิ้น กล่าวคือถ้าผู้เรียนถามเพราะความอยากรู้ก็ต้องคิดสร้างคำถามขึ้นมาซึ่งการคิดสร้างคำถามนี้ถือว่าเป็นความคิดระดับสูง แต่ถ้าผู้สอนเป็นผู้ถาม ผู้เรียนก็ต้องคิดหาคำตอบ แต่จะเป็นการคิดในระดับใดก็ย่อมขึ้นอยู่กับคำถามว่าผู้สอนถามคำถามในระดับใด และทั้งนี้ได้พบว่าในแต่ละวันนั้นผู้สอนถามคำถามไม่มากนัก คำถามที่ใช้ก็มักจะเป็นคำถามที่ใช้ความคิดในระดับต้น ๆ เสียมากกว่า ซึ่งยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำถามในชั้นเรียนของประเทศไทยมากนัก [1] แต่จากการสังเกตและรวบรวมข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการสามารถประมวลข้อบกพร่องในการใช้คำถามในชั้นเรียนได้ดังนี้

1. ผู้เรียนไม่ค่อยได้รับโอกาสในการถามคำถามในห้องเรียน
2. ผู้เรียนไม่ค่อยถามเนื่องจากถูกรอรับจำโดยวัฒนธรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนของไทย
3. ผู้เรียนขาดทักษะในการถามคำถามเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ
4. ผู้สอนมักจะใช้คำถามเพื่อการประเมินผลมากกว่าการเรียนรู้ ครั้นนาน ๆ ไปคำถามเลยกลายเป็นเรื่องน่ากลัวและน่ารำคาญมากกว่าน่าสนุกสำหรับผู้เรียน
5. ผู้สอนขาดความรู้และหลักการในการตั้งคำถาม
6. ผู้สอนขาดความเข้าใจในเรื่องของ Bloom's Taxonomy

7. ผู้สอนขาดความเข้าใจในเรื่องของ critical thinking

8. ผู้สอนไม่ได้ทำหน้าที่ช่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองและไม่เข้าใจเนื้อหาที่ตนเองสอน

9. ผู้สอนไม่ได้เตรียมคำถามอย่างเป็นระบบ

10. ผู้สอนถามนักเรียนไม่ทั่วถึง ทำให้บางคนถูกถามซ้ำซากในขณะที่อีกหลายคนถูกทอดทิ้ง

11. ผู้สอนไม่ให้ความสำคัญต่อ feedback และ reinforcement

12. ผู้สอนใช้ feedback และ reinforcement ไม่เป็น

13. ผู้สอนไม่สามารถวิเคราะห์คำตอบของผู้เรียนได้

14. ผู้สอนขาดทักษะในการช่วยเหลือผู้เรียนที่ตอบคำถามไม่ได้

15. ผู้สอนไม่สามารถนำคำตอบของผู้เรียนไปสรุปกิจกรรมการเรียนการสอนได้

ซึ่งในการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถาม (Questioning Method) ในครั้งนี้เป็นการเสนอแนวทางการใช้คำถามในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นการคิดในระดับสูงตามหลักการของ Bloom's Taxonomy เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาทักษะและกระบวนการคิดของผู้เรียนเป็นประการสำคัญ

บัญญัติ 10 ประการในการใช้คำถามในชั้นเรียน

ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นเป็นที่เชื่อกันว่าการสอนในแต่ละวัน ผู้สอนมีโอกาที่จะถามคำถามผู้เรียนค่อนข้างมาก ซึ่งอาจจะมากถึง 500 คำต่อวัน และในบรรดาคำถามที่มากมายนั้นก็สงสัยกันว่าเป็นคำถามที่ดีหรือเหมาะสมสักกี่คำถาม ทั้งนี้สามารถตรวจสอบดูได้กับหลักเกณฑ์การใช้คำถาม 10 ประการ [2] ดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนต้องมีการตรวจสอบนิสัยในการใช้คำถามของตนเองเพื่อให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

ลักษณะการใช้คำถามของผู้สอนแต่ละคนอาจแตกต่างกัน เช่น บางคนมักจะถามเฉพาะผู้เรียนที่นั่งหน้าชั้น บางคนชอบถามเฉพาะผู้เรียนที่นั่งหลังชั้น บางคนจะถามเฉพาะผู้เรียนที่นั่งด้านขวามือของผู้สอนบางคนจะถาม

เฉพาะผู้หญิงหรือผู้ชาย เป็นต้น ลักษณะการถามที่ติดนิสัยของผู้สอนเช่นนี้ ถือเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมเพราะจะเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนสามารถคาดการณ์หรือทำนายได้ว่าใครจะเป็นคนถูกถามเป็นคนต่อไปและแน่นอนที่สุดก็จะมีผู้เรียนจำนวนหนึ่งถูกทอดทิ้ง (Left out) [3] จากกิจกรรมการถามตอบ ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีการตรวจสอบนิสัยในการถามคำถามของตนเองบ้างเพื่อจะได้รับรู้และตระหนักในจุดอ่อนของนิสัยนี้ของตนเอง

2. ผู้สอนต้องยุติการตอบคำถามของตนเอง

การถามคำถามผู้เรียนของผู้สอนนั้นก็เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนตอบ แต่บางครั้งผู้เรียนอาจมีความเข้าใจในการตอบคำถาม [4] ทำให้ผู้สอนเกิดความกังวลว่าจะ “เสียเวลามากเกินไป” ก็เลยตอบคำถามนั้นเสียเอง ทำให้ผู้เรียนหมดโอกาสที่จะได้ประโยชน์จากคำถามนั้น ซึ่งวิธีแก้ไขปรับปรุงนิสัยเช่นนี้คือผู้สอนต้องตั้งกติกาโดยความเห็นชอบของผู้เรียนว่าผู้สอนจะต้องถูกปรับทุกครั้งที่ตอบคำถามเอง ส่วนโทษปรับจะเป็นอะไรนั้นก็ให้ผู้เรียนเสนอเพื่อขอความเห็นชอบร่วมกันของชั้นเรียน

3. ผู้สอนอย่าคิดว่าเฉพาะผู้เรียนที่ยกมือเท่านั้นที่ต้องการมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม

ผู้เรียนจะมีลักษณะนิสัยในการตอบคำถามแตกต่างกัน หลายคนชอบยกมือเสนอตัวตอบคำถามเพราะคิดว่ามีคำตอบที่มีประโยชน์ต่อชั้นเรียน [1] บางคนคิดว่าตัวเองมีคำตอบและอยากมีส่วนร่วมแต่ไม่กล้ายกมือ บางคนก็ยกมือเพราะอยากมีส่วนร่วมทั้งที่ไม่แน่ใจในคำตอบของตนเองก็มี เพราะฉะนั้นผู้สอนจึงควรให้ความสนใจที่จะเรียกผู้เรียนตอบคำถามทั้งคนที่ยกมือและไม่ยกมือ แต่แน่นอนเพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตยผู้สอนต้องให้โอกาสผู้เรียนยกมือมากกว่า ส่วนผู้เรียนที่ไม่ยกมือนั้นต้องมั่นใจว่าเขามีคำตอบหรือความคิดเห็นที่จะเสนอต่อชั้นเรียนจึงจะชี้ตัวให้เขาพูด

4. ผู้สอนต้องไม่ยอมรับว่าคำตอบของผู้เรียนที่พูดว่า “ไม่ทราบครับ” เป็นคำตอบที่ใช้ได้

คำตอบว่า “ไม่ทราบ” อาจจะเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ อาจจะเป็นเพราะไม่ทราบจริง ๆ หรือยังคิด ไม่ออก หรือไม่อยากคิดหรือแม้แต่ขี้เกียจและไม่อยากมีส่วนร่วม

ในกิจกรรมการเรียนรู้นั้นก็ไม่ได้ แต่ไม่ว่าจะเกิดจากเหตุผลใดก็ตาม ผู้สอนต้องไม่ปล่อยให้คำตอบนี้ผ่านไปโดยไม่มีอะไรเกิดขึ้น แต่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือให้ผู้เรียนที่ตอบว่าไม่ทราบนั้นเป็นผู้พูดคำตอบที่ถูกต้องของคำถามนั้นให้ได้ ซึ่งวิธีการช่วยเหลือที่ว่านี้คือการแนะนำกระบวนการคิดแบบคิดตั้ง ๆ (think aloud) [1] และการชี้แนวทางให้เขาเดิน ไปสู่คำตอบด้วยตัวเขาเองได้

5. ผู้สอนต้องยอมให้เวลาเพื่อให้ผู้เรียนคิดหรือระลึกคำตอบ

เมื่อผู้สอนถามคำถามออกไปแล้วและชี้ตัวให้ผู้เรียนตอบแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้คำตอบที่พึงประสงค์มาในทันทีทันใดก็ไม่ควรตื่นเต้นหรือตกใจกับปรากฏการณ์นั้น แต่ต้องรอและให้เวลาแก่ผู้เรียนที่จะตอบคำถามนั้นอย่างเหมาะสม หมายความว่าถ้าเป็นคำถามปิดที่มีคำตอบเฉพาะเจาะจงอยู่แล้วควรให้เวลาประมาณ 1-2 นาที [4] แต่ถ้าเป็นคำถามเปิดซึ่งอาจมีคำตอบที่หลากหลายและเขาต้องคิดพอสมควรก็อาจจะให้เวลาถึง 3-5 นาทีก็ได้

6. ผู้สอนควรกำหนดเงื่อนไขการให้รางวัลและลงโทษเพื่อสร้างแรงจูงใจในการตอบคำถามในชั้นเรียน

เป็นที่ยอมรับกันว่าในชั้นเรียนหนึ่ง ๆ จะมีทั้งผู้เรียนที่ตอบคำถามและไม่เคยตอบคำถามเลยปะปนกันอยู่ ดังนั้นผู้สอนจะต้องหาวิธีช่วยให้ผู้เรียนที่ไม่ค่อยได้ตอบคำถามได้มีส่วนร่วมกับการเรียน โดยผู้สอนอาจจะตั้งเกณฑ์ว่าถ้าผู้ที่ไม่เคยตอบคำถามได้เสนอตัวตอบคำถามอย่างน้อยหนึ่งคำถามในคาบเรียนก็จะมีการให้รางวัลและในขณะที่เดียวกันต้องพยายามช่วยให้เขามองเห็นด้วยว่าการตอบคำถามในชั้นเรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้นอย่างไร [3] ส่วนผู้เรียนที่ไม่ยอมตอบคำถามเลยอีกต่อไปก็จะมีไม่มีโอกาสได้รับรางวัลและผลการเรียนรู้ก็จะไม่ดีขึ้นด้วย

7. ผู้สอนต้องวัดช่วงแห่งความสนใจ (Attention Span) ของผู้เรียน

ช่วงแห่งความสนใจนี้เป็นระยะเวลาที่ผู้เรียนจะให้ความสนใจต่อการถาม-ตอบในห้องเรียนติดต่อกัน โดยไม่วอกแวกไปสนใจเรื่องอื่น ซึ่ง Stephen Lockyer [2] ได้เสนอแนะว่ามีวิธีวัดช่วงแห่งความสนใจของผู้เรียนอยู่

2 วิธีดังนี้

1) ถ้าผู้เรียนในชั้นเรียนไม่ถึงร้อยละ 75 ที่ยังคงสบตา กับผู้สอนในขณะที่ถามคำถามก็หมายความว่าผู้เรียนไม่ถึง ร้อยละ 75 ให้ความสนใจต่อกิจกรรมนี้

2) ให้หาค่าเฉลี่ยของอายุผู้เรียนในชั้นว่าเป็นเท่าไร เพราะช่วงแห่งความสนใจของผู้เรียนในชั้นจะมีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ยนั้น โดยมีหน่วยเป็นนาที

เมื่อผู้สอนทราบช่วงแห่งความสนใจของผู้เรียนในชั้นแล้วก็ต้องใช้คำถามให้อยู่ในช่วงแห่งความสนใจนั้น เมื่อพ้นช่วงแห่งความสนใจแล้ว ถึงจะใช้คำถามต่อไปก็ไม่เกิดประโยชน์ ให้เปลี่ยนไปใช้กิจกรรมอื่น

8. ผู้สอนอย่าปล่อยให้คำตอบที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดภาวะหันเหความสนใจของผู้เรียนไปสู่เรื่องอื่น

หากมีผู้เรียนคนหนึ่งตอบคำถามประเภทปลายเปิดแต่เป็นคำตอบที่ไม่ให้มีเหตุผลหรือเป็นเหตุผลที่ผิดเพราะเขาเชื่อใน assumption ที่ไม่มีเหตุผล ผู้สอนจะต้องไม่ปล่อยให้ผ่านไปแต่ต้องวิเคราะห์ แยกแยะคำตอบนั้นอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนในชั้นเข้าใจถึงความไม่มีเหตุผลในคำตอบนั้น เขาจะได้เข้าใจได้ถูกต้อง [1] ซึ่งหากผู้สอนปล่อยให้ผ่านไปก่อนเพื่อจะย้อนกลับมาอธิบายภายหลังจะเป็นสิ่งที่ไม่ดีสำหรับผู้เรียนคนอื่นเห็นชอบไปตามนั้นแล้วจะเป็นปัญหาในการแก้ไขในภายหลัง

9. ผู้สอนต้องทำให้คำถามของตนเองเป็นคำถามที่เข้าใจง่ายไม่กำกวม

ผู้สอนจะไม่ให้ผู้เรียนตอบคำถามผิดเพราะไม่เข้าใจในคำถาม ทั้งนี้มิได้หมายความว่าผู้สอนต้องถามคำถามง่าย ๆ เท่านั้น คำถามอาจจะมีความยากง่ายแต่ต้องชัดเจนไม่กำกวม

10. ผู้สอนต้องไม่ถามคำถามเดิมซ้ำ ๆ

เมื่อผู้สอนถามคำถามไปแล้วแต่ไม่มีใครตอบได้นั้นไม่ควรจะคิดว่าผู้เรียน ไม่ได้ยินคำถาม แต่ให้คิดว่าเขาน่าจะไม่เข้าใจคำถามมากกว่า ดังนั้นวิธีแก้ปัญหาก็ต้องเรียบเรียงคำถามเสียใหม่เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นหรือไม่ก็ถามคำถามสำรองของคำถามนั้นเพื่อปูพื้นฐานให้ผู้เรียนตอบได้ แทนที่จะนำเอาคำถามเดิมนั้นมาพูดใหม่ซ้ำ ๆ เพราะการพูดซ้ำอีกหลายครั้งก็ไม่ช่วยให้สามารถตอบคำถามนั้นได้

ข้อบกพร่องของผู้สอนในการถามคำถามในชั้นเรียน

1. การถามคำถามกำกวมอยู่บ่อย ๆ

การถามคำถามกำกวมทำให้ผู้เรียนอาจจะเข้าใจคำถามผิดพลาด แล้วก็เลยตอบคำถามไม่ตรงกับคำถามก็ได้ หรือไม่เช่นนั้นก็เกิดความงุนงงจนคิดไม่ออกไปเลย ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าตอบผิดทั้ง ๆ ที่รู้คำตอบนั่นเอง ตัวอย่างเช่น คำถามที่ถามว่า “ท่านคิดว่าการศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร” ถือว่าเป็นคำถามกำกวมเพราะผู้ตอบจะเกิดความไม่แน่ใจว่าเขาควรจะพูดถึงการศึกษาในระดับใด การศึกษาก่อนวัยเรียน ชั้นพื้นฐานอุดมศึกษาหรือว่าทุกระดับ เป็นต้น

2. การถามคำถามนอกเรื่องอยู่บ่อย ๆ

การถามคำถามนอกเรื่อง นอกจากจะไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ในเรื่องที่กำลังเรียนกันอยู่แล้ว ยังเป็นตัวดึงความสนใจหรือสมาธิของผู้เรียนออกไปจากเรื่องที่กำลังเรียนอีกด้วย [3] เช่น ผู้เรียนกำลังมีสมาธิในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่แล้ว ผู้สอนไปถามคำถามในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ผู้เรียนก็ถูกดึงสมาธิออกไปจากวิชาคณิตศาสตร์ไม่มากก็น้อย

3. การถามเองตอบเอง

การที่ผู้สอนถามเองตอบเองนั้น ดีหรือหรือไม่ดีอย่างไร เพราะว่าจะทำให้ลายเจตนาธรรมณ์ของคำถามหมายความว่าถ้าผู้สอนมีเจตนาถามเพื่อจะประเมินดูว่าผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนไปแล้วหรือไม่ ในเมื่อผู้สอนตอบคำถามของตนเองเสียแล้วก็ย่อมไม่ทราบว่าผู้เรียนเข้าใจหรือไม่ หรือถ้าผู้สอนถามเพื่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเมื่อผู้สอนตอบเสียเองแล้วผู้เรียนก็ย่อมหมดโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นและในระยะยาวผู้เรียนก็จะสามารถทำนายได้ว่าหากไม่ตอบผู้สอนจะเป็นคนตอบ ซึ่งก็สบายดีในที่สุดผู้เรียนก็จะคิดเป็นนิสัยที่จะไม่ตอบคำถามในชั้นเรียน

4. การถามเฉพาะคนเก่งและพวกคนโปรด

การถามเฉพาะผู้เรียนที่เก่งหรือถามเฉพาะคนโปรดนั้น อาจจะไม่เกิดความเสียหายอะไรกับคนถูกถาม เนื่องจากผู้เรียนเหล่านั้นเรียนคืออยู่แล้ว แต่สำหรับผู้เรียนที่ไม่ถูกถามนั้นเมื่อนานไปจะมีความรู้สึกว่าเขาถูก

ทอดทิ้ง ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วจบลงด้วยการขาดแรงจูงใจในการเรียนและต่อต้านการเรียนในที่สุด

5. เมื่อถามไปแล้วและผู้เรียนไม่ทันตอบ ก็รีบปรับแต่งคำถามให้ง่ายลงกว่าเดิม (Simplify) หรือ รีบร้อน Simplify เกินไป

เมื่อผู้สอนถามคำถามออกไปและระบุตัวผู้เรียนให้ตอบแล้ว แต่เขาใช้เวลาคิดระยะหนึ่งแล้วยังไม่ตอบหรือแสดงอาการว่าจะตอบไม่ได้ ทำให้ผู้สอนสรุปเอาเองว่าคำถามคงจะยากเกินไปหรือซับซ้อนเกินไปเลยมีความจำเป็นต้องปรับคำถามเดิมนั้นให้มีความซับซ้อนน้อยลงหรือไม่ก็ง่ายขึ้น เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถตอบได้ [1] ซึ่งเรื่องเช่นนี้ถือเป็นธรรมดาและเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงที่ผู้สอนจะต้องทำเช่นนั้น แต่ในกรณีที่ปรับคำถามเร็วเกินไปนั้น หมายความว่าผู้สอนให้เวลาแก่ผู้เรียนเพื่อใช้ความพยายาม น้อยเกินไปก็รีบร้อนปรับเสียแล้ว ทำให้ผู้เรียนหมดโอกาสที่จะใช้ความพยายามของเขาเพื่อตอบคำถามนั้น ซึ่งจะไปแล้ว ความบกพร่องข้อนี้ก็ยังดีกว่าการถามเองตอบเองอยู่บ้างเพราะผู้เรียนก็ยังได้เป็นคนตอบคำถาม เพียงแต่ว่าเสียเวลาเวลาที่ผู้สอนอุตสาหะพยายามคิดมาล่วงหน้าเป็นอย่างดีแล้วไม่ได้ใช้นั้นเอง

6. การถามคำถามหลายคำถามในคราวเดียวกัน

การถามคำถามหลายคำถามในคราวเดียวกันแล้วเรียกผู้เรียนคนเดียวเป็นผู้ตอบ ส่วนมากแล้วที่เกิดเหตุการณ์นี้ได้เพราะคำถามนั้นเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกันเป็นกลุ่ม เช่น อะไรเป็นสาเหตุสำคัญของสงครามเวียดนาม เกิดขึ้นเมื่อไรและในสมัยนั้น คนอเมริกันคิดอย่างไรเกี่ยวกับสงครามนี้ เป็นต้น การถามคำถามในลักษณะนี้ถือว่าไม่ดีเพราะเป็นการทำให้ผู้เรียนที่จะต้องตอบคำถามนี้ต้องทำงานหลายประเภทพร้อม ๆ กัน คือ จะต้องคิดเพื่อตอบคำถามแรกและในขณะที่เดียวกันก็ต้องจำคำถามที่เหลืออยู่นอกจากนั้น คำถามในกลุ่มนี้ก็มีความยากง่ายไม่เท่ากันอีก วิธีตอบก็แตกต่างกัน วิธีแก้ไขง่าย ๆ ก็คือแยกกลุ่มแล้วตั้งเป็นคำถาม 3 คำถาม แล้วก็ให้ผู้เรียนสามคนแตกต่างกันให้เป็นผู้ตอบเสียเลย [3]

7. การถามเฉพาะคำถามปิดที่ต้องการคำตอบ

ประเภท ใช่-ไม่ใช่ มากเกินไป

การถามคำถามปิด ประเภทที่ต้องการคำตอบว่า ใช่-ไม่ใช่ มากเกินไป คำถามประเภทนี้ไม่ใช่คำถามที่ง่ายต่อการคิดเสมอไป เพียงแต่ว่าในการตอบนั้น ผู้เรียนสามารถเดาคำตอบได้เพราะว่ามีอยู่แค่สองทางเลือกเท่านั้นและในการตอบก็ไม่ต้องอธิบายหรือแสดงความคิดเห็นเห็นอะไร ดังนั้นผู้เรียนเขาอาจจะไม่ได้ใช้กระบวนการคิดที่ลึกซึ้งอะไรก็ได้ ผู้สอนจึงไม่ควรใช้คำถามประเภทนี้บ่อยนัก

8. การถามคำถามประเภทที่มีคำตอบอยู่ในใจผู้สอนอยู่แล้วและปฏิเสธคำตอบที่ไม่ตรงกับใจผู้สอน

หมายความว่า ผู้สอนได้ถามคำถามปลายเปิดแล้วและผู้เรียนก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้ แต่ความคิดเห็นที่ผู้เรียนนำเสนอไปนั้นถ้าไม่ตรงกับใจผู้สอนก็จะได้รับการปฏิเสธ เลยทำให้คำถามเปิดกลายเป็นคำถามปิด และในที่สุดผู้เรียนก็ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

9. ชมเชยคำตอบที่มีมาก่อนของคำถามปลายเปิดที่ต้องการคำตอบที่หลากหลาย ว่าดีมาก สุดยอด ซึ่งคำถามประเภทนี้ ทำให้ผู้เรียนที่กำลังจะตอบแตกต่างไปจากนั้นไม่กล้าตอบ

10. ในกรณีที่เป็นการถามคำถามปลายเปิดที่ผู้เรียนต้องการเวลาคิดมากหน่อย แต่ผู้สอนกลับไม่ให้เวลาคิดที่เพียงพอ

11. ไม่ใส่ใจหรือไม่สนใจต่อคำตอบที่ผิดแบบไม่แยแสและดำเนินการสอนต่อไป

คำตอบที่ไม่ถูกต้องนั้น ผู้สอนจะต้องให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียนว่าคำตอบนั้นถูกผิดอย่างไร เป็นการคิดทั้งหมดหรือคิดบางส่วน มีส่วนใดที่ถูกต้องบ้างหรือไม่ จากนั้นผู้สอนต้องใช้กระบวนการคิดต่าง ๆ [2] เพื่อชวนผู้เรียนทั้งชั้น ให้ช่วยกันคิดเพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมของคำถามนั้น กล่าวง่าย ๆ ก็คือทุกคำถามในชั้นเรียนต้องมีคำตอบหรือไม่ อย่างน้อยก็ต้องได้แนวทางไปหาคำตอบที่ชัดเจน ผู้สอนจะปล่อยผ่านไปไม่ได้

วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนถามคำถามในชั้นเรียน

ผู้สอนที่ต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถาม (Questioning Method) คงทราบดีว่าคำถามของผู้เรียนเป็นสุดยอดปรารถนาเพียงใด ทั้งนี้เพราะว่าการถามคำถามของผู้เรียนเป็นการแสดงให้เห็นว่ามีความอยากรู้เนื่องจากมีความสงสัยและเป็นการเข้าสู่การเรียนรู้แบบผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยตรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ปัญหาคือทำอย่างไรผู้เรียนจึงจะถามคำถามด้วยความอยากรู้ [1] ซึ่งมีแนวทางให้ผู้สอนได้กระตุ้นให้ผู้เรียนถามคำถามดังนี้

1. หลังจากผู้สอนได้นำเสนอเนื้อหาหรือแนวคิดที่ต้องการสอนไปแล้วให้ถามผู้เรียนว่า “จากที่ได้นำเสนอมาแล้วนี้ พวกเธอคิดอะไรบ้างไหม”
2. เมื่อผู้เรียนตอบคำถามนั้นมามากบ้างน้อยบ้างแล้วให้ผู้สอนถามว่า “ทำไมพวกเธอจึงคิดถึงเรื่องนั้นละ” แล้วก็ปล่อยให้ผู้เรียนเขาอธิบายความคิดของเขาไป
3. ผู้สอนเลือกคำตอบของผู้เรียนที่มีสาระเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังพูดกันอยู่แล้วถามคำถามว่า “เธอรู้ได้อย่างไรว่ามันเป็นอย่างนั้น”
4. ผู้เรียนคงมีคำอธิบายของเขาไป เมื่อพอสมควรแล้วให้ผู้สอนถามคำถามว่า “เธอช่วยบอกอะไรที่เกี่ยวข้อง

กับเรื่องนี้เพิ่มเติมสักหน่อยได้ไหม”

5. เมื่อผู้เรียนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็มาถึงจุดสำคัญคือผู้สอนจะถามว่า “พวกเธอมีคำถามอะไรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราคุยกันนี้อีกไหม” หรือ “มีใครอยากจะทำอะไรเพิ่มเติมอีกไหม”

แนวทางสู่การตั้งคำถามให้สอดคล้องกับแนวคิดขั้นตอนทางพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom's Taxonomy)

ในการแบ่งประเภทของคำถามตามระดับขั้นของการใช้ความคิดทางพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ตามแนวคิดของบลูม (Bloom's Taxonomy) [5] มี 6 ขั้นด้วยกัน โดยเรียงลำดับจากระดับต่ำไปสูงได้แก่ ความรู้ ความจำ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehension) การนำไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินค่า (Evaluation) โดยในปี ค.ศ. 2001 นั้น Anderson and Krathwohl ได้ปรับปรุงเพิ่มเติมเป็น Bloom's Taxonomy Revised [6] ได้แก่ การจำ (Remember) การเข้าใจ (Understand) การประยุกต์ใช้ (Apply) การวิเคราะห์ (Analyze) การประเมินผล (Evaluate) และการสร้างสรรค์ (Create) ซึ่งเป็นการปรับรูปแบบคำที่ใช้จากคำนามเป็นคำกริยา ดังภาพ

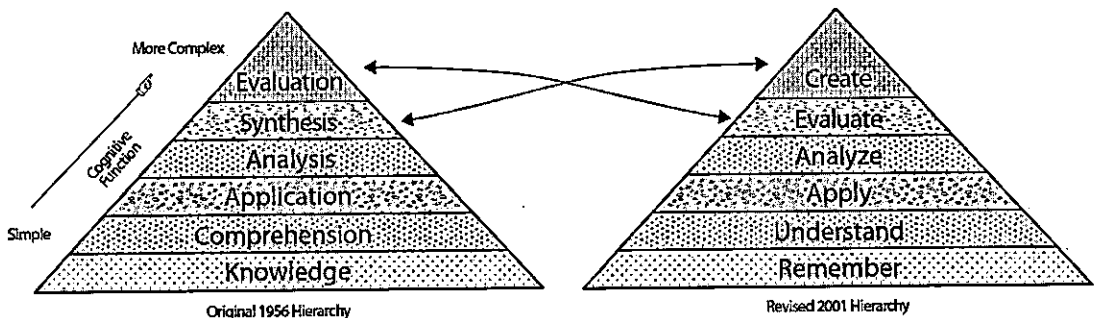

Figure 1. Bloom's Taxonomy Revised.[7]

ดังนั้นการอธิบายถึงพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อประโยชน์ในการตั้งคำถามในชั้นเรียนก็จะกล่าวไปตามลำดับขั้นเหล่านี้ โดยมีความจำเป็นต้องทบทวนหลักการและสาระพื้นฐานของแนวทางในการตั้งคำถามเพื่อให้อสอดคล้องกับแนวคิดขั้นตอนทางพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom's Taxonomy) [5] ได้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นการจำ (Remember)

เป็นขั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แล้วก็จดจำไว้ในสมองส่วนที่ทำหน้าที่นี้เมื่อวันเวลาผ่านไปผู้ที่มีความจำเป็นปกติก็จะระลึก (Recall) หรือดึงเอาข้อมูลเหล่านั้นออกมาใช้โดยการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น บอกระบุชี้เขียนเป็นรายงาน ท่องจำ ทำตามแบบอย่าง คำถามที่ถามความรู้ความจำได้แก่อะไร ที่ไหน เมื่อไร คำถามในระดับนี้จะเป็นคำถามที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อทบทวนความรู้และข้อมูลของผู้เรียนที่เรียนมาก่อนแล้วเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการคิดระดับสูงขึ้นไป

ตัวอย่างแนวทางการตั้งคำถาม

- นำท่วมกรุงเทพฯ ครั้งที่ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจมากที่สุดในครั้งล่าสุดเกิดขึ้น “เมื่อไร”
- ในช่วงนั้นรัฐบาลไทยมี “ใคร” เป็นนายกรัฐมนตรี

2. ขั้นการเข้าใจ (Understand)

เป็นขั้นการที่ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมายของเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยคำพูด การเขียนหรือการวาดเป็นแผนภูมิต่าง ๆ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจได้แก่ การตีความ การสรุป การยกตัวอย่าง การอธิบาย การเปรียบเทียบ คำที่มักนำมาใช้ในการถามได้แก่ เพราะเหตุใด หมายความว่าอย่างไร

ตัวอย่างแนวทางการตั้งคำถาม

- ถ้าเราสูญเสียป่าไม้ที่เรียกว่าป่าต้นน้ำไปอีกจนเหลือพื้นที่ป่าไม่ถึงร้อยละ 25 ของพื้นที่ทั้งหมด สภาพภูมิอากาศของประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
- อธิบายความแตกต่างระหว่างพืชใบเลี้ยงเดี่ยวกับพืชใบเลี้ยงคู่มาให้เข้าใจ

3. ขั้นการประยุกต์ใช้ (Apply)

เป็นเรื่องของการที่ผู้เรียนสามารถนำเอาข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่ได้รับมาไปใช้ประโยชน์ได้ในรูปแบบต่าง ๆ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มาถึงขั้นประยุกต์ใช้ ได้แก่ การใช้ประโยชน์ การสาธิต บอกวิธีใช้ การเตรียมการเพื่อนำความรู้ไปใช้ การแก้ปัญหา คำที่มักนำมาใช้ในการตั้งคำถามได้แก่ แสดงแนวทางในการแก้ปัญหา อธิบายขั้นตอน

ตัวอย่างแนวทางการตั้งคำถาม

- นักเรียนจะใช้หม้อหนึ่งชนิดคอบไอน้ำได้อย่างไร
- นักเรียนจะสามารถนำเอาวิธีปฐมพยาบาลคนถูกน้ำร้อนลวกไปใช้ในการอยู่ค่ายพักแรมได้อย่างไร

4. ขั้นการวิเคราะห์ (Analyze)

เป็นการเรียนรู้มาถึงระดับที่ผู้เรียนสามารถบอกความแตกต่างระหว่างส่วนประกอบของสรรพสิ่ง เช่น องค์กร สิ่งของ ระบบ หรือทฤษฎีต่าง ๆ ได้และการบอกความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบด้วยตนเองหรือระหว่างส่วนประกอบภาพรวมก็ได้ พฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้ถึงระดับนี้ ได้แก่ การเปรียบเทียบ การบอกความแตกต่าง การจำแนกแยกแยะ การวิพากษ์วิจารณ์

ตัวอย่างแนวทางการตั้งคำถาม

- นักเรียนคิดว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นคล้ายคลึงกับการเลือกตั้งระดับชาติอย่างไร
- นักเรียนสามารถอธิบายได้หรือไม่ว่าจะอะไรจะต้องเกิดขึ้นถ้าหากเกิดสภาวะฝนแล้งในภาคกลางของประเทศไทย

5. ขั้นการประเมินผล (Evaluate)

เป็นการที่ผู้เรียนสามารถตัดสินใจหรือพิจารณาตัดสินผลอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยมาตรฐานหรือเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเครื่องอ้างอิง พฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ถึงขั้นนี้ได้แก่ ประเมินผล เลือกลง ประเมินค่า ตัดสิน แสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างแนวทางการตั้งคำถาม

- มีแนวทางแก้ปัญหาทางอื่นที่ดีกว่านี้หรือไม่
- นักเรียนมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่าทีมฟุตบอลของเมืองเราเป็นทีมที่ควรค่าแก่การติดตามเชียร์

- นักเรียนว่าทุเรียนเป็นผลไม้ที่ดีหรือไม่ดี
- นักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเองมีความขยันพอแล้วหรือยังที่จะเข้าสอบแข่งขันชิงทุนไปต่างประเทศ
- นักเรียนคิดว่าการทำงานของเครื่องสี่ขาวันนี้เป็นอย่างไร
- นักเรียนคิดอย่างไรกับการลาออกของท่านนายกรัฐมนตรีนปัจจุบัน

6. ขั้นการสร้างสรรค์ (Create)

เป็นขั้นสูงสุดของลำดับขั้นทางพุทธิพิสัยของบลูม คือสามารถสร้างผลิตผลหรือสิ่งประดิษฐ์ทางวิชาการ โดยการนำเอาข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ที่รวบรวมสะสมไว้มาเป็นวัตถุดิบ พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ได้แก่ การสร้างสรรค์ผลงาน การออกแบบ การวางแผน

ตัวอย่างแนวทางการตั้งคำถาม

- พวกเขาคิดว่าควรจะทำอย่างไรเพื่อลดผลกระทบของเราให้ทันสมัยได้ไหม
- พวกเขาลองแต่งเพลงเชียร์สำหรับทีมกีฬาของเราได้ไหม

โดยปกติแล้วผู้สอนมักจะตั้งคำถามที่เกิดจากความสงสัยหรือความอยากรู้ของผู้เรียนเสมอไม่น้อยและหากผู้สอนได้ใช้เทคนิคนี้เป็นประจำก็จะทำให้ชั้นเรียนเกิดความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมการถามคำถามและการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการใช้คำถามในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นการคิดในระดับสูงตามหลักการของ Bloom's Taxonomy ได้สนุกสนานและประสบความสำเร็จมากขึ้น

ข้อควรคำนึงในการถามคำถามในชั้นเรียน

ในการถามคำถามผู้สอนควรคำนึงดังต่อไปนี้

1. เป็นคำถามที่ตรงประเด็น ควรถามให้เฉพาะเจาะจง กระชับและชัดเจน
2. ใช้ภาษาที่ง่ายแก่การเข้าใจ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ตรงกับความต้องการของผู้สอน
3. ถ้าผู้เรียนตอบถูกควรมีการเสริมกำลังใจและ

ถ้าตอบไม่ถูกควรเสริมแรงกระตุ้นให้พยายามต่อไป

4. ถ้าไม่มีคำตอบควรถามใหม่ ใช้คำถามที่ง่ายขึ้นหรืออธิบายขยายความทำให้ผู้เรียนได้แนวทางการตอบคำถาม
5. ใช้คำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา สติปัญญาของผู้เรียน
6. ควรกระตุ้นผู้ที่ไม่สนใจตอบคำถามให้มีส่วนร่วมในการคิดตอบด้วย
7. ใช้คำถามให้กลมกลืนกันไปขึ้นขั้นตอนต่าง ๆ ของการสอนเป็นการถามที่ถูกจังหวะและโอกาส
8. เมื่อถามคำถามแล้ว ควรให้เวลาผู้เรียนคิด (wait time) พอสมควร จากผลการวิจัยพบว่า ถ้าผู้สอนให้เวลาแก่ผู้เรียนคิดประมาณ 3-5 นาที ผู้เรียนจะสามารถให้คำตอบที่ยาวขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้น [4]

สรุป

การใช้คำถามในชั้นเรียนเพื่อประโยชน์ของการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะและกระบวนการคิด ทั้งในระดับต้นและระดับสูงของผู้เรียนนั้นเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนในปัจจุบันยังมีความอ่อนด้อยในเรื่องนี้อยู่มากและเพื่อให้การใช้คำถามในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักการของลำดับขั้นทางพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom's Taxonomy) ยังเป็นที่เชื่อถืออยู่ในวงการศึกษาระดับประเทศไทยและต่างประเทศในปัจจุบัน โดยหลักการใช้คำถามดังกล่าวนี้สามารถสรุปเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถาม (Questioning Method) ได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ควรพิจารณาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ว่าจะมีการใช้คำถามในขั้นตอนใด และด้วยวัตถุประสงค์อะไร ทั้งนี้ผู้สอนควรใช้คำถามตลอดทั้งคาบเรียน ไม่ใช่ใช้เฉพาะตอนปลายคาบเรียนเพื่อการประเมินผลผู้เรียนเท่านั้น
2. ควรศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละลำดับขั้นของพุทธิศึกษาให้เข้าใจชัดเจนเพื่อจะตั้งคำถามให้มีความสอดคล้องกัน
3. ควรตั้งคำถามให้เหมาะสมสอดคล้องกับลำดับ

ขั้นทางพุทธิพิสัยและมีความง่ายพอเหมาะกับผู้เรียน จัดทำเป็นบัญชีคำถามและรายชื่อผู้เรียนเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้

4. ควรนำคำถามไปใช้ในชั้นเรียนตามแผนที่กำหนดไว้ โดยการศึกษาวิธีใช้มาแล้วอย่างรอบคอบและด้วยความเข้าใจในวิธีใช้อย่างถ่องแท้และในการใช้คำถามก็พยายามยึดหลักการเหล่านั้นไว้ให้มากที่สุด

ทั้งนี้ สิ่งสำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถาม (Questioning Method) ตามแนวคิดขั้นตอนทางพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom's Taxonomy) นี้ ผู้สอนควรใช้คำถามในหลายลักษณะ โดยประเภทของคำถามที่ควรนำมาใช้ได้แก่ คำถามที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและการนำไปใช้ ตลอดจนควรเป็นคำถามแบบเปิดที่ผู้เรียนต้องใช้ความคิดในการตอบอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้ นอกจากการบรรลุจุดมุ่งหมายทางวิชาการที่ต้องการแล้วควรจะสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและสร้างวัฒนธรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ให้แก่ชั้นเรียนด้วย ซึ่งก็จะเป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในด้านการคิดได้เป็นอย่างดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] ชาญชัย อินทรประวัตติ. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ; 2559.
- [2] Stephen Lockyer. About 100 Ideas for Primary Teachers : Outstanding Teaching. Bloomsbury Education ; 2015.
- [3] สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อขับเคลื่อนจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ; 2559.
- [4] ทิศนา,แซมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2550.
- [5] Bloom, Benjamin S. Taxonomy of Educational Objectives, the Classification of Educational Goals- Handbook I : Cognitive Domain. New York : David Mac Kay Company, Inc ; 1956.
- [6] Bloom, Benjamin S. Human Characteristics and School Learning, New York : McGrew Hill Book Company, Inc ; 1976.
- [7] Heinrich, R., Molenda, M., Russell, J.D., Smaldino, S.E. Instructional Media and Technologies for Learning, Englewood Cliffs, NJ : Merrill ; 1996.

คำแนะนำ

การส่งบทความต้นฉบับเพื่อการตีพิมพ์ ของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่บทความ จะได้รับการเผยแพร่ต้องได้รับการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) ในสาขาวิชานั้น ๆ อย่างน้อย 3 ท่านต่อ 1 บทความในรูปแบบผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review) โดยบทความวิจัยที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีการอ้างอิงอย่างเหมาะสมโดยเนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารฯ เป็นความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่บทความหรือนักวิจัยผู้เขียนบทความ ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์กองบรรณาธิการฯ

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นวารสารกลุ่ม *สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* เปิดรับบทความวิชาการ (review article) และบทความวิจัย (research article) ของทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ อาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีประสบการณ์หรือมุมมองทางด้านงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แบบบูรณาการที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างกว้างขวาง โดยบทความดังกล่าวต้องนำเสนอองค์ความรู้หรือแนวคิดใหม่ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า การวิจัยที่ลุ่มลึก และไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมาก่อน

กำหนดพิมพ์เผยแพร่

วารสารมีกำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
- ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ

ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด (Microsoft Word) เวอร์ชัน 2003 หรือ 2007 หน้ากระดาษ A4 ความยาวไม่เกิน 8-10 หน้ากระดาษ รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง ด้านบนและด้านในเว้นห่างจากขอบกระดาษ 2.7 เซนติเมตร ด้านล่างและด้านนอกเว้นห่างจากขอบกระดาษ 1.5 เซนติเมตร มีเลขหน้ากำกับทุกหน้าที่ด้านบนขวาของเอกสาร บทความต้องมีลักษณะดังนี้

- ชื่อเรื่องภาษาไทย พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ตัวหนาขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- ชื่อผู้เขียนภาษาไทย พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด

- ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากผู้เขียนภาษาไทย 1 บรรทัด

- หน่วยงาน สถานที่ทำงาน หรืออีเมลของผู้เขียนพิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า

- บทคัดย่อ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาในบทคัดย่อ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ความยาวไม่เกิน 300 คำ ซึ่งควรประกอบด้วยรายละเอียดโดยสรุปของวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยและผลของการวิจัย เป็นต้น

คำสำคัญ 3-5 คำ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ไม่ต้องขึ้นด้วยเครื่องหมาย comma โดยเว้นห่างจากบทคัดย่อ 1 บรรทัด

- Abstract พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาใน Abstract พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทคัดย่อและการเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ด้านภาษา

Keywords มี 3-5 คำ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt เว้นห่างจาก abstract 1 บรรทัด

- บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้เรียงลำดับเหมือนกันครั้งนี้ คือ ชื่อเรื่อง, ชื่อผู้เขียน, หน่วยงาน, บทคัดย่อ, คำสำคัญ, Abstract และ Keywords จากนั้นจึงตามด้วยเนื้อเรื่อง

- เนื้อเรื่องภาษาไทย พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย และจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์

- เนื้อเรื่องภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย และจัดเป็นแบบ คอลัมน์ 1 คอลัมน์

- ตารางและภาพประกอบ

ตาราง

ให้ระบุชื่อตารางที่กระชับและสื่อถึงเนื้อหาในตารางโดยพิมพ์เหนือตาราง (ชิดซ้าย) และเรียงลำดับตารางด้วยตัวเลขอารบิกจากน้อยไปมากตามลำดับ (ตารางที่ 1 ตารางที่ 2, Table 1, Table 2) ซึ่งในตารางอาจใช้ตัวย่อได้แต่ต้องอธิบายเพิ่มเติมได้ตารางแบบเชิงอรรถ (footnote) ให้ชัดเจน หากจำเป็นต้องระบุที่มาของตารางให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา)

ภาพประกอบ

ให้ระบุชื่อภาพประกอบให้ระบุที่มาไว้ได้รูปภาพ (จัดกลาง) กรณีที่มีรูปภาพหลายภาพ ให้ระบุลำดับของรูปภาพ (รูปที่ 1, รูปที่ 2, Figure 1, Figure 2) หากจำเป็นต้องระบุที่มาของรูปภาพให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา) และหากเป็นรูปภาพที่ผู้เขียนจัดทำหรือถ่ายรูปลั่นเองให้ระบุหลังจากชื่อภาพหรือคำอธิบายได้ภาพด้วยข้อความดังนี้ “(ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)” แนบไฟล์ภาพประกอบที่ใช้ในบทความ โดยบันทึกแต่ละไฟล์ในรูปแบบ .JPG หรือ .PNG หรือ .PDF ภาพต้องคมชัดและมีขนาดที่สามารถเห็นรายละเอียดได้อย่างครบถ้วน

- เอกสารอ้างอิง ให้เรียงเอกสารที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดตามลำดับตัวอักษรตัวแรกของรายการที่อ้างอิง โดยยึดวิธีการเรียงตามพจนานุกรม และใช้วิธีการอ้างอิงรูปแบบแวนคูเวอร์ (Vancouver)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงทุกฉบับต้องมีการอ้างหรือถูกกล่าวในบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบแวนคูเวอร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

เมื่อสิ้นสุดข้อความที่ต้องการอ้างอิง ใส่หมายเลขอ้างอิงไว้ในวงเล็บใหญ่ โดยใช้เลขอารบิก เช่น [1] หรือ [1, 5] หรือ [1-3]

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียน, ชื่อเรื่อง ; ชื่อวารสาร : ปีที่พิมพ์ ; ปีที่ของวารสาร ; เล่มที่ ; หน้า เช่น

[1] นวลจันทร์ วันเพ็ญผ่อง. การบูรณาการข้อมูลประชากร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2554 ; 3 : 20-29.

[2] จิราภรณ์ จันทร์จร. การใช้โปรแกรม EndNote : จัดการเอกสารอ้างอิงทางการแพทย์. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2551 ; 52 : 241-53.

[3] Kane RA, Kane RL. Effect of genetic for risk of Alzheimer's disease. N Engl J Med 2009 ; 361 : 298-9.

หากเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ชื่อสกุลก่อน ตามด้วยอักษรย่อตัวหน้าตัวเดียวของชื่อตัวและชื่อรองกรณีมีผู้นิพนธ์มากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อเพียง 6 คนแรก และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma-) แล้วตามด้วย et al. (ในภาษาอังกฤษ) หรือ และคณะ (ในภาษาไทย).

[1] Mitchell SL, Teno JM, Kiely DK, Shaffer ML, Jone RN, Prigerson HG, et al. The critical course of advanced dementia. N Engl J Med 2009 ; 361 : 1529-38.

[2] จริยา เลิศอรชรขมณี, เอมอร รักษมณี, อนุพันธ์ ดันติวงศ์, กรณา บุญสุข, อิงอร นิลประดับ, พุฒจิพรณี วรกิจ โภคาทร, และคณะ. ความเสี่ยงและประสิทธิผลของการผ่าตัดต่อมลูกหมาก. จดหมายเหตุทางแพทย์ 2545 ; 85 : 1288-95.

2.2 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน, ชื่อเรื่อง [ประเภท/ระดับปริญญา]. เมืองที่พิมพ์ : มหาวิทยาลัย ; ปีที่ได้ปริญญา. เช่น

[1] เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร [คุณนิตินิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุณนิตินิต]. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2540 .

[2] Kaplan SJ, Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization [dissertation]. St. Louis, MO : Washington University ; 1995.

2.3 หนังสือ

ชื่อผู้เขียน, ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ ; ปีที่พิมพ์. เช่น

[1] น้าทิพย์ วิภาวิน และนางเยาว์ เปรมกมลเนตร. นวัตกรรมห้องสมุดและการจัดการความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ซีเอที โซลูชั่น ; 2551.

[2] Janeway CA, Travers P, Walport M, Shlomchick M. Immunobiology. 5th ed. New York : Garland Publishing ; 2001.

หนังสือที่ผู้แต่งเป็นบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม

[3] ภาณุมาศ ทักษณา, บรรณาธิการ. รอยยิ้มของในหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำพูน : ฌรัฐผลการพิมพ์ ; 2553.

[4] Norman IJ, Redfern SJ, editors. Mental health care for elderly people. New York : Churchill Livingstone ; 1996.

2.4 อินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. [ประเภทของสื่อ/วัสดุ]. ปีที่พิมพ์ [เข้าถึงเมื่อ ปี เดือน วันที]. เข้าถึงได้จาก URL address เช่น

[1] จิราภรณ์ จันทร์จร. การเขียนรายงานการอ้างอิงในเอกสารวิชาการทางการแพทย์ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2551 [เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://lib.med.psu.ac.th/libmed2557/images/Libservice/van1nov1.pdf>

[2] Greenly W, Sandeman-Craik C, Otero Y, and Streit J. Case Study : Contextual Search for Volkswagen and the Automotive Industry. [Internet]. 2011 [cited 2011 November 22]. Available from:<http://www.w3.org/2001/sw/sweo/public/UseCases/Volkswagen/>

2.5 รายงานการประชุม (conference proceeding)

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อการประชุม ; วัน เดือน ปีที่ประชุม ; สถานที่จัดประชุม. เมืองที่พิมพ์ : ปีที่พิมพ์. หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

[1] จิติพรรณ บรรลือทรัพย์, ปัญญาทองนิล, กาญจนา บุญส่ง. การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ทำเรื่อน้ำลึกทวากับเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการเปลี่ยนแปลงกาญจนบุรี ; 7 กันยายน 2561 ; มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. จังหวัดกาญจนบุรี : 2561. 220-231.

การส่งต้นฉบับ

ส่ง “ไฟล์ต้นฉบับ” พร้อมทั้ง “แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี” ผ่านทาง เว็บไซต์ <http://journal.pbru.ac.th/> หรือ E-mail: kanunn_ksupranee@hotmail.com โทรศัพท์ 032-708629

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หรือ E-mail : pichitsud@gmail.com

แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับ
เพื่อพิจารณานำลงวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

รหัส
สำหรับเจ้าหน้าที่

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....ตำแหน่งทางวิชาการ.....

สถานภาพ

- อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....
สาขาวิชา.....คณะ.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สถาบันที่จบการศึกษาสูงสุด.....
- นักศึกษาในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....
สาขาวิชา.....คณะ.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สถาบันที่จบการศึกษาสูงสุด.....
- บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงานที่สังกัด).....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สถาบันที่จบการศึกษาสูงสุด.....

ขอส่ง :

บทความวิจัยเรื่อง

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

บทความวิชาการ เรื่อง

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

โดยมีผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) :

ชื่อ-สกุล.....สังกัด.....

ชื่อ-สกุล.....สังกัด.....

ชื่อ-สกุล.....สังกัด.....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวกเลขที่..... ถนน..... แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... e-mail.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย :

- แผ่น CD ข้อมูลต้นฉบับ ชื่อเพิ่มข้อมูล.....
- หรือส่งบทความผ่านทาง e-mail ชื่อหัวเรื่อง.....
โดยส่งจาก e-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า

- ได้เรียบเรียงบทความนี้อย่างประณีตและได้ตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลแล้ว
- บทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น
- บทความที่ลงเป็นข้อคิดเห็น/แนวคิด/ทัศนคติของผู้เขียนเท่านั้น หากเกิดผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากบทความนี้ ผู้เขียนจะเป็นผู้รับผิดชอบ

ในระหว่างการรอตีพิมพ์หากข้าพเจ้าขอเพิกถอนบทความ ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายใด ๆ อันอาจเกิดขึ้น

ลงนาม..... ผู้เขียน

(.....)

ใบบอกรับเป็นสมาชิก วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

กำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ
ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 300 บาท (รวมค่าจัดส่งทางไปรษณีย์)
จำหน่ายปลีก ฉบับละ 100 บาท
บอกรับตั้งแต่ ปีที่.....ฉบับที่.....เป็นเวลา.....ปี
สถานที่จัดส่ง
ชื่อ.....นามสกุล.....
ที่อยู่ (โปรดระบุชื่อหรือหน่วยงานผู้รับ).....เลขที่.....
หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....e-mail.....

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

ชำระค่าสมัครสมาชิกโดย

- เงินสด
- ชำนาญติ (ส่งจ่าย ปณ. เพชรบุรี)
ในนาม คุณสุปราณี เขียวคำรพ
สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
- โอนเงิน.....

หมายเหตุ เริ่มออกปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม-ธันวาคม 2554

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) ประจำปี

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ขวาระประภา

รองศาสตราจารย์ ดร.วันทนีย์ แสนภักดี

รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.อนุชัย รามวงษ์กูร

รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพรพรหม ธีรานุตร

รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพา นิโรจน์

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.เทียน ทองแก้ว

รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชุกาแพง

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนาล บุญมีพิพิธ

รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญาธิ ศิริธนาวงศ์

รองศาสตราจารย์อติยา จันทร์วิทยานุชิต

รองศาสตราจารย์สุเทพ ล้อมอรุณ

รองศาสตราจารย์นิภา เพชรรม

รองศาสตราจารย์มยุรี วัคแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เกษญาติเกษม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทนพญ.บุญพะเยาว์ เลาหะจินดา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจ ดู่พงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรสินี ภัทรโกศล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตภา สารพัฒน์ก ไชยปัญญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภภาพร กล้าสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขศิริ ประสมสุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ สว่างใจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชระกัม ถึงห้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พีพรรณ เทียมเดช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วราภรณ์ แก้วแย้ม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

84 ม.4 หมู่บ้านวรเชษฐ ต.บ้านป้อม

อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

2/1 ถ.ราชดำเนิน ต.คลองกระแชง อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

18 ซอยศิริมิตร 1 ถนนราชวิถี ตำบลคลองกระแชง

อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

